

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI STRATEGII
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE PUŁTUSK NA LATA 2021-2026**

ZA ROK 2023

I. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2021-2026 została przyjęta uchwałą nr XLII/389/2021 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 27 maja 2021r. Zasadniczym celem strategii jest stymulowanie rozwoju społecznego w Gminie Pułtusk.

Konieczność opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka wynika wprost z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym.

Strategia określa główne kierunki i priorytety polityki społecznej Gminy Pułtusk oraz tworzy system działań podejmowanych w celu przewyższania problemów społecznych występujących i mogących pojawić się w Gminie Pułtusk. Stanowi dokument bazowy, w odniesieniu do którego skonstruowane są lokalne programy profilaktyczne i naprawcze oraz projekty z zakresu polityki społecznej, realizowane przez Gminę, we współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi. Szeroko rozumiana polityka społeczna jest zagadnieniem obszernym i wielowątkowym, przez co nie sposób ująć ją w pełni, w jednolite roczne ramy sprawozdawcze. Jednak niezależnie od skali podejmowanych działań, jedynym gwarantem ich skuteczności jest właściwa współpraca pomiędzy podmiotami realizującymi przyjęte w Strategii kierunki działań.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, jako koordynator realizacji założeń określonych w Strategii - pozyskując niezbędne dane za rok 2023 bezpośrednio od poszczególnych instytucji - przedstawia sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2021-2026.

Podstawowy element Strategii i zarazem jej cel nadrzędny, który kształtuje kierunki działania, stanowi wizja Gminy Pułtusk i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk do 2026 roku, określone jako:

WIZJA GMINY PUŁTUSK

Gmina Pułtusk - gminą o naturalnym, nieskażonym środowisku, chroniącą zasoby dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego, otwarta dla turystów, umożliwiająca wysoki poziom życia mieszkańcom poprzez zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy oraz integrację społeczności lokalnej.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Pułtusk jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom poprzez stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z różnych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek problemów społecznych w Gminie. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami służą eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz przyczynić się do zrównoważonego rozwoju Gminy Pułtusk.

Wizja rozwoju Gminy Pułtusk zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: edukacji i kultury, sportu, rekreacji i turystyki, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

MISJA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE PUŁTUSK DO 2026 ROKU

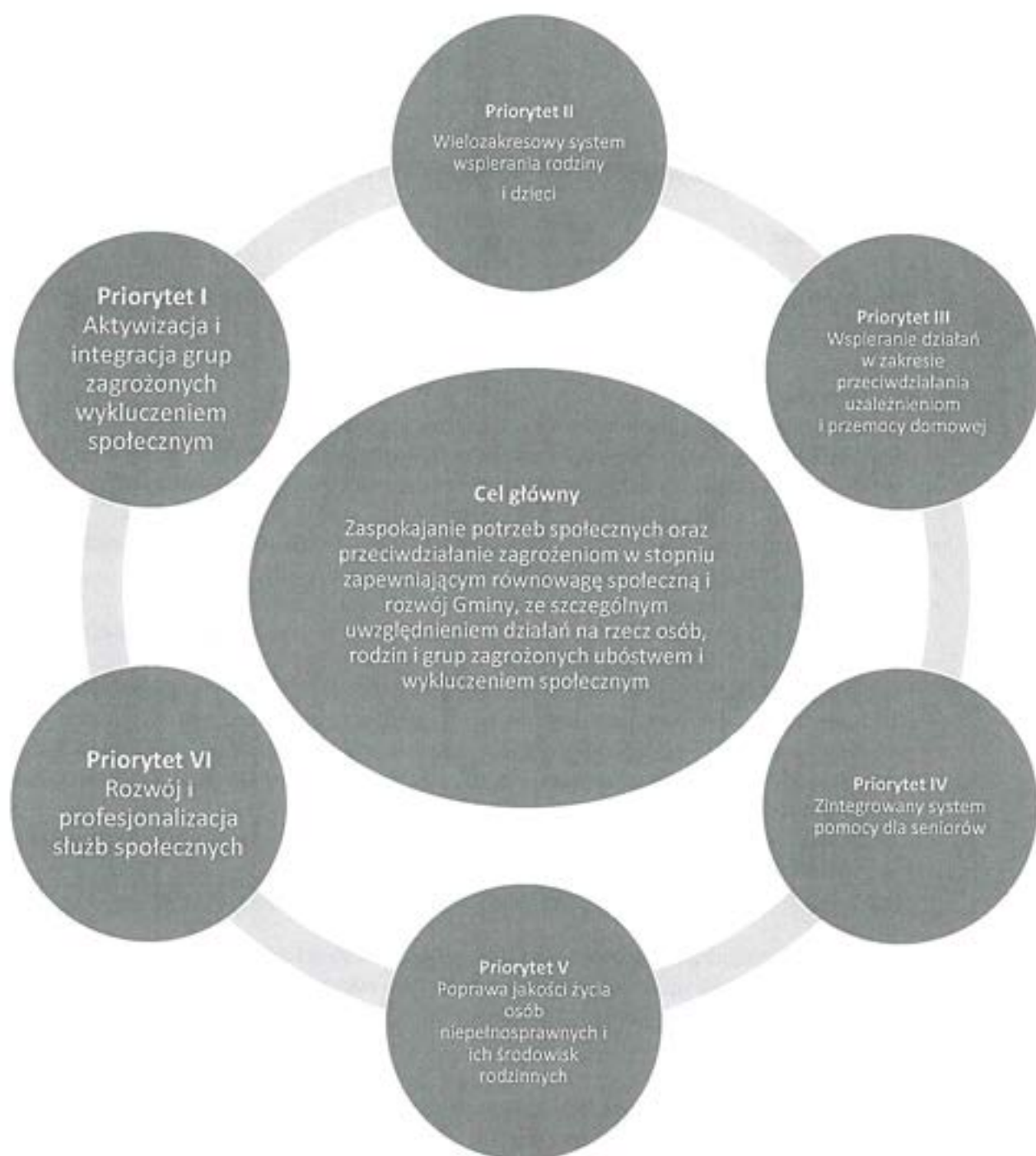
Gmina Pułtusk dąży do zapewnienia swoim mieszkańcom jak najlepszych warunków życia w poczuciu bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałania marginalizacji społecznej i wykluczenia społecznego, promuje aktywizację społeczności lokalnej oraz umożliwia równe szanse rozwoju społecznego we wszystkich dziedzinach życia.

Elementem deklarowanej misji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2021-2026” jest zapobieganie i rozwiązywanie występujących problemów społecznych. Przestanką tworzenia i realizacji Strategii jest usunięcie barier blokujących zaspokajanie różnego rodzaju potrzeb wielu grup społecznych. Strategia zakładała kształtowanie godnych warunków życia ludności oraz poprawnych relacji międzyludzkich, zwłaszcza w środowisku zamieszkania i pracy.

Dokument Strategii zawiera 6 priorytetów (celów strategicznych). Do 15 celów operacyjnych (szczegółowych) wyznaczono kierunki działań do realizacji przez jednostki organizacyjne Gminy Pułtusk i Powiatu Pułtuskiego oraz organizacje pozarządowe. Planowane działania skoncentrowane są na tych kategoriach mieszkańców, którzy w największym stopniu są zagrożeni wykluczeniem społecznym z powodu: ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, uzależnień, problemów opiekuńczo-wychowawczych, samotnego rodzicielstwa, sieroctwa społecznego, bezradności (życiowej, społecznej, rodzinnej), niepełnosprawności, długotrwałej choroby, starości, przemocy domowej i ukierunkowane są na rozwiązywaniu poszczególnych problemów społecznych.

Działania podejmowane w ramach realizacji Strategii mają charakter wielokierunkowy i wiele z nich wpisuje się w więcej niż jeden cel czy działanie strategiczne. W związku z tym przedstawiony w niniejszym sprawozdaniu podział działań w ramach poszczególnych celów strategicznych, ma jedynie charakter porządkowy, który służy lepszemu zobrazowaniu sposobu realizacji założeń lokalnej Strategii.

Poniższy schemat przedstawia cel główny oraz priorytety strategiczne działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 założonych do osiągnięcia celów Strategii, będących uszczegółowieniem misji.

Źródło: opracowanie własne MOPS w Pułtusku

II. REALIZACJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2021-2026 za rok 2023.

PRIORYTET I

AKTYWIZACJA I INTEGRACJA GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Cele szczegółowe:

1. Rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i poprawy warunków życia osób i rodzin żyjących w niedostatku

kierunki działań:

- analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł;
- ułatwienie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego oraz objęcie opieką pedagogiczno – psychologiczną dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem w celu uchronienia ich przed tzw. „schematem dziedziczenia biedy”;
- udzielanie wsparcia materialnego i rzeczowego osobom i rodzinom zagrożonym ubóstwem;
- realizacja świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- edukacja w zakresie racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi;
- współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi i kościelnymi w realizowaniu zadań w zakresie pomocy osobom najuboższym;
- tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom i rodzinom żyjącym w ubóstwie;
- zabezpieczenie adekwatnych warunków mieszkaniowych do potrzeb rodzin ubogich, wielodzietnych, zastępczych poprzez opracowanie polityki lokalnej, która ułatwi rodzinom pozyskiwanie i utrzymanie samodzielnych mieszkań (zwiększenie zasobów tanich mieszkań komunalnych i socjalnych);
- aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania samopomocowych form wspierania osób i rodzin ubogich;
- budowanie zespołów interdyscyplinarnych w celu rozwiązywania problemów indywidualnych rodzin;
- prowadzenie dziennych placówek środowiskowych dla dzieci i młodzieży;
- zapobieganie izolacji społecznej osób opuszczających zakłady karne;
- wsparcie finansowe, rzeczowe, specjalistyczne osób zwalnianych z zakładów penitencjarnych i ich rodzin.

W niniejszej Strategii problem ubóstwa został zaliczony do kwestii horyzontalnych, ponieważ dotyczył on wielu grup społecznych. Wśród osób najbardziej zagrożonych ubóstwem należy wymienić przede wszystkim: osoby bezrobotne, rodziny wielodzietne, niepełne, osoby przewlekle chore, niepełnosprawne, rencistów, emerytów. Ubóstwo niesie za sobą wiele negatywnych konsekwencji, do których należy: niedożywienie, problemy zdrowotne, złe warunki mieszkaniowe. Ponadto brak wystarczających środków finansowych często utrudnia dostęp do pewnych obszarów życia społecznego, takich jak: edukacja, ochrona zdrowia, kultura, co skutkować może wykluczeniem społecznym. Kolejnymi ważnymi kwestiami są problemy utrwalania się ubóstwa, a tym samym niebezpieczeństwo uzależnienia od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. dziedziczenia biedy. Zjawiska biedy i ubóstwa są ze sobą ściśle powiązane i mogą być zarówno skutkiem, jak i przyczyną trudnej sytuacji materialnej rodzin. Wymagają pracy u podstaw i rozwijania skoordynowanych działań wielu instytucji, w tym specjalistów z zakresu terapii, pracy socjalnej, asysty rodzinnej, pedagogiki czy rozwoju osobistego

i zawodowego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku jako główny podmiot wspierający osoby borykające się z problemem ubóstwa w okresie sprawozdawczym podejmował działania ukierunkowane na zapobieganie wykluczeniu społecznemu najuboższych grup mieszkańców, ich integrację ze społeczeństwem oraz wspieranie umożliwiające funkcjonowanie w sposób nie naruszający godności człowieka.

W ramach rozwijania działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i poprawy warunków życia osób i rodzin żyjących w biedzie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku realizował następujące zadania:

1. Pracownicy socjalni w omawianym obszarze diagnozowali potrzeby i możliwości wsparcia osób i rodzin żyjących w ubóstwie, analizowali sytuacje rodzin, ustalali przyczyny ubóstwa i minimalizowali ich źródła oraz podejmowali działania nakierowane na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin. Środowiskowa praca socjalna i wywiad środowiskowy był podstawowym narzędziem wykonywanym w pracy z rodzinami.
2. W ramach pracy socjalnej prowadzono rozmowy wspierające, motywujące do zmiany postaw w oparciu o pracę indywidualną z osobami i rodzinami oraz metodę kontraktu socjalnego, w celu wzmocnienia lub odzyskania zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Udzielano wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa, edukacji m.in. racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi, informowano o organizacjach i instytucjach świadczących pomoc osobom i rodzinom żyjących w niedostatku.

Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w okresie sprawozdawczym, zgodnie z art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej wspierał osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych.

Najliczniejszą grupę beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku stanowiły osoby i rodziny dotknięte ubóstwem – **281 rodzin**, w tym na wsi **29 rodzin** o liczbie osób w rodzinie - **552**.

W roku 2023 w stosunku do roku bazowego 2021 liczba osób i rodzin dotkniętych ubóstwem korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 34 rodziny, w tym na wsi 10 rodzin oraz zmniejszyła się liczba osób w tych rodzinach o 65 osób.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji materialnej w 2023 roku, udzielał następujących form pomocy:

Świadczenia pieniężne :

- **zasiłki stałe** (świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeśli jej dochód jest niższy odpowiednio od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, tj. 776,00 zł lub dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, tj. 600,00 zł).

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Zasiłki stałe	119	117	131	720 596,00 zł

W 2023 roku w stosunku do roku 2021 liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w formie zasiłku stałego zmniejszyła się o 13 osób.

Za **105** świadczeniobiorców zasiłku stałego opłacana była składka na ubezpieczenie zdrowotne na kwotę **58 498,00 zł**.

W roku 2023 w stosunku do roku bazowego 2021 liczba osób pobierających zasiłek stały, za których opłacana była składka na ubezpieczenie zdrowotne zmniejszyła się o 4 osób.

- **zasiłki okresowe** (świadczenie przysługuje osobie samotnie gospodarującej lub rodzinie w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, po spełnieniu kryterium dochodowego).

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Zasiłki okresowe	133	130	257	274 737,00 zł

W 2023 roku w stosunku do roku bazowego 2021 liczba beneficjentów, którym przyznano decyzją świadczenie w formie zasiłku okresowego zmniejszyła się o 3 osoby.

- **zasiłki celowe** (świadczenie może być przyznane w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, kosztów pogrzebu, a także na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu).

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Zasiłki celowe	160	157	293	49 736,58 zł

W 2023 roku w stosunku do roku bazowego 2021 zauważalny jest spadek liczby osób korzystających z pomocy w formie zasiłku celowego. Liczba osób objętych tą formą wsparcia uległa zmniejszeniu o 36 osób.

Zasiłek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej - niezależnie od dochodu (wymienione zdarzenia zwalniają od spełnienia kryterium dochodowego).

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	3	3	6	8 500,00 zł

W 2023 roku w stosunku do roku bazowego 2021 liczba świadczeniobiorców uprawnionych do zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego zmniejszyła się o 13 osób.

- **specjalne zasiłki celowe** (świadczenie może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi i jest przyznany na ściśle określonej potrzeby).

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Specjalne zasiłki celowe	29	29	45	12 835,00 zł

W 2023 roku w stosunku do roku bazowego 2021 liczba osób uprawnionych do korzystania ze specjalnego zasiłku celowego zmniejszyła się o 8 osób.

Świadczenia niepieniężne (niematerialne) realizowane są bez wypłaty świadczeń pieniężnych na rzecz uprawnionych:

- **usługi opiekuńcze** świadczone w miejscu zamieszkania usługobiorcy, skierowane są do osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są ich pozbawione, a także rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Zakres rzeczowy usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej obejmuje różnorodne czynności o charakterze wspomagającym, opiekuńczym i pielęgnacyjnym.

Udzielona pomoc w formie usług opiekuńczych w 2023 roku				
Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Usługi opiekuńcze	30	30	33	178 853,00 zł

W 2023 roku w stosunku do roku bazowego 2021 liczba usługobiorców zwiększyła się o 1 osobę.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku realizował Program „Opieka 75+”, którego celem strategicznym była poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej.

Na realizację zadań w ramach programu w 2023 roku Gmina Pułtusk otrzymała kwotę 12 106,00 zł, która została wykorzystana w całości. Całkowity koszt realizacji usług opiekuńczych w ramach programu w roku 2023 wyniósł 24 196,00 zł.

W okresie realizacji programu w 2023 roku objęto wsparciem w formie usług opiekuńczych 7 osób w wieku 75 lat i więcej, zaś w stosunku do roku bazowego 2021 liczba usługobiorców w ramach Programu „Opieka 75+” zwiększyła się o 5 osób.

- **specjalistyczne usługi opiekuńcze** (świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem) są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Przeznaczone są dla osób dorosłych, chorych psychicznie, upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych. W wyjątkowych przypadkach ze specjalistycznych usług opiekuńczych mogą korzystać dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi pozbawione dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, jeśli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć świadczonych przez inne zobowiązane podmioty.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych i kwalifikację osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi, jak również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat, ze względu na częściowe potrzeby osób korzystających z usług, uwzględniając sytuację materialną tych osób określa Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

W 2023 roku objęto pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dwoje dzieci z diagnozą autyzmu. Program pracy z dziećmi autystycznymi był dostosowany do ich możliwości psychofizycznych. Wydatkowano na ten cel **48 244,00 zł**.

W 2023 roku specjalistyczne usługi opiekuńcze były realizowane na tym samym poziomie co w roku bazowym 2021, tj. dla dwojga dzieci autystycznych.

- **potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych** odbywa się w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, który jest zadaniem zleconym gminie z zakresu administracji rządowej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku wydając decyzję potwierdził prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na okres 90 dni dla **36 osób** z terenu gminy Pułtusk, które nie posiadały innego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego i które spełniały kryterium dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

W 2023 roku w stosunku do roku bazowego 2021 liczba osób, którzy otrzymali decyzję potwierdzającą prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na okres 90 dni zwiększyła się o 26 osób.

Kolejną formą wspierania rodzin najuboższych w 2023 r. w ramach realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej było zapewnienie uprawnionym mieszkańcom Gminy Pułtusk **pomocy w zakresie dożywiania**, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniów i młodzież do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej, osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych, niepełnosprawnych, spełniających kryterium dochodowe w wysokości do 200% odpowiednio do kryterium dla osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

Na powyższe zadanie w 2023 roku Gmina Pułtusk otrzymała dotację celową z budżetu państwa, zgodnie z umową zawartą między Wojewodą Mazowieckim a Gminą Pułtusk, o wsparcie w realizacji zadania w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, przyjętego Uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r.

Dzieci i młodzież korzystały z posiłków w żłobku i w stołówkach placówek oświatowych. Z powyższymi placówkami zostały zawarte przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku porozumienia dotyczące dożywiania dzieci w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, z 14 placówkami oświatowymi działającymi na terenie gminy Pułtusk i 7 placówkami oświatowymi działającymi poza terenem gminy. Pomoc w formie posiłków poza stołówkami szkolnymi była wydawana przez Bar gastronomiczny „U Niedźwiadków”.

W 2023 roku pomocą w formie posiłku objęto **266 osób**, w tym **232 dzieci**. W stosunku do roku bazowego 2021 liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłku zmniejszyła się o 28 osób.

W 2023 roku pomoc w formie posiłku niewymagająca przeprowadzenia wywiadu środowiskowego i wydania decyzji administracyjnej została przyznana **6 uczniom**, w ilości **492 posiłków**, na kwotę **3 748,00 zł** ze środków własnych. W tych uzasadnionych, szczególnych przypadkach uczniowie z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej wyrazili chęć jedzenia posiłku, o czym dyrektorzy szkół informowali Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku. Podstawą przyznania posiłków w tych przypadkach była uchwała Nr III/28/2018 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 4 grudnia 2018 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego Gminy Pułtusk w zakresie dożywiania w ramach realizacji wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, którego istotnym celem jest ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

W 2023 roku w stosunku do roku bazowego 2021 liczba dzieci korzystających z tej formy wsparcia zmniejszyła się o 3 uczniów.

W ramach realizacji powyższego programu w zakresie dożywiania osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające odpowiednie kryteria dochodowe w wysokości do 200 % otrzymały pomoc w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W 2023 roku pomocą w formie świadczenia pieniężnego objęto **190 rodzin**, w tym **359 osób** w tych rodzinach, zaś na wsi **12 rodzin**, w tym **17 osób** w tych rodzinach na kwotę **157 940,00 zł**.

W porównaniu do roku bazowego 2021 zauważalny jest spadek liczby rodzin korzystających z pomocy w formie świadczenia pieniężnego. Liczba rodzin objętych tą formą pomocy uległa zmniejszeniu o **46 rodzin**, w tym 167 osób w tych rodzinach, zaś na wsi o 11 rodzin, w tym 18 osób w tych rodzinach.

Praca socjalna jako działalność zawodowa jest świadczona bez względu na posiadany dochód i ma na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Ustawa o pomocy społecznej kładzie szczególny nacisk na pracę socjalną, która jest podstawową działalnością pracownika socjalnego i jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w społeczeństwie.

Działania pracowników socjalnych z zakresu pracy socjalnej polegały na współpracy

z asystentem rodziny, kuratorami, z placówkami ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, motywowaniu do systematycznego leczenia, informowaniu o przysługujących ulgach i uprawnieniach, składaniu wniosków w sprawie objęcia leczeniem odwykowym, pomocy w uzyskaniu świadczeń rodzinnych i alimentów, możliwości uregulowania zadłużeń, pomocy w sporządzaniu wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności, kierowaniu do objęcia usługami w Dziale pomocy środowiskowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku, kierowaniu dzieci do placówki wsparcia dziennego - świetlicy „Słonecznikowa Brać”.

W sytuacjach kryzysowych wobec chorych psychicznie podejmowano interwencje z udziałem pracowników pogotowia, Policji i administracji domów, składano wnioski do sądu o wydanie postanowienia w sprawie leczenia bez zgody, wydawano opinie w celu ustanowienia rodziny zastępczej w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie rodzicielstwa zastępczego, przeprowadzano wywiady środowiskowe dla potrzeb jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym również z innego terenu.

Najwięcej działań w zakresie pracy socjalnej zostało podjętych w obszarze funkcjonowania rodziny dotyczących właściwych relacji pomiędzy domownikami, realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej, funkcjonowania rodziny w środowisku. W sytuacjach kryzysowych występowało do sądów z wnioskiem o wgląd w sytuację rodzinną i o zajęcie stanowiska w zakresie sprawowania opieki nad małoletnimi dziećmi.

Praca socjalna była prowadzona również w oparciu o zawarty z rodziną/osobą kontrakt socjalny, czyli pisemną umowę zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron. Kontrakt socjalny zawierany był w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osób lub rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Treść i sposób zawieranej w formie kontraktu socjalnego umowy były efektem indywidualnego podejścia do rodziny/osoby w oparciu o przygotowaną diagnozę. W 2023 roku zawarto 38 kontraktów socjalnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku objął pomocą w formie pracy socjalnej **562 rodziny** o liczbie **1 151 osób**.

W 2023 roku świadczenia z pomocy społecznej w formie pieniężnej i niepieniężnej skierowane zostały do **385 rodzin**, liczących łącznie **816 osób** w tych rodzinach, co stanowiło 3,46% ogółu mieszkańców Gminy Pułtusk. W Gminie Pułtusk na dzień 31.12.2023r. było zameldowanych 23 557 osób - mieszkańców, w tym w mieście **18 502 osoby** i **5 055 osób** na terenach wiejskich (w Gminie Pułtusk na dzień 31 grudnia 2022r. zameldowanych było 23 757 osób - mieszkańców, w tym w mieście 18 730 osób i 5 027 osób na terenach wiejskich, zaś na dzień 31 grudnia 2021r. zameldowanych było 23 883 osób - mieszkańców, w tym w mieście 18 878 osób i 5 005 osób na terenach wiejskich).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023r. w ramach zadań zleconych wypłacał świadczenia:

1. świadczenia rodzinne na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych:

a) zasiłek rodzinny z dodatkami (z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania);

b) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;

c) zasiłek pielęgnacyjny;

d) świadczenie pielęgnacyjne;

- e) specjalny zasiłek opiekuńczy;
- f) świadczenie rodzicielskie;
- 2. świadczenie z funduszu alimentacyjnego, na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- 3. jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2023 roku w związku z realizacją zadań zleconych w zakresie świadczeń rodzinnych skorzystało **1 392 rodziny**, ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego skorzystało **155 rodzin** oraz **dla 1 rodziny** przyznano prawo do otrzymywania świadczenia wychowawczego z decyzji Wojewody. Od 1 czerwca 2022r. wypłatą świadczeń wychowawczych zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Rodziny, które miały problemy z regulowaniem opłat związanych z realizacją potrzeb mieszkaniowych mogły skorzystać z pomocy w **formie dodatku mieszkaniowego**. W roku 2023r. pomoc w formie dodatku mieszkaniowego otrzymało **617 rodzin**, wypłacono **5 827 świadczeń** na łączną kwotę **1 796 412,06 zł**.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023r. realizował wypłatę **dodatku węglowego** wprowadzonego ustawą z dnia 5 sierpnia 2022r. Uprawnienie do uzyskania świadczenia przysługiwało osobie w gospodarstwie domowym w przypadku, gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

W roku 2023 wypłacono **3 świadczenia** w sprawie dodatku węglowego, wydatkowano z tego tytułu kwotę **9 000,00 zł**. Wypłaty w roku 2023 były zrealizowane z decyzji przyznanych w roku 2022.

Ustawą z dnia 15 grudnia 2022r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu wprowadzono pomoc w **formie refundacji podatku VAT za dostarczone paliwa gazowe** w 2023 r.

W 2023 r. z tej formy pomocy skorzystało **56 rodzin**, wypłacono **134 świadczenia** na łączną kwotę **20 478,38 zł**.

Ustawą z dnia 7 października 2022r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej został wprowadzony **dodatek elektryczny**.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku przyjął łącznie **42 wnioski** o wypłatę dodatku elektrycznego (w 2022r. wpłynęło 22 wnioski i w 2023 roku wpłynęło 20 wniosków). Na tę formę wsparcia wydatkowano kwotę **38 000,00 zł**.

Na realizację wypłaty stypendiów w 2023 roku wydatkowano łączną kwotę **140 975,66 zł** - środki finansowe otrzymane z dotacji wojewody **112 780,58 zł** oraz kwota **28 195,13 zł** - udział środków własnych gminy.

W czerwcu 2023r. wypłacono kwotę **77 121,58 zł** dla **102 dzieci** na rok szkolny 2022/2023

na okres styczeń – czerwiec 2023r. W grudniu 2023r. dokonano wypłaty na kwotę **63 854,08 zł** przyznanych stypendiów dla **108 dzieci** z tytułu przyjętych **59 wniosków** na rok szkolny 2023/2024.

W 2023 roku Burmistrz Miasta Pułtusk przyznał **stypendia motywacyjne** za wybitne osiągnięcia naukowe i sportowe. Stypendium sportowe i naukowe otrzymało **242 uczniów** na kwotę **208 760,00 zł**.

Okres świąteczny wielkanocny i bożonarodzeniowy w 2023 roku obfitował w wiele bezinteresownych akcji. Z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku nawiązały kontakt osoby prywatne chcące pomóc innym ludziom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. „**Świąteczna paczka dla pułtuskiego seniora**” to kolejna inicjatywa społeczna, w której czynny udział bierze Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku. W okresie Świąt Wielkanocnych 2023r. wsparcie rzeczowe otrzymało **20 seniorów**, zaś w okresie Świąt Bożego Narodzenia wsparcie otrzymało **40 seniorów** pozostających w zainteresowaniu Ośrodka. Ponadto w ramach akcji „Choinki u Marcina” po raz kolejny najbardziej potrzebujący mieszkańcy Pułtuska obdarowani zostali świątecznymi choinkami.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku pozyskał od Gminy Pułtusk paliwo stałe w postaci węgla, który został zakupiony na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 października 2022r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych i został przekazany Ośrodkowi na realizację zadań własnych w zakresie pomocy społecznej. W listopadzie 2023r. wśród **25 klientów** tutejszego Ośrodka rozdysponowano pomoc **rzeczową w postaci węgla** w ilości 0,5 tony dla każdego.

W ramach działań wspierających rodziny marginalizowane, zagrożone ubóstwem wymagające wsparcia we wzmocnieniu roli rodziny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zapewniał również specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy domowej, świadczone przez prawnika, psychologa i specjalistę profilaktyki uzależnień w ramach **Interdyscyplinarnego Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla Ofiar Przemocy Domowej**.

W 2023 roku realizowany był **Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2021-2023** przyjęty uchwałą Nr XL/365/2021 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 marca 2021r., którego celem było m.in. zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny, zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywaniem już istniejących, zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia odbywało się poprzez umożliwienie rodzinom, za ich zgodą, korzystania z pomocy asystenta rodziny.

W 2023 roku opieką asystenta rodziny objęto **30 rodzin**, w których przebywało **72 dzieci** (26 dzieci w przedziale wiekowym od 0-5 lat, 46 dzieci w przedziale 6-18 lat). Wśród rodzin objętych asystenturą 10 rodzin zostało zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny postanowieniem sądowym.

W ramach redukcji zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie gminy Pułtusk w 2023 roku organizowano we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Pułtusku prace społecznie użyteczne dla osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, uczestników Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy

Spółecznej w Pułtusku. Do wykonywania ww. prac zostało skierowanych **27 osób bezrobotnych** w celu aktywizacji zawodowej, z którymi pracownicy socjalni zawarli kontrakt socjalny. W ramach reintegracji społecznej uczestnicy Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy brali udział w konsultacjach indywidualnych prowadzonych przez specjalistów: doradcę zawodowego i psychologa.

Na podstawie uchwały Nr XLI/374/2021 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 kwietnia 2021r., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku prowadził **placówkę wsparcia dziennego dla dzieci w formie opiekuńczej - świetlicę „Słonecznikowa Brać”**, działającą przy ul. 13 Pułku Piechoty 1 w Pułtusku. Pobyt w świetlicy był nieodpłatny. Dzieci przyjmowane są do świetlicy po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego dokonanego przez pracownika socjalnego oraz na podstawie skierowania wydanego przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku lub osobę upoważnioną.

Na zajęcia w świetlicy w 2023r. zostało skierowanych **26 dzieci** z rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Opiekę nad nimi sprawowało 2 wychowawców z wykształceniem pedagogicznym.

Świetlica prowadziła następujące formy pracy:

- 1) sprawowała opiekę nad dzieckiem, która polegała na wspomaganiu i uzupełnianiu niektórych funkcji rodziny,
- 2) udzielała pomocy w nauce,
- 3) udzielała indywidualnej pomocy pedagogicznej w sytuacjach konfliktowych, kryzysach rodzinnych i szkolnych,
- 4) organizowała czas wolny, zabawy i zajęcia sportowe oraz rozwijała zainteresowania,
- 5) realizowała działania o charakterze profilaktycznym, mające na celu zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, pełniła funkcje naprawcze oraz wspierające rodziny.

Świetlica realizowała swoje działania poprzez zapewnienie dzieciom zorganizowanej opieki wychowawczej w czasie wolnym od zajęć szkolnych, pomocy w nauce, prowadzenie profilaktyki, promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, pomocy w naturze - dożywanie dzieci w formie podwieczorku. Podejmowane działania były ukierunkowane na wdrażanie dzieci do pracy umysłowej, kształtowanie właściwej postawy moralnej i cech charakteru, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień, rozwijanie samodzielności i samoobsługi, wpajanie nawyków higienicznych, przygotowanie do konstruktywnego spędzania czasu wolnego.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusku obejmowała bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną dzieci i młodzież oraz ich rodziców w formie indywidualnych i grupowych zajęć terapeutycznych, terapii rodzinnej, grup wsparcia dla rodziców, mediacji, warsztatów, porad, konsultacji, interwencji kryzysowej. Otaczano pomocą konsultacyjno - terapeutyczną dzieci i młodzież znajdującą się w trudnej sytuacji życiowej i emocjonalnej. Proponowano i organizowano cykliczne zajęcia terapeutyczne dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo i dysfunkcyjnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku podejmowało szereg działań na rzecz monitorowania sytuacji rodzin naturalnych dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej m.in.: w formie spotkań i konsultacji zespołów złożonych z pracowników Centrum, w tym koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku

oraz asystenta rodziny. Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny w Pułtusku w 2023r. rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych umożliwiło korzystanie z nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego prowadzonego przez psychologa, pedagoga, prawnika oraz pracowników socjalnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku współpracując z liderem „Szlachetnej paczki” w 2023 roku zgłosił 18 rodzin do udzielenia im wsparcia. Pomoc rzeczową „Szlachetną paczkę” otrzymało **13 rodzin**.

W zakresie zapobiegania marginalizacji osób opuszczających zakłady karne, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku obejmował wsparciem tą grupę osób oraz ich rodziny w formie, m.in.: świadczeń pieniężnych (zasiłki stałe, okresowe, celowe, świadczenie pieniężne z dożywiania), świadczeń niepieniężnych (odzież, posiłek, schronienie, usługi opiekuńcze, interwencja kryzysowa, poradnictwo specjalistyczne), pracy socjalnej (pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, zdobywania kwalifikacji zawodowych dopasowanych do rzeczywistych potrzeb lokalnego rynku pracy).

W 2023 roku **7 osób** otrzymało pomoc i wsparcie z tutejszego Ośrodka z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku realizuje programy skierowane do rodzin wielodzietnych, tj.:

1) **Program Rodzina 3+**, skierowany do rodziny wielodzietnej zamieszkałej na terenie gminy Pułtusk, składającej się z rodziców (jednego rodzica), mających na utrzymaniu troje i więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub 25 roku życia, w przypadku, gdy dzieci uczą się lub studiują. Celem programu jest umacnianie rodziny oraz wspieranie realizacji funkcji i kondycji rodziny wielodzietnej poprzez wydawanie Karty Rodziny 3 + dla każdego członka rodziny wielodzietnej;

W 2023 roku **94 rodziny** otrzymały Kartę Rodziny 3+, liczba wydanych Kart 3+ - **469**.

2) **Program Karta Dużej Rodziny**, która przysługuje rodzinom przynajmniej z trojgiem dzieci, niezależnie od uzyskiwanych dochodów. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mieli możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.

W 2023 roku wydano Kartę Dużej Rodziny dla **306 rodzin**, liczba wydanych Kart Dużej Rodziny – **623**.

Z uwagi na to, że problemowi ubóstwa towarzyszą inne problemy społeczne, zasoby wymienione w innych częściach sprawozdania dotyczą kwestii ubóstwa.

Ocena realizacji celu szczegółowego nr 1.

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Kierunek wymagający rozszerzenia działań w następnych latach:

- zabezpieczenie warunków mieszkaniowych adekwatnie do potrzeb osób, rodzin ubogich, wielodzietnych, zastępczych poprzez opracowanie polityki lokalnej, która ułatwi rodzinom pozyskiwanie i utrzymanie samodzielnych mieszkań,

- aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania samopomocowych form wspierania osób i rodzin ubogich.

2. Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków

kierunki działań:

- budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu zapewnienia osobom bezrobotnym dostępu do informacji o istniejących możliwościach udziału w aktualnych projektach oraz formach wsparcia;
- stworzenie warunków dla wspierania pracodawców oferujących pierwszą pracę i staże zawodowe dla absolwentów i bezrobotnych absolwentów różnych typów szkół (kontrakty, ulgi w podatkach gminnych);
- tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w gminie poprzez pomoc przedsiębiorcom tworzącym nowe miejsca pracy w tym promowanie rozwoju małych, średnich przedsiębiorstw oraz rzemiosła w gminie;
- praca socjalna z bezrobotnym i jego rodziną poprzez podejmowanie inicjatyw na rzecz zmiany postaw bezrobotnych, aktywizowanie do pełnienia ról społecznych oraz powrotu na rynek pracy,
- pomoc bezrobotnym w podejmowaniu samozatrudnienia;
- realizacja projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego;
- zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem w formach przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej;
- aktywizacja bezrobotnych poprzez wykorzystanie metod stosowania kontraktów socjalnych dzięki wypracowanym metodom negocjacyjnym;
- aktywizowanie bezrobotnych uczestników Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy MOPS w Pułtuskach poprzez zatrudnienie wspierane w ramach prac społecznie użytecznych oraz konsultację ze specjalistami, tj.: doradcą zawodowym, psychologiem;
- aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych w ramach działalności Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy MOPS w Pułtuskach;
- wspieranie bezrobotnych w nabywaniu umiejętności i kompetencji zawodowych,
- stworzenie i wdrożenie programu pomocy rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem, uwzględniającego przede wszystkim działania podtrzymujące prawidłowe funkcje socjalizacyjne i wychowawcze rodziny oraz obejmującego działania kompensacyjne, realizowane w najbliższym środowisku,
- wspieranie zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ramach prac interwencyjnych, społecznie-użytecznych, robót publicznych, staży, przygotowania zawodowego.

Bezrobocie jest jednym z podstawowych problemów społecznych Gminy Pułtusk. Wielkość stopy bezrobocia zgodnie z danymi GUS w powiecie pułtuskim na dzień 31 grudnia 2023r. wynosiła **13,3 %** i jest niższa niż w roku ubiegłym (**14,8%**) o **1,5%**.

W okresie 12 miesięcy 2023 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtuskach zarejestrowało się ogółem **1264 bezrobotnych** mieszkańców Gminy Pułtusk w stosunku do roku bazowego 2021 liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy Pułtusk zmniejszyła się o 34 osoby.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych z terenu gminy Pułtusk zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku według wybranych kategorii.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych
Liczba bezrobotnych ogółem		1264
w tym	mężczyźni	614
	kobiety	650
	z prawem do zasiłku	206
	bez prawa do zasiłku	1058
	osoby do 25 roku życia	154
	osoby powyżej 50 roku życia	305
	osoby niepełnosprawne	43
	osoby długotrwale bezrobotne	746
	osoby bez kwalifikacji zawodowych	524

Przeciwdziałanie bezrobociu jest jednym z najważniejszych zadań Gminy Pułtusk i powiatu pułtuskiego. Walka z bezrobociem jest trudnym i długotrwałym przedsięwzięciem, które wymaga współpracy wielu instytucji, firm i organizacji pozarządowych oraz samorządów. Zmiany, jakie zachodzą na rynku pracy, konkurencja w obszarze pozyskiwania zatrudnienia oraz stosowane przez pracodawców metody i techniki rekrutacji i selekcji personelu, powodują konieczność zdobywania umiejętności związanych z poszukiwaniem pracy przez osoby chcące powrócić do zatrudnienia.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku jest podstawową jednostką organizującą pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy, w tym pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe oraz organizację szkoleń. Urząd realizuje zadania w zakresie ograniczenia skali bezrobocia, łagodzenia jego skutków społeczno-ekonomicznych, promocji zatrudnienia, tworzenia nowych miejsc pracy i firm.

Najpopularniejszymi i najczęściej kierowanymi do osób bezrobotnych instrumentami rynku pracy są: staże, prace społecznie-użyteczne, roboty publiczne, podjęcie zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych czy też na wyposażonym lub doposażonym stanowisku pracy, szkolenia oraz dotacje na podjęcie działalności gospodarczej.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku w 2023r. realizował 5 programów/projektów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, w których przewidziano działania proponowane w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W 2023r. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku aktywizacją zawodową wspieraną środkami Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych objął wsparciem **1 202 osoby bezrobotne** i poszukujące pracy, dysponując pulą środków finansowych wynoszącą 11 977 787,01 zł.

W ramach otrzymanych środków krajowych realizowano następujące programy ze środków: Funduszu Pracy wyliczone Algorytmem i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) wyliczone Algorytmem.

W 2023r. skierowano na poszczególne formy aktywizacji zawodowej osoby bezrobotne z powiatu pułtuskiego, w ramach środków Algorytmowych Funduszu Pracy, m.in. na:

- a) szkolenia – 105 osób,
- b) prace interwencyjne – 99 osób,
- c) roboty publiczne - 27 osób,
- d) refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy – 36 osób,
- e) staże – 212 osób,
- g) prace społecznie użyteczne – 336 osób (z terenu gminy Pułtusk 27 osób),
- h) przygotowanie zawodowe dorosłych - 6 osób,
- i) dotacje na podjęcie działalności gospodarczej – 77 osób,
- j) bon na zasiedlenie – 7 osób,
- k) zwrot kosztów dojazdu – 75 osób,
- l) finansowanie studiów podyplomowych – 1 osoba,
- f) nostryfikacja dyplomów – 1 osoba,

Budżet projektu w 2023 r. wyniósł 9 008 813,34 zł.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku w 2023r. w ramach środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych (PFRON) objął wsparciem osoby bezrobotne niepełnosprawne w zakresie realizacji zadań przyznanych na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych w formie:

- a) refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy – 2 osoby,
- b) dotacja na podjęcie działalności gospodarczej – 2 osoby.

Budżet projektu w 2023 r. wyniósł 326 560,00 zł.

W 2023r. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku realizował program w ramach pozyskanych środków krajowych na realizację zadań na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej z rezerwy Ministra właściwego do spraw pracy pn. „Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia”. Wsparciem objęto łącznie 31 osób bezrobotnych w ramach następujących form aktywizacji:

- a) staże – 18 osób,
- b) zwrotu kosztów dojazdu – 1 osoba,
- c) szkolenia 12 osób.

Budżet projektu w 2023 r. wyniósł 248 500,00 zł.

Projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego realizowane w 2023r. przez Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku:

1) Projekt „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie pułtuskim (I)”. Wsparciem objęto łącznie 160 osób bezrobotnych w ramach następujących form aktywizacji:

- a) staże – 65 osób,
- b) zwrot kosztów dojazdu – 12 osób,
- c) prace interwencyjne – 40 osób,
- d) dotacje na podjęcie działalności gospodarczej - 31 osób,
- e) refundacja kosztów wyposażenia – 12 osób.

Budżet projektu w 2023 r. wyniósł 1 920 313,67 zł.

2) Projekt „POWER ku przedsiębiorczości”.

Wsparciem objęto łącznie 30 osób bezrobotnych w ramach następujących form aktywizacji:

- a) prace interwencyjne – 22 osoby,

- b) szkolenia – 4 osoby,
  - c) dotacje na podjęcie działalności gospodarczej – 4 osoby.
- Budżet projektu w 2023 r. wyniósł 473 600,00 zł.

Proponowane powyżej formy aktywizacji zawodowej dedykowane były osobom bezrobotnym oraz poszukującym pracy, niepozostającym w zatrudnieniu – w tym klientom będącym w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. m. in. osobom długotrwale bezrobotnym, z orzeczoną niepełnosprawnością, wychowującym dzieci, w wieku „30 minus” oraz „50 plus”, o niskich kwalifikacjach zawodowych.

W kwietniu 2023r. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku podjął się nowatorskiego działania, wziął udział w konkursie na projekty pilotażowe. Pozyskano dodatkowo 1,5 mln zł na działania służące aktywności zawodowej lokalnego rynku pracy. Projekt pod nazwą „w Punkt – 3w1. Punkt doradztwa dla młodzieży” realizowany w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku, dedykowany jest mieszkańcom powiatu pułtuskiego w wieku 18-29, w tym osobom wychowującym dzieci, które nie ukończyły 7 roku życia. Powyższy projekt zapewnia dostępność trzech usług: pośrednictwa i poradnictwa zawodowego, wsparcia psychologicznego oraz pomocy społecznej poza godzinami pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku wspiera lokalną przedsiębiorczość. W 2023r. za pośrednictwem tut. Urzędu utworzono: 109 nowych podmiotów gospodarczych, wyposażono/doposażono 50 nowo utworzonych stanowisk pracy, zrefundowano 65 przedsiębiorcom koszty zatrudnienia skierowanych do pracy osób bezrobotnych. Zawarto 196 umów o zorganizowanie stażu oraz 3 umowy w sprawie realizacji przygotowania zawodowego dorosłych. Na podstawie 26 umów zawartych z pracodawcami prywatnymi dotowano kształcenie zawodowe pracodawców i ich pracowników. Przedsiębiorcom udzielano również pomocy w zakresie poszukiwania kandydatów do pracy, wspierania rozwoju zawodowego pracodawcy i jego pracowników w ramach udzielanych porad zawodowych. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku stale współpracuje z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia przedsiębiorczości. Współuczestniczy w szkoleniach z zakresu przedsiębiorczości organizowanych przed podmioty zewnętrzne, towarzyszy Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w inicjatywach podjętych na rzecz rozwoju, wsparcia firm.

Jako instytucja Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku dużo uwagi poświęca na promocję realizowanych usług i instrumentów rynku pracy. Informuje o działaniach podejmowanych na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, realizowanych programach i projektach, zachęcając jednocześnie pracodawców i osoby poszukujące zatrudnienia do korzystania z szerokiej oferty usług i instrumentów rynku pracy poprzez zamieszczanie ogłoszeń w lokalnej prasie, teledzielnicy usytuowanej na zewnątrz budynku oraz w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej PUP.

W celu łagodzenia skutków bezrobocia Gmina Pułtusk we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku organizowała prace społecznie użyteczne, dla osób bezrobotnych na terenie gminy Pułtusk, przy wykonywaniu których zostało zatrudnionych **27 osób** bezrobotnych bez prawa do zasiłku. W ramach umowy o organizację robót publicznych skierowano z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku do zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych Gminy Pułtusk - 10 osób bezrobotnych. W ramach prac interwencyjnych w Urzędzie Miejskim w Pułtusku zostało zatrudnionych 8 osób, zaś w ramach robót publicznych zatrudnione były 2 osoby. W zakresie działań promocyjnych

prowadzonych przez Gminę Pułtusk zorganizowano w Domu Polonii w Pułtusku w dniach 27- 28 marca 2023 r. Forum Współpracy Polsko-Ukraińskiej: „RAMIĘ PRZYJACIELA”, w którym udział wzięło 60 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie powiatu pułtuskiego. W 2023r. w ramach wsparcia **29 pracodawców** otrzymało pomoc de minimis na łączną kwotę 158 326,58 zł.

Na terenie gminy Pułtusk zarejestrowano ogółem **1924 podmioty gospodarcze**, w tym w 2023r. zarejestrowano **106 podmiotów gospodarczych**.

Działania na rzecz osób długotrwale bezrobotnych podejmowane były również przez **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku**.

W Gminie Pułtusk w dalszym ciągu liczną grupę osób korzystających ze wsparcia ze środków pomocy społecznej stanowiły osoby bezrobotne (osoby o najniższych kwalifikacjach zawodowych, niskim wykształceniu lub ich braku).

W 2023 r. wsparciem z powodu bezrobocia objęto **192 rodziny**, w tym na wsi **12 rodzin** o liczbie osób w tych rodzinach **489**. Z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia skorzystało **105 rodzin**, w tym **218 osób** w tych rodzinach, pozostałe świadczenia pieniężne na rzecz osób bezrobotnych stanowiły zasiłki celowe przyznawane w szczególności na zakup żywności, ogrzewania (w tym opału, gazu), leków, odzieży i obuwia, częściowe pokrycie zadłużeń w opłacie za czynsz, energię elektryczną oraz dofinansowanie innych potrzeb związanych z utrzymaniem, dożywianie w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Działania pracowników socjalnych wobec osób bezrobotnych w ramach prowadzonej pracy socjalnej skupiały się przede wszystkim na:

- 1) rozeznaniu możliwości uzyskania kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy przez osoby bezrobotne oraz wsparciu osób, które nie potrafiły wykorzystać własnych zasobów i możliwości przy korzystnych zmianach na rynku pracy;
- 2) przygotowaniu i wspieraniu osoby bezrobotnej w trakcie poszukiwania pracy, udzielaniu pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy (poradnictwo z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych - listów motywacyjnych);
- 3) niwelowaniu psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin;
- 4) zwiększeniu aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działania służące usamodzielnieniu;
- 5) readaptacji do środowiska pracy w przypadku długotrwale bezrobotnych, kierowaniu do wykonywania prac społecznie - użytecznych, które stanowią pierwszy etap w reintegracji społeczno – zawodowej beneficjentów pomocy społecznej, pozwalają im na zdobycie doświadczeń zawodowych i podniesienie kwalifikacji.

Klub Integracji Społecznej i Samopomocy (zwany dalej KISS) działający w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku realizował działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej wśród mieszkańców Gminy Pułtusk - osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub już wykluczonych społecznie.

Działania w ramach zajęć Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku były realizowane zgodnie z założonym harmonogramem i odbywały się w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku.

Uczestnikami Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku było **27 osób długotrwale bezrobotnych**, korzystających ze świadczeń pomocy

społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie były w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych, co ograniczało ich uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Warunkiem uczestnictwa w zajęciach Klubu było zawarcie i realizacja kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Program Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskach był realizowany przez specjalistów: psychologa i doradcę zawodowego.

W ramach realizacji zadań ww. Klubu w 2023 roku **27 uczestników** Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskach, osób długotrwale bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zostało objętych niżej wymienionymi działaniami:

- 1) spotkaniami z zakresu poradnictwa psychologicznego z elementami profilaktyki uzależnień, które były realizowane w wymiarze 23 godzin w tym 6 godzin spotkań grupowych (2 spotkania po 3 godziny – wykładów oraz 17 godzin w formie konsultacji indywidualnych w miarę zaistniałych potrzeb i preferencji uczestników), z których skorzystało 17 osób;
- 2) spotkaniami z zakresu doradztwa zawodowego, które były realizowane w wymiarze 23 godzin, w tym 6 godzin spotkań grupowych (2 spotkania po 3 godziny wykładów oraz 17 godzin w formie konsultacji indywidualnych w miarę zaistniałych potrzeb i preferencji uczestników), z których skorzystało 17 osób;
- 3) skierowano do wykonywania prac społecznie użytecznych w wymiarze 40 godzin miesięcznie 27 osób w celu aktywizacji zawodowej, kształtowania poczucia odpowiedzialności i obowiązkowości poprzez regularne wykonywanie powierzonych obowiązków prowadzące do wyrobienia nawyku pracy.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2.

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

3. Tworzenie warunków wychodzenia z bezdomności i zapobieganie przechodzenia osób ubogich w stan bezdomności

kierunki działań:

- opracowanie i wdrożenie gminnego programu wychodzenia z bezdomności;
- systematyczne diagnozowanie i monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy;
- pomoc rodzinom zagrożonym utratą mieszkania m.in. poprzez dodatki mieszkaniowe, umieszczenie w mieszkaniach socjalnych;
- rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego;
- zapewnienie osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych (pomoc finansowa, rzeczowa, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych);
- zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności przy wykorzystaniu indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności;
- podejmowanie działań zmierzających do zorganizowania miejsc noclegowych na terenie gminy;
- pomoc w walce z uzależnieniami osób bezdomnych poprzez realizację działań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

- działania aktywizujące prowadzące do usamodzielnienia osób bezdomnych poprzez, m.in. realizację Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności;
- łagodzenie skutków bezdomności w okresie jesienno – zimowym.

Bezdomność, obok ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności jest wymieniana najczęściej jako czynnik wywołujący poważne zróżnicowanie w dostępie do podstawowych dóbr, usług i możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, rodzącym groźbę, a często faktycznie wykluczenie społeczne.

Długotrwałe bezrobocie, niezaradność życiowa, konflikty rodzinne, przemoc domowa, uzależnienia: od alkoholu, narkotyków, hazardu, konflikt z prawem, brak mieszkania po opuszczeniu zakładu karnego, eksmisje z tytułu zaległości w opłatach mieszkaniowych, wymeldowanie z miejsca zamieszkania, to najczęściej występujące przyczyny bezdomności na terenie gminy Pułtusk. Problemy mieszkaniowe oraz zadłużeniowe z powodu nieopłacania czynszu z tytułu najmu lokali z zasobów gminy, to czynniki znacznie podnoszące ryzyko bezdomności.

Gmina Pułtusk w swoich zasobach posiadała na dzień 31.12.2023r. **1355 mieszkań komunalnych**. W zasobach Gminy brak jest lokali socjalnych, a **29 rodzin** oczekuje na mieszkanie socjalne. W 2023 roku ogółem **127 rodzin** złożyło wnioski o przyznanie mieszkania komunalnego z zasobów gminy, zaś **4 rodziny** otrzymały eksmisję (bez tytułu do lokalu socjalnego **1 rodzina**, zaś **3 rodziny** otrzymało orzeczenia z prawem do lokalu socjalnego). Zasoby mieszkaniowe istniejące w Gminie Pułtusk nie zaspokajają potrzeb mieszkańców w tym zakresie, dlatego konieczny jest rozwój budownictwa socjalnego i na wynajem.

Wychodząc naprzeciw rosnącym potrzebom w zakresie mieszkalnictwa Gmina Pułtusk jako wspólnik „SIM Północne Mazowsze Sp. z o.o.” z siedzibą w Ciechanowie jest w trakcie realizacji dwóch przedsięwzięć inwestycyjno-budowlanych, które będą służyły zwiększeniu dostępności lokali mieszkalnych na wynajem:

- 1) budowy, przebudowy i nadbudowy budynku koszarowego w Pułtusku, przy Alei Tysiąclecia 2A ze zmianą sposobu użytkowania na budynek mieszkalny, gdzie powstaną 63 lokale mieszkalne na wynajem o ograniczonym czynszu, tzw. mieszkań komunalnych, wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Mieszkania przewidziane są w szczególności dla osób/rodzin, które nie mają zdolności kredytowej, ale mają zdolność czynszową.
- 2) budowy budynku mieszkalnego w Pułtusku, przy ul. Teofila Kwiatkowskiego, który będzie posiadał cztery nadziemne kondygnacje (parter i 3 piętra) i zawierał 44 mieszkania w 4 klatkach schodowych, w każdej 12 mieszkań o zróżnicowanej powierzchni od 36 do 69 m². Zakres inwestycji zawiera również budowę parkingów, dojazdu, dojść i urządzenie terenu zielonego wraz z zadrzewieniem. Zasady przeprowadzenia naboru wniosków o najem lokali w budynku przy ul. T. Kwiatkowskiego regulują przepisy Uchwały Nr LXXI/603/2022 z dnia 28 listopada 2022 r. Rady Miejskiej w Pułtusku w sprawie zasad przeprowadzania naboru wniosków o zawarcie umowy najmu lokali mieszkalnych oraz określenia maksymalnej wysokości miesięcznego dochodu gospodarstwa domowego w ramach inwestycji realizowanej przez „SIM Północne Mazowsze Sp. z o.o.” z siedzibą w Ciechanowie.

Na terenie gminy Pułtusk w budynku świetlicy wiejskiej w Przemiarowie funkcjonują **3** dwupokojowe lokale mieszkalne z aneksem kuchennym przeznaczone celowo i wyłącznie na sytuacje kryzysowe, tj.: nieprzewidziane zdarzenia losowe takie jak: pożar, zniszczenie budynku lub lokalu mieszkalnego w wyniku nawałnicy, zerwanie dachu, zalanie wodą

lub z powodu innych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi. Powyższe lokale na koniec grudnia 2023r. były zamieszkiwane przez **2 rodziny**.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością na terenie gminy Pułtusk świadczy **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku**.

W celu zdiagnozowania i monitorowania sytuacji osób bezdomnych, przebywających na terenie gminy Pułtusk oraz potrzebujących wsparcia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku współpracuje z innymi instytucjami, tj.: Komendą Powiatową Policji, Strażą Miejską, kuratorami sądowymi, Zespołem Mieszkaniowym Urzędu Miejskiego w Pułtusku, Poradnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Szpitalem Powiatowym oraz pielęgniarkami środowiskowymi.

Skala problemu bezdomności na terenie gminy Pułtusk nie jest duża. Przy czym mówiąc o bezdomności, należy mieć na uwadze dwa aspekty, tj. bezdomność formalną, wynikającą z przepisów ustawy oraz bezdomność faktyczną. Istotne nasilenie problemu bezdomności zauważalne jest najczęściej w okresie jesienno-zimowym i dotyczy głównie mężczyzn z problemem alkoholowym. Ogólna liczba zdiagnozowanych osób bezdomnych, które z tego tytułu objęte były pomocą na terenie gminy Pułtusk w 2023 roku wynosiła **19 osób**, w tym **7 osób** na wsi.

W związku z brakiem schroniska i noclegowni dla osób bezdomnych na terenie gminy Pułtusk Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku miał zawartą umowę ze Stowarzyszeniem „Serdeczna Dłoń” Dom w Pokrzywnicy oraz porozumienie z Fundacją „Leśne Zacisze” schroniskiem dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi z siedzibą w Sokołowym Kącie. Kwota odpłatności ponoszonej przez osobę wynika z regulacji ustanowionych uchwałą nr XX/201/2019 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodku wsparcia – schronisku dla osób bezdomnych i schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku pokrywał koszt pobytu w formie schronienia za **12 osób** bezdomnych w wysokości **82 299,00 zł**.

W stosunku do roku bazowego 2021 liczba osób bezdomnych, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie w formie schronienia jest na tym samym poziomie, tj. **12 osób**.

W świetle obowiązujących przepisów do udzielenia pomocy osobie bezdomnej zobowiązana jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały (art. 101 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zobowiązany jest do refundacji kosztów udzielonej osobom bezdomnym pomocy w formie tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych przebywających na terenie innych gmin, a których ostatnim miejscem zameldowania na pobyt stały była Gmina Pułtusk. W 2023 roku Ośrodek poniósł koszty refundacji w wysokości **5 509,15 zł** tytułem pobytu **2 osób** bezdomnych w schronisku na terenie innej gminy.

Łączny koszt poniesionych wydatków na udzieloną pomoc w formie schronienia w 2023 roku wyniósł **87 808,15 zł**.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w okresie sprawozdawczym w 2023 roku wspierał osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością przebywające na terenie gminy Pułtusk poprzez udzielanie wsparcia:

- pieniężnego: zasiłków stałych, okresowych, celowych na zakup odzieży, obuwia zimowego, żywności, leków i innych artykułów;

- niepieniężnego w formie szeroko rozumianej pracy socjalnej poprzez: pomoc w uzyskaniu schronienia, w wyrobieniu dowodu osobistego, w poszukiwaniu pracy, w podjęciu leczenia odwykowego i terapii, w załatwieniu spraw urzędowych, w uzyskaniu pomocy medycznej, potwierdzeniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;

- usług opiekuńczych w Dziale pomocy środowiskowej, które obejmowały higienę osobistą (korzystanie z prysznicy, pralki), zapewnienie kontaktu z otoczeniem, wsparcie w postaci odzieży, artykułów spożywczych pozyskanych od darczyńców.

W okresie jesienno - zimowym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk podjął działania profilaktyczne, aktywizujące i osłonowe, mające na celu złagodzenie negatywnych skutków zimy, a zwłaszcza przeciwdziałania tragicznym zdarzeniom śmiertelnego wychłodzenia. Szczególną troską obejmował osoby bezdomne, które były pozbawione dachu nad głową, najbliższej rodziny i które mogły liczyć na skierowanie do najbliższego schroniska znajdującego się w Pokrzywnicy oraz doradztwo w sprawach lokalowych i meldunkowych.

Wykaz placówek świadczących pomoc bezdomnym na terenie województwa mazowieckiego dostępny był w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk oraz na stronach internetowych. Ponadto informację o instytucjach, z terenu gminy Pułtusk, mogących pomóc bezdomnym z numerami telefonów, numerem interwencyjnym w sprawie osób bezdomnych Ośrodek zamieścił na tablicach ogłoszeń, stronie internetowej, prasie oraz przekazał zarządcom budynków na terenie gminy Pułtusk w celu rozpowszechnienia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk w porozumieniu z Burmistrzem Miasta Pułtusk i Przedsiębiorstwem Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Pułtusk w okresie zimowym koordynował akcję „Wymiana ciepła”. Akcja polegała na możliwości pozostawienia lub wzięcia odzieży, obuwia, które mogły wielu osobom pomóc przetrwać najchłodniejszy czas w roku. W dwóch miejscach w naszym mieście – przy ul. Nowy Rynek (w pobliżu sklepu Empik) i przy ul. New Britain (w pobliżu hali sportowej przy Publicznej Szkole Podstawowej Nr 4) stanęły specjalnie przygotowane, oznaczone szafy - wieszaki, w których osoby, które chcą pomóc potrzebującym mogły pozostawiać czyste zimowe ubrania (np. kurtki, polary, swetry, szaliki, czapki) i obuwie. Osoby, które chciały skorzystać z tej formy pomocy – mogły wziąć potrzebne rzeczy i wykorzystać na własny użytek lub dla swoich bliskich.

W ramach akcji „Zima” pułtusczy dzielnicowi Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk wspólnie z funkcjonariuszami Straży Miejskiej w Pułtusk, sprawdzali dworce, przystanki, pustostany i ogródki działkowe w poszukiwaniu potrzebujących pomocy. Zwracali się do mieszkańców z prośbą o informację o osobach bezdomnych, samotnych i bezradnych, których życie mogło być zagrożone z uwagi na niskie temperatury i wychłodzenie.

Usamodzielnienie osoby bezdomnej to indywidualna, długa ścieżka każdej osoby lub bezdomnej rodziny. Trudności wynikają z braku wystarczającej ilości mieszkań w zasobach gminy. W przypadku osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków zmieniających świadomość, pracę należy rozpocząć od skutecznego odbycia terapii odwykowej. Celowość kolejnych działań uwarunkowana jest bowiem motywacją do ich podjęcia. Planowanie i wymaganie innej aktywności wobec osoby uzależnionej z pominięciem terapii odwykowej są z góry skazane na niepowodzenie, ponieważ mechanizmy charakterystyczne dla uzależnień są silniejsze od woli klienta.

Ocena realizacji celu szczegółowego 3.

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Kierunek wymagający rozszerzenia działań w następnych latach:

- opracowanie gminnego programu wychodzenia z bezdomności,
- rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku sprawozdawczym (2023 rok)	Wartość wskaźnika w roku 2022	Dynamika w stosunku do roku bazowego 2021
1.	Liczba osób, rodzin ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną – ogółem	562 osoby	533 osoby	Wzrost o 29 osób
	w tym:			
	- osób w rodzinach	1151 osób	1196 osób	Spadek o 45 osób
	- osób objętych kontraktami socjalnymi	38 osób	36 osób	Wzrost o 2 osoby
2.	Liczba osób bezrobotnych objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia	1202 osoby bezrobotne i poszukujące pracy	1165 osób bezrobotnych i poszukujących pracy	Wzrost o 37 osób bezrobotnych i poszukujących pracy
3.	Liczba rodzin objętych wsparciem w postaci dodatku mieszkaniowego, energetycznego	- dodatek mieszkaniowy – 617 rodzin, na kwotę: 1 796 412,06 zł - dodatek energetyczny – nie realizowano z powodu zawieszenia do 2023r.	- dodatek mieszkaniowy – 528 rodzin, na kwotę: 1 536 334,15 zł - dodatek energetyczny – 24 rodzin, na kwotę 1 394,89 zł	- dodatek mieszkaniowy - wzrost o 35 rodziny; - dodatek energetyczny - 0
4.	Liczba wniosków o przydział mieszkania socjalnego	29 rodzin	25 rodzin	Wzrost o 4 rodziny
5.	Liczba osób bezdomnych na terenie gminy – ogółem	19 osób	14 osób	Spadek o 5 osób
	w tym: osób w rodzinach	19 osób	14 osób	Spadek o 5 osób
6.	Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	12 osób	8 osób	Na tym samym poziomie
7.	Liczba osób, rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa - ogółem	281 osób	304 osoby	Spadek o 34 osób
	w tym: osób w rodzinach	552 osoby	631 osób	Spadek o 65 osób
8.	Liczba osób, rodzin bezrobotnych objętych pomocą - ogółem	192 rodziny	213 rodzin	Spadek o 40 rodzin
	w tym: osób w rodzinach	489 osób	551 osób	Spadek o 121 osób w rodzinach

9.	Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa	0	0	0
10.	Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie dożywiania (posiłki)	232 dzieci	208 dzieci	Wzrost o 15 dzieci
11.	Liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych	<p>Realizowane programy:</p> <p>1)Wieloletni program osłony Gminy Pułtusk, który realizowany jest w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023” wsparciem objętych zostało w 2023r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 538 osób (w tym 232 dzieci), - 190 rodzin otrzymało świadczenie pieniężne na zakup żywności; <p>2)Program Rodzina 3+ w ramach którego wsparciem objęto w 2023r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 94 rodziny wielodzietne, liczba wydanych kart „3+” - 469 <p>3) Program Dużej Rodziny w ramach którego wsparciem objęto w 2023r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -306 rodzin i wydano 623 Karty Dużej Rodziny 	<p>Realizowane 3 programy:</p> <p>1)Wieloletni program osłony Gminy Pułtusk, który realizowany jest w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023” wsparciem objętych zostało w 2022r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 633 osoby,(w tym 217 dzieci), - 197 rodzin otrzymało świadczenie pieniężne na zakup żywności; <p>2)Program Rodzina 3+ w ramach którego wsparciem objęto w 2022r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -61 rodzin wielodzietnych, liczba wydanych kart „3+” - 669 <p>3) Program Dużej Rodziny w ramach którego wsparciem objęto w 2022r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -290 rodzin i wydano 677 Kart Dużej Rodziny 	<p>Realizowane programy:</p> <p>1) w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”</p> <ul style="list-style-type: none"> - spadek o 98 osób (w tym wzrost o 15 dzieci), - spadek o 46 rodzin, które otrzymały świadczenie pieniężne na zakup żywności; <p>2) Program Rodzina 3+ wzrost o 33 rodzin wielodzietnych, wzrost wydanych kart „3+” o 155</p> <p>3) Program Dużej Rodziny spadek o 334 rodziny, wzrost o 425 wydanych Kart Dużej Rodziny</p>
12.	Wielkość stopy bezrobocia – na dzień 31.12.2022r. na terenie powiatu pułtuskiego	13,3% (dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku)	14,8% (dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku)	Spadek 1,5%
13.	Liczba osób bezrobotnych w Gminie Pułtusk - ogółem	1264 osoby	1298 osób	Spadek o 34 osoby
	w tym liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami pomocy	1202 osoby	1165 osób	Wzrost o 37 osób
14.	Liczba nowych inwestorów	Brak danych	Brak danych	Brak danych

15.	Liczba podmiotów gospodarczych	1924, w tym zarejestrowanych w 2023 r. nowych podmiotów - 106	1838, w tym zarejestrowanych w 2022 r. nowych podmiotów - 120	Wzrost o 86 podmiotów
16.	Liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych	W 2023r. Gmina Pułtusk złożyła wniosek o dofinansowanie w ramach programu „Małuch+” 2022-2029 na utworzenie 124 miejsc w żłobkach: - przebudowę budynku na ul. Staszica 35 wraz z zagospodarowaniem terenu w celu utworzenia Filii Żłobka Miejskiego w Pułtusku (100 miejsc) - adaptację pomieszczeń przedszkola przy ul. Kwiatkowskiego wraz z zagospodarowaniem terenu w celu utworzenia Filii Żłobka Miejskiego w Pułtusku.	W 2022r. Gmina Pułtusk uzyskała dofinansowanie z Funduszu Europejskiego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na realizację projektu „Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym - Granty PPGR” w kwocie 44 200,00 zł na zakup 16 laptopów dla uczniów z rodzin zamieszkujących tereny, na których dawniej funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne.	
17.	Liczba osób zatrudnionych w ramach prac społecznie-użytecznych	27 osób	29 osób	Spadek o 8 osób
18.	Liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych	0	0	0
19.	Liczba pozyskanych lokali - mieszkań socjalnych	0	0	0

PRIORYTET II

WIELOZAKRESOWY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY I DZIECI

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rozwoju potencjału rodziny: jej aktywności i spójności

kierunki działań:

- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej, służby zdrowia, Sądu Rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła;
- wspieranie rodzin o niskim statusie społeczno-ekonomicznym, niewydolnych wychowawczo z dysfunkcjami społecznymi w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych w formie zasiłków celowych, okresowych, świadczeń pieniężnych w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, zasiłków rodzinnych, stypendiów szkolnych, świadczeń wychowawczych, świadczenia „Dobry Start”;
- promowanie i wspieranie rodzin wielodzietnych (niepełnych), zwiększenie dostępności do różnorodnych dóbr i usług;
- realizacja programu „Program Rodzina 3+” mającego na celu umacnianie rodziny oraz poprawę warunków życiowych wielodzietnych rodzin zamieszkałych na terenie gminy Pułtusk;
- realizacja programu „Karta Dużej Rodziny” mającej na celu wspieranie budżetów rodzin obciążonych kosztami utrzymania wielodzietnej rodziny oraz integracji ze społecznością lokalną;
- systematyczna praca socjalna z rodziną poprzez wzmacnianie więzi rodzinnych w różnych fazach rozwoju rodziny;
- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego;
- odbudowanie przy wsparciu asystenta rodziny odpowiedniego środowiska wychowawczego pozwalającego na pozostawienie dzieci w rodzinie naturalnej;
- realizacja pozarządowych programów w zakresie wspierania rodziny;
- tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających w celu poprawy funkcjonowania rodzin niewydolnych wychowawczo;
- podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń);
- prowadzenie poradnictwa rodzinnego, psychospołecznego, psychologicznego i socjoterapeutycznego opartego na kompleksowej pracy z rodziną i systematycznej terapii umożliwiającej wsparcie w rozwiązywaniu problemów powstałych w różnych fazach życia rodziny;
- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi rodzicielstwa zastępczego oraz systemu wsparcia i pomocy dla rodzin sprawujących takie funkcje poprzez upowszechnianie programów edukacyjnych zorientowanych na zdobywaniu umiejętności potrzebnych do pełnienia ról w rodzinie;

- rozwijanie wśród mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów tj. warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne.

Wielozakresowy system wspierania rodziny stanowi jeden z priorytetów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026”. Celami strategicznymi były: wspieranie rozwoju, potencjału rodziny, jej aktywności i spójności, rozwój instytucji samopomocowych na rzecz rodziny oraz pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych poprzez działania edukacyjne i wspierające.

Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży realizowane było w 2022 roku między innymi w ramach przyjętego uchwałą Nr XL/365/2021 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 marca 2021r. „**Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2021-2023**”, zbudowanego w oparciu o założenie, że jest to proces zorganizowanych, skoordynowanych, kompletnych i ciągłych działań na rzecz dziecka i rodziny w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie, realizowanych wspólnie przez współpracujące ze sobą ściśle instytucje pomocowe w Gminie Pułtusk.

Rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi od wielu lat stanowią jedną z licznych grup klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku.

W okresie sprawozdawczym objęto wsparciem systemu pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego **79 rodzin o liczbie 273 osoby** w rodzinie. Kluczowym priorytetem z punktu widzenia zadań tut. Ośrodka przewidzianym do realizacji w ramach Programu było stworzenie rozwiązań profilaktycznych, zaradczych i interwencyjnych umożliwiających zapobieganie marginalizacji mieszkańców Gminy Pułtusk oraz wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej poprzez stworzenie spójnego systemu środowiskowej pracy opiekuńczo – wychowawczej.

Wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania służyły działania:

- 1) diagnoza i analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego;
- 2) wzmocnienie roli funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin, polepszenie sytuacji dziecka, wzmocnienie jego poczucia bezpieczeństwa, zabezpieczenie niezbędnych potrzeb bytowych;
- 3) przeciwdziałanie patologii i wykluczeniu rodziny;
- 4) dążenie do reintegracji rodziny.

Skoordynowane działania realizowane były w oparciu o następujące programy:

1. „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026”.
2. „Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2021-2023”.
3. „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024”.

Praca socjalna z rodzinami wykazującymi problemy opiekuńczo – wychowawcze prowadzona była przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

w Pułtusku, których działania w omawianym obszarze polegały przede wszystkim na diagnozowaniu i analizowaniu sytuacji rodzin, ustalaniu przyczyn występującego kryzysu, nakierowane były na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych dzieci.

Do podstawowych zadań należało:

- 1) pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów poprzez wzmocnienie ich funkcji, rozmowy wspierające, motywujące do zmiany postaw, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu miejsca dla dziecka w żłobku, w przedszkolu, pomoc w znalezieniu pracy;
- 2) zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami;
- 3) przeciwdziałanie utrwalaniu postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży;
- 4) współpraca z placówkami ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego;
- 5) motywowanie klientów do systematycznego leczenia;
- 6) informowanie o przysługujących ulgach i uprawnieniach, możliwości uzyskania świadczeń rodzinnych i alimentów;
- 7) kierowanie do placówek wsparcia dziennego;
- 8) składanie wniosków do sądu o wydanie postanowienia w sprawie leczenia bez zgody;
- 9) składanie wniosków w sprawie objęcia leczeniem odwykowym;
- 10) wydawanie opinii w celu ustanowienia rodziny zastępczej w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie rodzicielstwa zastępczego.

Poradnictwo pracowników socjalnych prowadzone było na terenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku, jak również w środowisku lokalnym. Pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych **562 rodziny**, w tym **1151 osób**, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Pułtusku współpracowali z rodzinami biologicznymi, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Celem współpracy z rodziną biologiczną było motywowanie rodziców do utrzymywania stałego, regularnego kontaktu ze swoimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni wspierali rodziny biologiczne w działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji, która stała się bezpośrednią przyczyną powierzenia dzieci pod opiekę rodziny zastępczej.

W 2023 roku kontynuowano działania asystenta rodziny, którego rolą było wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Zaangażowanie asystenta rodziny skupiało się między innymi na: wspieraniu rodziny w pokonywaniu trudności i barier, pomocy w uzyskaniu poprawy sytuacji w różnych obszarach funkcjonowania społecznego, wdrożeniu prawidłowych postaw życiowych, rodzicielskich wszystkich członków rodziny, odbudowaniu więzi i relacji rodzinnych. Asystent rodziny koncentrował się w swojej pracy na wzmocnieniu rodziny, pomocy w przełamaniu oporu i pobudzaniu aktywności wszystkich członków rodziny w dążeniu do poprawy sytuacji życiowej rodziny i właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych przy wykorzystaniu zasobów własnych rodzin oraz wsparcia środowiska lokalnego. Nadrzędnym celem pracy asystenta była pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności i przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, poprzez pomoc w osiągnięciu przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej samodzielne wychowywanie dzieci. Praca asystenta rodziny wspomagała rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny – rodziców i dzieci, czemu sprzyjało indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W sytuacji, gdy doszło,

mimo wszystko, do czasowego umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną, praca asystenta z rodziną była kontynuowana. Wówczas zadania asystenta skupiały się na pracy z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również na współpracy z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu oraz z sądem.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w 2023 roku zatrudnił dwóch asystentów rodziny. Asystenci rodziny pracowali z **30 rodzinami**, w których przebywało **72 dzieci** (26 dzieci w przedziale wiekowym 0-5 lat, 46 dzieci w przedziale wiekowym 6-18 lat). Wśród rodzin objętych asystenturą 10 rodzin zostało zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny postanowieniem sądowym.

Asystenci rodziny w 2023r. zakończyli pracę z 3 rodzinami z powodu zmiany miejsca zamieszkania. W ramach prowadzonego poradnictwa asystenci rodziny skierowali do:

- 1) Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku - 25 dzieci na badania pedagogiczne, psychologiczne i logopedyczne;
- 2) Poradni Zdrowia Psychicznego Al-Med w Pułtusku - 10 osób dorosłych na konsultacje psychiatryczne, 10 osób w celu podjęcia leczenia odwykowego i 2 rodziny w celu podjęcia terapii małżeńskiej;
- 3) Centrum CBT w Legionowie – 2 dzieci celem konsultacji psychologicznej, terapii dla dzieci ze spektrum autyzmu;
- 4) „Szkoły dla rodziców i wychowawców” – 6 rodziców celem podniesienia kompetencji opiekuńczo- wychowawczych;
- 5) Fundacji Promocji Kultury i Edukacji „Art-Heart” w Pułtusku - 12 dzieci celem uczestnictwa w warsztatach psychologicznych na temat asertywności i mowy ciała.

W 2023 roku na terenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku zorganizowano cykl spotkań profilaktycznych „Rodzinne Poniedziałki” dla rodziców, celem pozyskania wiedzy w zakresie zagadnień profilaktycznych dotyczących uzależnień dzieci i młodzieży, pomocy psychologicznej, agresji dziecka, udzielania pierwszej pomocy, odżywiania i zdrowego stylu życia, rozwoju poznawczego i emocjonalnego dziecka. W spotkaniach uczestniczyło 25 rodziców.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w okresie sprawozdawczym otaczał szczególną opieką rodziny o niskim statusie społeczno – ekonomicznym, niewydolne wychowawczo z różnymi dysfunkcjami, wspierał osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych. Pracownicy socjalni brali udział w posiedzeniach Zespołu ds. Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, podczas których omawiano sytuację dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej oraz sporządzano opinię o możliwości przyjęcia przez rodziców biologicznych opieki nad dzieckiem, bądź braku takiej możliwości.

Na bieżąco pracownicy socjalni prowadzili monitoring sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych we współpracy z asystentem rodziny. W związku z tym prowadzono szeroką współpracę z pedagogami szkolnymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, pracownikami służby zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji zajmującymi się sprawami rodziny oraz z Zespołem Interdyscyplinarnym w Pułtusku. W przypadku stwierdzenia zagrożenia lub bardzo niepokojącej sytuacji w rodzinie, natychmiast o takiej okoliczności informowany był Sąd Rejonowy w Pułtusku III Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku wspierał osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2023r. wynosiła 562 w tym: **praca socjalna 562 rodziny** o liczbie osób **1151**, świadczenia w formie pieniężnej i niepieniężnej **385 rodzin** o licznie osób w rodzinie **816**.

Wśród rodzin objętych w 2023 roku wsparciem z systemu pomocy społecznej **165 rodzin** o łącznej liczbie **osób 670** to rodziny z dziećmi, w tym **53 rodziny** o liczbie **174 osób**, to rodziny niepełne. Z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa pomocą zostało objętych **54 rodziny** o liczbie **281 osób**, z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego **79 rodziny** o liczbie **273 osoby**, rodziny borykające się z problemem niepełnosprawności **177 rodzin** o liczbie **274 osób** i długotrwałej choroby **257 rodzin** o liczbie osób **431** oraz rodziny z problemem alkoholowym **46 rodziny** o liczbie osób **62**.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej w 2023 roku udzielał rodzinom następujących form pomocy:

- 1) świadczenia pieniężne: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, zasiłki celowe specjalne;
- 2) dożywianie dzieci i młodzieży w żłobku, przedszkolach, szkołach podstawowych, młodzież ze szkół średnich korzystała z gorącego posiłku wydawanego przez bar gastronomiczny „U Niedźwiadków” w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”;
- 3) potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 4) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla niepełnosprawnych autystycznych dzieci, realizujących program wspierający rozwój dziecka (edukacyjny, terapeutyczny, rozwijający zainteresowania).

Dodatkowo Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku prowadził dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej - świetlicę „Słonecznikowa Brać”.

Placówka wsparcia dziennego – świetlica „Słonecznikowa Brać” w Pułtusku w ramach promocji aktywnego spędzania czasu wolnego w 2023 roku podejmowała działania zmierzające do optymalnego zagospodarowania czasu wolnego dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Uczestnicy świetlicy w czasie trwania roku szkolnego mogli korzystać z pomocy w odrabianiu lekcji, nauki czytania, pisania, zajęć manualnych, gier i zabaw organizowanych przez wychowawców. Podczas ferii zimowych i wakacji w lipcu 2023 roku były organizowane warsztaty, w których wzięło udział **12 dzieci** z rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku.

W ramach warsztatów zimowych zostały zorganizowane zajęcia plastyczne, warsztaty manualne oraz zajęcia sportowe przy współpracy z Biblioteką Pedagogiczną Filia w Pułtusku podczas których dzieci mogły skorzystać z zajęć z wykorzystaniem magicznego dywanu i magicznej ściany.

Podczas warsztatów letnich w lipcu 2023 roku wzięło udział 12 dzieci z rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku. Zajęcia odbywały się w godzinach 8.00- 16.00 w dni robocze i były ukierunkowane na bezpieczne spędzanie czasu wolnego, wypoczynek i zabawę. Dzieci korzystały z drugiego śniadania oraz obiadu dostarczonego do placówki wsparcia dziennego świetlicy „Słonecznikowa Brać” w Pułtusku.

W trakcie warsztatów letnich dzieci korzystały z zajęć:

- 1) psychologicznych: warsztatów na temat asertywności i mowy ciała przeprowadzonych przez

- Fundację Promocji Kultury i Fundacji Edukacji „Art-Heart” w Pułtusku;
- 2) rozrywkowych (gry, zabawy, konkursy);
  - 3) warsztatów kulinarnych przeprowadzonych z udziałem uczestników Dziennego Domu Senior+ Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku oraz Fundacji Promocji Kultury i Edukacji „Art-Heart” w Pułtusku;
  - 4) sportowych (gry, zabawy ruchowe);
  - 5) wycieczek pieszych i wyjazdowych (Sala Zabaw „AKMA” w Pułtusku, Dzień Dziecka w Centrum Rehabilitacji, Edukacji i Opieki TPD „Helenów” w Warszawie, wyjście na plażę Miejską oraz do lodziarni VaniLove w Pułtusku, wyjście do Biblioteki Pedagogicznej w Pułtusku – wspólne czytanie, gry i zabawy edukacyjne);
  - 6) warsztatów z pierwszej pomocy zorganizowanych przy współpracy z Ochotniczą Strażą Pożarną w Grabówcu;
  - 7) spotkania na zakończenie warsztatów letnich zorganizowanych przez firmę Stodoła Marzeń u Piotrusia Pana w Płocochowie.

W 2023r. w ramach rozwijania i precyzowania u uczestników świetlicy zainteresowań, zamiłowań i uzdolnień zostały zorganizowane następujące imprezy kulturalne:

1. Dzień Dziecka - wyjazd do Fundacji Centrum Rehabilitacji, Edukacji i Opieki TPD „Helenów” z siedzibą Warszawa – Międzyzlesie: zabawy na świeżym powietrzu, koncert, poczęstunek;
2. Festyn z okazji Dnia Dziecka pod patronem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy udziale Fundacji Promocji Kultury i Edukacji „Art-Heart” w Pułtusku, Żłobka Miejskiego oraz sponsorów;
3. Wyjazd do Teatru Piasku Tetiany Galitsyny w Warszawie na spektakl pt.: „Opowieść Wigilijna”;
4. Warsztaty Mikołajkowe oraz Bożonarodzeniowe połączone z wizytą w wiosce Św. Mikołaja w Stodole Marzeń u Piotrusia Pana w Płocochowie.

W zakresie świadczeń rodzinnych Ośrodek wydał **1602** decyzje administracyjne o przyznaniu, zmianie, odmowie przyznania świadczeń i ustalające nienależnie pobrane świadczenia. Na wypłatę i obsługę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych oraz składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne od wypłaconych świadczeń przeznaczono kwotę **13 097 272,03 zł** (całość wydatkowano ze środków Wojewody Mazowieckiego).

W związku z realizacją zadań zleconych w zakresie świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w roku 2023 wpłynęło **1073** wnioski.

L.p.	Forma pomocy	Liczba wniosków	Liczba wydanych decyzji
1.	Świadczenia rodzinne	923	1 602
2.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	147	189
3.	Za życiem	3	3
4.	Zasiłek dla opiekuna	0	0
5.	Świadczenia wychowawcze	0	0
Razem		1 073	1 794

W wyniku przyznanych i realizowanych świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych oraz jednorazowego świadczenia „Za życiem” Ośrodek w roku 2023 wypłacił **31 871 świadczeń** na łączną kwotę **11 309 257,10 zł**.

I. Świadczenia rodzinne przyznane w 2023r. - zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

	Świadczenia	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Wydatki
1.	Zasiłek rodzinny	541	1 126	11 844	1 359 619,61
	zasiłek do ukończenia 5 roku życia	-	-	2 943	275 771,90
	zasiłek powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia	-	-	8 234	994 763,45
	zasiłek powyżej 18 roku życia do ukończenia 21 roku życia	-	-	618	82 469,26
	zasiłek powyżej 21 roku życia do ukończenia 24 roku życia	-	-	49	6 615,00
2.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu:	-	-	5 988	676 337,71
	urodzenia dziecka	37	38	38	38 000,00
	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	20	24	182	69 622,06
	samotnego wychowania dziecka	48	71	680	126 540,18
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego:	95	100	1040	107 358,83
	- do 5 roku życia	16	16	124	11 123,38
	- powyżej 5 roku życia	78	81	854	90 728,69
	rozpoczęcia roku szkolnego	407	718	1121	69 643,89
	podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:				
	w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	13	17	111	11 423,56
	w związku z dojazdem do szkoły	40	46	356	23 814,53
	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	173	233	2 460	229 934,66
3.	Zasiłek pielęgnacyjny	753	232	8 523	1 839 604,32
4.	Świadczenie pielęgnacyjne	213	81	2 351	5 749 988,70
5.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	6	-	56	34 720,00
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	118	121	121	121 000,00
7.	Świadczenie rodzicielskie	66	67	470	426 373,80
			Razem	29 353	10 207 644,14

II. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w 2023r.- zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	155	223	2434	1 049 212,96

Egzekucja należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego odbywała się za pośrednictwem organów egzekucyjnych: sądowego (komornika) i administracyjnego (urzędu skarbowego).

<i>Należności zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2023r.</i>	
Przekazane na dochody budżetu państwa (kwota w zł)	Przekazane na dochody własne organu wierzyciela (kwota w zł)
467 351,15	87 499,28

<i>Stan należności na 31 grudnia 2023r. z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniósł</i>
17 704 219,00 zł

III. Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka wypłacone w 2023r. – zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka	3	3	3	12 000,00

IV. Zasiłek dla opiekuna w 2023r. - zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Zasiłek dla opiekuna	0	0	0

V. Świadczenie wychowawcze - wypłacone na podstawie decyzji wojewody

Lp.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Świadczenie wychowawcze	1	1	81	40 400,00 zł

Świadczenie wychowawcze od 1 czerwca 2022r. realizowane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

VI. Składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne (opłacane za osoby otrzymujące świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze i zasiłki dla opiekunów) w 2023r.

Lp.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba składek	Kwota świadczeń w zł
1.	składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe	162	1 739	1 102 803
2.	składki na ubezpieczenia zdrowotne	156	1 697	365 315

Świadczenie „Dobry Start” od 1 stycznia 2022r. realizowane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ze świadczeń rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023r. skorzystało ogółem **1 392 rodziny**, zaś z funduszu alimentacyjnego skorzystało **155 rodzin**, natomiast ze świadczeń wychowawczych skorzystała **1 rodzina**.

Zadania z obszaru wspierania rodziny realizowane były przez inne instytucje gminne i powiatowe. Kierując się ideą przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w okresie sprawozdawczym duży nacisk położono na działania profilaktyczne, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu, zapobiegające powstawaniu dysfunkcji. Profilaktyka rodzinna była realizowana przez gminne instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Pomoc była skierowana głównie do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem. Wspólne wytyczne i cele Programu realizowane były na terenie gminy Pułtusk przez wymienionych dalej partnerów i realizatorów, opierały się na szerokiej współpracy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku wspierał rodziny wielodzietne poprzez realizację Programu Rodzina 3+, którego celem było umacnianie rodziny oraz wspieranie realizacji funkcji rodziny wielodzietnej, poprawa warunków materialnych i wzmocnienie kondycji rodziny wielodzietnej, z myślą o wsparciu w procesie wychowawczym dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach wielodzietnych oraz zapewnieniu dostępności do dóbr sportowych i kulturalnych.

W 2023 roku wydano **469 „Kart Rodzina 3+” dla 94 rodzin.**

Na terenie gminy Pułtusk realizowany był również rządowy program dla rodzin wielodzietnych „**Duża Rodzina**”. Jest to szczególna forma pomocy, która uprawnia niezależnie

od dochodu do zniżek dla rodzin wielodzietnych, w której rodzic/rodzice lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 lub 25 roku życia, w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej, bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Rodzice mogą korzystać z Karty dożywotnio. Osobom niepełnosprawnym Karta wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Rodziny posiadające Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju, co wpływa na obniżenie kosztów codziennego życia.

W 2023 roku wydano **623 Kart „Dużej Rodziny” dla 306 rodzin.**

Urząd Miejski w Pułtusku w wyniku Otwartego Konkursu Ofert na realizację zadań publicznych w 2023 roku w ramach współpracy Gminy Pułtusk z organizacjami pozarządowymi z zakresu wspierania, upowszechniania kultury fizycznej i opieki paliatywno-hospicyjnej, krajoznawstwa i wypoczynku dzieci i młodzieży oraz ratownictwa i ochrony ludności powierzył do wykonania zadania i przyznał dotacje:

- 1) Miejskiemu Klubowi Sportowemu „Narew” w Pułtusku w ramach wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w kwocie **33 400,00 zł** na zadanie pt. „Szkolenie sportowe w podnoszeniu ciężarów”,
- 2) Młodzieżowemu Klubowi Sportowemu w Pułtusku w ramach wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w kwocie **31 000,00 zł** na zadanie pt. „Rozwój lekkiej atletyki poprzez „Czwartki lekkoatletyczne”, zawody i zajęcia dla uczniów”,
- 3) Młodzieżowemu Klubowi Sportów Walki „Kan” Pułtusk w ramach wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w kwocie **30 000,00 zł** na zadanie nr 5, pt. „Szkolenie i współzawodnictwo w sportach walki”,
- 4) Uczniowskiemu Klubowi Sportowemu „Posejdon” w ramach wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w kwocie **25 000,00 zł** na zadanie pt.: „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe w pływaniu”,
- 5) Młodzieżowemu Klubowi Sportowemu „Semiramida” w kwocie **20 600,00 zł** na zadanie „Szkolenie i współzawodnictwo w sportach walki”,
- 6) Caritas Diecezji Płockiej w ramach opieki paliatywno - hospicyjnej w kwocie **40 000,00 zł** na zadanie pt. „Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczonym chorobą nowotworową i ich rodzinom z terenu gminy Pułtusk w ramach funkcjonowania Hospicjum Stacjonarnego Caritas Diecezji Płockiej w Pułtusku”,
- 7) Pułtuskowskiemu Klubowi Wodniaków w ramach krajoznawstwa, wypoczynku dzieci i młodzieży w kwocie **12 000,00 zł** na zadanie „Wędrowny Obóz Żeglarski”,
- 8) Stowarzyszeniu „Z Serca” w Pułtusku w ramach krajoznawstwa, wypoczynku dzieci i młodzieży w kwocie **6 000,00 zł** na zadanie „Kolonie lato „Z Serca” dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Pułtusk”,
- 9) Stowarzyszeniu „Razem dla Jedyńki” w kwocie **2 000,00 zł** na zadanie „Obóz wędrowny Skautów”,
- 10) Pułtuskowskiemu Wodnemu Ochotniczemu Pogotowiu Ratunkowemu w ramach ratownictwa i ochrony ludności przyznano dotację w kwocie **50 000,00 zł** na zadanie pt. „Utrzymanie gotowości ratowniczej na obszarze wodnym rz. Narew/ Gmina Pułtusk 2023”.

W zakresie działań wspierających rodziny marginalizowane, wymagające wsparcia we wzmocnieniu roli rodziny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zapewniał również

specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy domowej, świadczone przez ekspertów: prawnika, psychologa, terapeutę ds. profilaktyki uzależnień w ramach funkcjonującego przy Ośrodku Interdyscyplinarnego Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla Ofiar Przemocy Domowej, którego celem było pobudzenie wrażliwości na drugiego człowieka i samego siebie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy ofiarom przemocy domowej, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy domowej oraz zintegrowanie działań poszczególnych instytucji gminnych na rzecz ochrony i pomocy ofiarom przemocy domowej, a także oddziałujących efektywnie na sprawców i świadków przemocy domowej. Specjaliści udzielili **257 porad 81 rodzinom** o liczbie **174 osób**, tj.: prawnik - **49 porad** (49 rodzin, w tym 75 osób w rodzinach), psycholog - **82 porady** (20 rodzin, w tym 66 osób w rodzinach), specjalista profilaktyki uzależnień - **126 porad** (12 rodzin, w tym 33 osoby w rodzinach).

Zapewnienie dzieciom opieki w rodzinach zastępczych oraz w placówce opiekuńczo – wychowawczej jest zadaniem własnym powiatu. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk**.

Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonuje forma rodzinnej pieczy zastępczej w postaci rodzin zastępczych spokrewnionych i jeden rodzinny dom dziecka. Liczba rodzin zastępczych w ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk monitoruje funkcjonowanie wszystkich rodzin zastępczych na terenie powiatu pułtuskiego. Zapewnia im pomoc finansową zgodnie z ustawą o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej, wsparcie specjalistów oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator pieczy zastępczej udziela pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej poprzez zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej, udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej. Rodzinna piecza zastępcza tymczasowo zapewnia dziecku, pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, całodobową opiekę i wychowanie. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, które dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona. Wszystkie rodziny zastępcze są zobowiązane m.in. do traktowania dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnienia rozwoju uzdolnień i zainteresowań, zaspokojenia jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych oraz religijnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk w 2023 roku podejmowało działania w celu promocji rodzicielstwa zastępczego i naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej poprzez udostępnienie materiałów promocyjnych, ulotek, zamieszczanie na stronie PCPR ogłoszeń. Na terenie placówki prowadzono szkolenia dla rodzin zastępczych spokrewnionych, szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej prowadzone były według indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny i dziecka.

Z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w dniu 30 maja 2023 r. odbyło się uroczyste spotkanie rodzin zastępczych z terenu powiatu pułtuskiego, przy Tawernie w Domu Polonii w Pułtusk. Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego były okazją do rozmów, wymiany wzajemnych doświadczeń, dzielenia się troskami i radościami przy wspólnej zabawie i poczęstunku. Święto było okazją do podziękowania wszystkim rodzicom zastępczym za trud

i zaangażowanie, jaki codziennie wkładają w opiekę i wychowanie dzieci, za cierpliwość, zrozumienie, dzielenie się miłością, domowym ciepłem i promowanie wartości rodzinnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w dniu 14 grudnia 2023 r. zorganizowało „Spotkanie Świąteczne” dla rodzin zastępczych oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu pułtuskiego w Hotelu – Milord w Kleszewie.

Na terenie gminy Pułtusk w 2023 roku funkcjonowało **22 rodziny zastępcze** i **1 rodzinny dom dziecka**. W 2023 roku na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej wydatkowano kwotę **356 284,51 zł** ze środków własnych gminy. W rodzinnej pieczy zastępczej pozostawało umieszczonych **59 dzieci** z terenu gminy Pułtusk. Z tego **19 dzieci** pozostawało pod opieką **12 spokrewnionych rodzin**, **13 dzieci** pozostawało w **9 rodzinach niezawodowych**, **7 dzieci** pozostało w **1 rodzinie zawodowej**, **8 dzieci** pozostawało w **rodzinnym domu dziecka** na terenie gminy Pułtusk. Natomiast **6 dzieci** pozostawało w **4 rodzinach niezawodowych**, **6 dzieci** w **2 rodzinach zawodowych** poza terenem gminy Pułtusk. W okresie sprawozdawczym postanowieniem Sądu Rejonowego w Pułtusku **10 dzieci** powróciło pod opiekę rodzica biologicznego. Natomiast jedno małoletnie dziecko zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Pułtusku zostało umieszczone w rodzinie preadopcyjnej, a jeden pełnoletni wychowanek opuścił pieczę zastępczą.

Na rzecz osób i rodzin w systemie pieczy zastępczej podejmowana była praca socjalna i poradnictwo, nakierowane na motywowanie i wzmacnianie zasobów rodziców, by samodzielnie przewyżędzali trudności i problemy, które były przyczyną umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku regularnie dokonywali oceny szans powrotu dziecka pod opiekę rodziców naturalnych i zasadności pobytu w pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku podejmowało szereg działań na rzecz monitorowania sytuacji rodzin naturalnych dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z celami zawartymi w Planie Pomocy Dziecku skoordynowanym z Planem Pracy z Rodziną m.in.: w formie spotkań i konsultacji zespołów złożonych z pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, w tym koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku oraz asystentów rodziny. Dodatkowo Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w 2023r. w ramach działań profilaktycznych oraz zaradczych prowadziło specjalistyczne poradnictwo tj. pomoc psychologiczną (10 osób), pedagogiczną (2 osoby), prawną (21 osób) oraz poradnictwo rodzinne (5 osób), szczególnie w ramach wzmocnienia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin. W odniesieniu do rodzin zastępczych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku zapewniało świadczenia związane z pokryciem kosztów utrzymania w pieczy zastępczej, pokryciem kosztów utrzymania lokalu, dodatkiem z tytułu niepełnosprawności, świadczenia jednorazowego na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka. Nadmienić należy, iż Centrum w 2023r. organizowało imprezy i spotkania okolicznościowe, tj.: Bal Karnawałowy, Warsztaty Wielkanocne, Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, Pożegnanie Wakacji, Wędrówka po Integracyjnej Ścieżce Przyrodniczo – Dydaktycznej „Nasz Las”, Dnia Patrona Miasta Pułtusk, Spotkanie Andrzejkowe, Spotkanie Świąteczne. Zorganizowano również dwa konkursy plastyczne: „Rodzina Kredkami Malowana” oraz „Liściaste Zwierzaki”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w roku 2023 współpracowało w zakresie nawiązywania, utrzymania kontaktów dzieci z rodzicami naturalnymi na rzecz powrotu dzieci pod ich opiekę – udzielono wsparcia 13 rodzicom naturalnym z terenu gminy Pułtusk.

Działania profilaktyczne, interwencyjne i zaradcze podejmowała **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku** kierując wnioski do Sądu Rejonowego w Pułtusku o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie leczniczym - **15 wniosków** (w tym 10 mężczyzn i 5 kobiet). Podejmowała także rozmowy motywujące do podjęcia dobrowolnej terapii odwykowej – **38 osób** oraz konsultacje w zakresie występowania problemu alkoholowego dla **29 osób**. W 2023r. do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło łącznie **45 wniosków** dotyczących zgłoszenia osób nadużywających alkoholu, wobec których były podejmowane stosowne działania, wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2023r. dofinansowano w kwocie **25 629,13 zł** działalność placówki wsparcia dziennego realizującej program opiekuńczo-wychowawczy dla dzieci z rodzin zmagających się z problemami wychowawczymi.

Ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Klub Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku uzyskał dofinansowanie na realizację działalności KISS w 2023r. w wysokości **7 332,66 zł** w ramach zadania – Aktywizacja i integracja osób bezrobotnych z problemem alkoholowym lub zagrożonych tym problemem. Program był skierowany do osób bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ze środków pochodzących z opłat za korzystanie ze zezwoleń na sprzedaż artykułów alkoholowych w ramach konkursu ofert ogłoszonych w 2023 r. dofinansowano 6 programów profilaktycznych m.in.: realizacja programów profilaktyki w zakresie przeciwdziałania patologiom i uzależnieniom społecznym, organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży, w szczególności ze środowisk zagrożonych uzależnieniami w formie kolonii i obozów, wpieranie Stowarzyszeń Trzeźwościowych realizujących programy wspierające abstynencję, trzeźwienie i zdrowy styl życia koszt wyniósł **70 000,00 zł**.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusku w ramach swojej działalności w roku 2023 podejmowała działania pomocowe dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

W ramach wspierania rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych realizowane były następujące działania:

1) Diagnostowanie i monitorowanie skali potrzeb i problemów rodzin:

- prowadzenie działalności diagnostycznej określającej poziom rozwoju dzieci, uczniów oraz pełnoletnich uczniów w różnych obszarach ich funkcjonowania oraz przyczyn ewentualnych problemów edukacyjnych i wychowawczych;
- wydawanie opinii i orzeczeń zawierających wskazania dla nauczycieli i rodziców do pracy z dziećmi i młodzieżą z różnego typu problemami;
- prowadzenie indywidualnych spotkań konsultacyjno-informacyjnych dla rodziców ukierunkowanych na usprawnianie ich kompetencji wychowawczych i pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów;

- prelekcja „Co każdy rodzic powinien wiedzieć o rozwoju swojego dziecka?”;
- spotkanie dla rodziców „Zachowania niepożądane u dzieci - jak radzić sobie z nimi w domu” - skorzystało 50 osób;
- konsultacje dla rodziców „Procedury rekrutacji szkół ponadpodstawowych”.

2) Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji (np. uzależnienia, przemoc):

- prowadzenie spotkań konsultacyjnych dla rodziców, podczas których realizowane jest wsparcie ukierunkowane na motywowanie do podejmowania działań w zakresie eliminowania destrukcyjnych postaw i zachowań;
- wyposażanie osób z różnego typu problemami (np.: uzależnienia, przemoc i inne) w dane teleadresowe osób, broszury, ulotki, informatory instytucji zajmujących się specjalistyczną terapią i profesjonalną obsługą prawną.

3) Podejmowanie działań profilaktycznych poprzez udział w projektach socjalnych, kampaniach społecznych, których celem jest wzmacnianie rodziny i jej roli w społeczeństwie:

- prowadzenie zajęć o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym w szkołach, min.: z zakresu przeciwdziałania różnego typu problemom wychowawczym, m.in.: budowanie i podtrzymanie pozytywnych relacji rówieśniczych i społecznych, incydentów przemocy, incydentów konfliktów, mediacji;
- spotkanie z rodzicami na temat motywacji do nauki;
- spotkania konsultacyjno-terapeutyczne prowadzone przez psychologów.

4) Rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym psychologicznego:

- realizacja zadań wynikających z porozumienia o współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w zakresie diagnozowania dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych i monitorowania ich dalszego rozwoju oraz udzielanie wsparcia psychologiczno – pedagogicznego;
- zakup nowych narzędzi diagnostycznych NDD - Neuropsychologiczna Diagnoza Dziecka, DSR - Dziecięca Skala Rozwojowa Plus;
- realizacja Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

Z zajęć pedagogicznych, Treningu Umiejętności Społecznych, logopedycznych oraz terapii integracji sensorycznej w ramach realizacji Programu skorzystało 20 dzieci. Z konsultacji u lekarza psychiatry dziecięcego skorzystało 28 dzieci.

W ramach zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny podjęte zostały następujące działania:

1) Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia:

- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, psychologiczno-pedagogiczno-logopedycznej oraz procesów integracji sensorycznej. W roku 2023r. wydanych zostało 217 orzeczeń oraz 520 opinii, w tym 43 opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju oraz 43 informacje z przeprowadzonych badań.

2) Podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia:

- zajęcia dla uczniów z zakresu doradztwa zawodowego, 25 uczniów,
- zajęcia dla uczniów: „Aktywne metody spędzania czasu wolnego”, 65 uczniów.

Na rzecz promowania i organizowania różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną zostały zrealizowane niżej wymienione działania:

1) Wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej na rzecz wspomaganie rodzin oraz umocnienia ich więzi rodzinnych:

- organizacja obchodów Światowego Miesiąca Wiedzy na Temat Autyzmu kwiecień 2023r.

2) Promowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych, mających na celu wymianę doświadczeń, uczenie i pogłębianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, poprawianie relacji rodzic-dziecko poprzez:

- spotkanie dla rodziców „Jak rozpoznać depresję, jak sobie z nią radzić?”;
- spotkanie dla rodziców - motywowanie dziecka do nauki.

3) Prowadzenie kampanii medialnych (ulotki, plakaty, artykuły prasowe) na rzecz umacniania rodziny i przeciwdziałania powstania dysfunkcji:

- informacje skierowane do rodziców dzieci/uczniów umieszczone na stronie internetowej Poradni dotyczące: symptomów depresji, doradztwa zawodowego, wpływu niedowidzenia na funkcjonowanie dziecka/ucznia;
- udział pracowników Poradni w Lokalnej Burzy Mózgów: „Każde doświadczenie jest w życiu potrzebne”.

Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny:

1) Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej:

- szkolenia dla rodzin zastępczych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Potrzeby związane z realizacją zadań:

Wskazana jest potrzeba zatrudnienia lekarza psychiatry dziecięcego, który byłby nieodpłatnie dostępny w nagłych przypadkach związanych z sytuacjami kryzysowymi.

Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku w 2023 roku, w celu wspierania roli rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych na terenie gminy Pułtusk podczas przeprowadzanych interwencji informowała rodziców o prawnych możliwościach rozwiązywania problemów, jak również o miejscach udzielających pomocy. Dzielnicowi wspólnie z policjantami Zespołu Profilaktyki Społecznej Nieletnich i Patologii brali udział w posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych Zespołów Interdyscyplinarnych. W ramach nadzoru nad rodzinami związanymi z prowadzeniem procedury „Niebieskie Karty”, dzielnicowi sprawowali nadzór nad rodzinami poprzez odwiedzanie ich i sprawdzanie sytuacji rodzinnej. Wszelkie sygnały, jakie otrzymywali policjanci Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku o dysfunkcjach rodziny pod względem sprawowania opieki nad dziećmi były przekazywane w postaci informacji do Sądu Rejonowego w Pułtusku III Wydział Rodzinny i Nieletnich, celem podjęcia bezzwłocznych działań. Policjanci prowadzili swoje czynności w postaci nadzoru nad rodzicami.

Funkcjonariusze Zespołu Profilaktyki Społecznej Nieletnich i Patologii wspólnie z dzielnicowymi danego rejonu przeprowadzali spotkania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży, pedagogów i osób starszych. Spotkania dotyczyły takich tematów, jak: odpowiedzialność karna dzieci i młodzieży, w szczególności przejawów demoralizacji i czynów karalnych, przemoc rówieśnicza, uzależnienia, przemoc w rodzinie, handel ludźmi, stop mowie nienawiści – w tym hejt, cyberprzemoc. W 2023r. zostało przeprowadzonych 371 spotkań profilaktycznych oraz sporządzono 36 formularzy „Niebieskie Karty”.

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pułtusku

W Sądzie Rejonowym w Pułtusku III Wydziale Rodzinnym i Nieletnich wszystkie podejmowane działania były nakierowane na wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny. Służyły temu toczące się w Sądzie postępowania, wydane orzeczenia oraz postępowania wykonawcze.

Pułtуска Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela w 2023 prowadziła szereg działań mających na celu wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowała różnorodne formy integracji rodziny ze społecznością lokalną.

Pułtуска Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela zrealizowała zadanie profilaktyczne pt. **KSIĄŻKA-UCZY-POMAGA** w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024. Odbiorcami programu były dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniowie szkół podstawowych Gminy Pułtusk. W ramach projektu zrealizowano:

- cykl warsztatów literacko-plastycznym z elementami biblioterapii „Z książką w świat wartości”;
- cykl spektakli edukacyjno-profilaktycznych w wykonaniu Teatru Edukacji i Profilaktyki Maska w Krakowie;
- eventy promujące czytelnictwo, tj. Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania, Noc Bibliotek;
- zakup nowości wydawniczych dla biblioteki.

Działania w ramach zadania profilaktycznego **KSIĄŻKA-UCZY-LECZY-POMAGA** cieszyły się dużym zainteresowaniem, wzięło w nich udział 876 osób. Dzięki udziałowi w projekcie biblioteka wzbogaciła swój księgozbiór o 106 woluminów za kwotę 3 039,60 zł. Zakupiono książki podejmujące problematykę uzależnień, literaturę fachową wspomagającą rodziców i ich dzieci z dysfunkcjami, poradniki psychologiczne oraz pozycje książkowe do pracy z dziećmi i młodzieżą. Wspieranie w zakresie wychowania i opieki:

- Niebezpieczna sieć - zajęcia edukacyjne w ramach Dnia Bezpiecznego Internetu dla dzieci w wieku przedszkolnym - uczestniczyło 35 osób;
- Zimowe hece w Bibliotece – cykl zajęć dla dzieci w wieku 6-10 lat w ramach ferii zimowych, m.in. warsztaty literacko-plastyczne „Karnawałowe szaleństwo”, zajęcia edukacyjne „Język ma znaczenie”, spotkanie integracyjne z udziałem seniorów Dziennego Domu „Senior+” zorganizowane pod tytułem „Dzień pełen sympatii, czyli walentynki w Bibliotece”, głośne czytanie bajek – uczestniczyło 21 osób;
- Magiczna księga – spektakl teatralny dla najmłodszych z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci w wykonaniu aktorów z Teatru Edukacji i Profilaktyki Maska w Krakowie - uczestniczyło 100 osób;
- Tydzień Bibliotek „Moja, Twoja, Nasza Biblioteka” ogólnopolska akcja promująca czytelnictwo, biblioteki i bibliotekarzy - cykl zajęć dla dzieci i młodzieży „Poezja Aleksandra Fredry dla Dzieci” oraz „Co nas bawi, co nas rozwesela. Komizm w Twórczości Aleksandra Fredry.” Odbyło się również spotkanie autorskie z Martą H. Milewską połączone z warsztatami literackimi dla uczniów klas II pułtuskich szkół podstawowych, zorganizowane przy współpracy Wydawnictwa Tartak – uczestniczyło 407 osób;
- Dzień Dziecka - udział w Gminnym Dniu Dziecka - stoisko Biblioteki na Przystani Miejskiej w Pułtusku, gdzie przeprowadzono warsztaty plastyczne „Fredro dzieciom, quizy, konkursy oraz promocję akcji „Uwolnij książkę” i „Mała Księżniczka – Wielki Człowiek”- uczestniczyło 150 osób;
- W smurfowej wiosce - animacje dla dzieci w wieku 4-11 lat w wykonaniu Teatru Edukacji i Profilaktyki Maska w Krakowie, w ramach obchodów „Światowego Dnia Smerfa” (konkursy, quizy, pokaz baniek mydlanych, foto-ścianka z wizerunkiem smurfów) - uczestniczyło 110 osób;
- Z książką w świat wartości - w lipcu i sierpniu w bibliotece odbyły się warsztaty literacko-plastyczne z elementami biblioterapii dla dzieci w wieku 6-10 lat - uczestniczyło 107 osób;
- Akcja Biblioteka na plaży! - w lipcu i sierpniu na Plaży Miejskiej w Pułtusku Biblioteka prowadziła akcję bookcrossingową, gdzie można było skorzystać z darmowej wymiany książek, dostępne były tytuły zarówno dla dzieci i młodzieży;

- Piknik militarny - stoisko Biblioteki, prezentacja wystawy „Polskie Symbole Narodowe”, animacje dla dzieci, kolorowanki – uczestniczyło 40 osób;
- To największe jest szaleństwo, nie znać słowa „bezpieczeństwo” - spektakl teatralny dla najmłodszych w wykonaniu aktorów z Teatru Edukacji i Profilaktyki Maska w Krakowie - uczestniczyło 80 osób;
- Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania – 29 września pracownicy biblioteki wykorzystując wypożyczone stroje Fenka i Maksa, głównych bohaterów popularnej edukacyjnej serii książek dla dzieci pt. „Przygody Fenka” spotkali się z przedszkolakami. Podczas spotkań miało miejsce m. in.: głośne czytanie książek z serii „Przygody Fenka”, omówienie zagadnień poruszanych w lekturze, sesja zdjęciowa dzieci i ich rodziców, opiekunów z Fenkiem i Maksem – uczestniczyło 220 osób;
- Noc Bibliotek - 6 października w Bibliotece odbyła się Noc Bibliotek. Czytelnia zamieniła się w salę zamkową, pojawiły się księżniczki, rycerze oraz aktorzy Teatru Edukacji i Profilaktyki Maska w Krakowie, którzy prowadzili animację dla dzieci pt. „Tropem rycerskiej przygody”. Na zakończenie wszyscy obejrzeli film „Moja mama Gorlica”, animowaną adaptację książki Fridy Nilsson - uczestniczyło 120 osób;
- Otwieramy rodzinne Albumy - konkurs historyczno-literacki – głównym celem konkursu, który skierowany był do wszystkich mieszkańców powiatu pułtuskiego, było propagowanie integracji międzypokoleniowej oraz podkreślenie znaczenia dokumentowania wydarzeń z życia rodzinnego i społecznego. Organizatorami konkursu byli: Pułtуска Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela, Pułtуска Gazeta Powiatowa, Pułtuckie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne;
- Cykl 6 spektakli profilaktycznych - 11-12 października w bibliotece odbyło się 6 spektakli profilaktycznych wystawionych przez Teatr Edukacji i Profilaktyki Maska w Krakowie dla uczniów klas IV-VIII pułtuskich szkół podstawowych. Spektakle „Laboratorium życia” i „Ta ostatnia impreza” poruszały problematykę zażywania dopalaczy i picia alkoholu. „Kliknij, akceptuj” to spektakl ukazujący skutki uzależnienia od Internetu;
- Złośliwość jej królewskiej mości – spektakl teatralny dla najmłodszych w ramach Międzynarodowego Dnia Postaci z Bajek w wykonaniu aktorów z Teatru Edukacji i Profilaktyki Maska w Krakowie.

Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku w ramach wspierających rodzinę organizowało i współorganizowało szereg imprez kulturalnych i rekreacyjnych zapewniających rodzinom i dzieciom możliwość spędzenia czasu wolnego.

W ramach przedsięwzięć kulturalnych w celu integracji rodzin Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku w 2023 roku zorganizowało imprezy kulturalne m.in.:

- 1) Wystawa „Rozmówki polsko-węgierskie”, wystawa plakatu Krzysztofa Duckiego w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku;
- 2) Lekcje w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku – zajęcia edukacyjno-artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych;
- 3) Planowe projekcje filmowe;
- 4) Planowane zajęcia w ramach pracowni i kół zainteresowań;
- 5) Koncert Noworoczny;
- 6) Orszak Trzech Króli;
- 7) Wystawa rysunku i ilustracji uczestników zajęć „Młodzieżowe początki ilustrowania”, hol kina Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki;
- 8) Wystawa w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku „Żywe skały Sardynii”

- (wystawa fotograficzna Beppe Fumgalli) współorganizowana z Włoskim Instytutem Kultury w Warszawie;
- 9) Ferie zimowe organizowane przez Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku – zajęcia artystyczne;
  - 10) Walentynki w kinie „Narew” - seans połączony z losowaniem upominków dla widzów;
  - 11) Koncert IX Memorial SIVAX-Robotix;
  - 12) Warsztaty w dziedzinie teatru dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w ramach ogólnopolskiej akcji społecznej „Zwolnieni z teorii”;
  - 13) XV Pułtuska Gala Sportu;
  - 14) „46 Warszawska Syrenka” - eliminacje do ogólnopolskiego konkursu recytatorskiego;
  - 15) Przedstawienia teatralne „Baryłeczka” i „Rozmowy przy wycinaniu lasu” w wykonaniu „Teatru pod Dębem”;
  - 16) XXIV Spotkania ze Sztuką Wielkanocną – warsztaty artystyczne;
  - 17) Ogłoszenie konkursu IX Pułtuskie Teatry Amatorskie – Konkurs „PTA-K”;
  - 18) Wystawa w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku upamiętniająca Powstanie Styczniowe „Powstanie styczniowe w ilustracjach prasowych z epoki” współorganizowana z Biblioteką Publiczną m.st. Warszawy. Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego;
  - 19) Obchody 232 rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja, koncert wiosenny;
  - 20) Widowisko multimedialne „Iskry niepodległej” o Polakach, którzy zmienili świat, wystawa zorganizowana wspólnie z Biurem Programu Niepodległa;
  - 21) X Noc Muzeów z Małym Muzeum Kina;
  - 22) Seanse filmowe z okazji Dnia Dziecka;
  - 23) spektakle „Kopciuch” i „Bał małej czarownicy” w wykonaniu uczestników zajęć teatralnych Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku;
  - 24) Wianki 2023, koncert;
  - 25) Oferta wakacyjna- zajęcia dla dzieci i młodzieży – warsztaty artystyczne;
  - 26) Wystawa „Teatr Pułtusk. Pejzaż miejski – Pułtusk” w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku;
  - 27) „Piknik rodzinny” – koncert;
  - 28) Dożynki Gminy Pułtusk;
  - 29) Dni Patrona Pułtuska, przedstawienie „8 kobiet” w reżyserii Marcina Turka, w wykonaniu Teatru „HURRAGRAM” działającym w Nowodworskim Ośrodku Kultury, oficjalne otwarcie wystawy plenerowej Veszprem-Balaton 2023 Europejska Stolica Kultury, zorganizowane przy współpracy z Instytutem Liszta-Węgierskiego Centrum Kultury w Warszawie;
  - 30) Wystawa komiksów uczestniczek zajęć z rysunku i komiksu „Pułtusk w kadrach komiksu”;
  - 31) Tradycje Teatralne Pułtuska IX – premiery teatralne oraz powtórki spektakli;
  - 32) Wystawa biograficzna „Mikołaj Kopernik. Życie i dzieło” w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku, współpraca z Państwową Akademią Nauk;
  - 33) Lekcje w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki – zajęcia edukacyjno-artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych;
  - 34) Muzyczne zaduszki, koncert;
  - 35) Wystawa podsumowująca projekt „Tradycje teatralne Pułtuska” w holu kina;
  - 36) Mikołajki w kinie Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku;
  - 37) Spotkanie Wigilijne dla mieszkańców Gminy Pułtusk i powiatu pułtuskiego – koncert kolędowy.

W 2023 roku dorośli, młodzież i dzieci mogli rozwijać swoje pasje podczas stałych zajęć

artystycznych organizowanych przez **Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusk**: „Plastyka dla Smyka” (5-7 lat), „Rozmaitości plastyczne” (8-12 lat), „Zajęcia z rysunku i komiksu” (od 14 lat), „Teatr dziecięcy”(7-12 lat), „Teatr młodzieżowy”(od 13 lat), „Gitara-zajęcia indywidualne”(od 8 lub 9 lat), „Gitara-akustyczna”(9- 13 lat), „Perkusja-zajęcia indywidualne” (od 9 lat), „Pianino – zajęcia indywidualne” (od 6 lat), „Zajęcia wokalne indywidualne” (od 8 lat), Splash – klub miłośników mangi i komiksów oraz „Artystyczny Zespół Estradowy”. Udział w zajęciach był odpłatny. Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusk posiada regulamin opłat za zajęcia z systemem zniżek dla rodzin wielodzietnych lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Regulamin był dostępny na stronie internetowej www.mckis.pultusk.pl oraz w sekretariacie placówki. Uczestnikom zajęć przysługiwała 50% dla posiadaczy Karty Rodzina 3+.

Dużą popularnością wśród mieszkańców Pułtuska cieszyła się działalność kinowa. Wychodząc naprzeciw lokalnej społeczności Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusk utrzymywał cenę biletów na możliwie najniższym poziomie, wprowadzając bilety: normalny, ulgowy, grupowy, oraz karta „Rodzina 3+”.

Wielu mieszkańców Pułtuska w wieku od 3 do 60+ lat miało możliwość korzystania z bogatej oferty programowej oraz atrakcyjnego systemu zniżek dotyczącego oferty placówki. W ten sposób instytucja wspierała działania profilaktyczne i zaradcze na rzecz rodzin z terenu gminy Pułtusk.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusk w 2023 roku był organizatorem, współorganizatorem szeregu imprez sportowo - rekreacyjnych na rzecz społeczności naszego miasta. Wszystkie zajęcia prowadzone były przez wykwalifikowanych trenerów i instruktorów w poszczególnych grupach szkoleniowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, których celem jest poprawa sprawności fizycznej, promocja zdrowego stylu życia oraz przygotowanie do udziału w rozgrywkach i turniejach, a także wsparcie prawidłowego procesu wychowawczego poprzez sport.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusk zrealizował poniższe przedsięwzięcia:

- 1) Prowadzenie zajęć sportowych i rekreacyjnych w ramach sekcji sportowych Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusk, skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych;
- 2) Prowadzenie zajęć przez wykwalifikowanych trenerów i instruktorów, których celem była poprawa sprawności fizycznej, promocja zdrowego stylu życia, zapobieganie uzależnieniom oraz wspieranie prawidłowego procesu wychowawczego poprzez sport;
- 3) Integracja środowisk dziecięco-młodzieżowych, zredukowanie poziomu agresji i patologii wśród młodych ludzi poprzez stworzenie możliwości udziału dzieci, młodzieży i dorosłych w zajęciach sportowych i zawodach organizowanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusk;
- 4) Treningi, rozmowy i pogadanki z trenerami, którzy pełnią rolę wychowawców, co pomaga biorącym udział w zajęciach sportowych w umiejętności radzenia sobie ze stresem, trudnymi emocjami, umiejętności przewidywania konsekwencji, co poprawia komunikację interpersonalną oraz wzmacnia poczucie własnej wartości;
- 5) Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci poprzez zorganizowanie aktywnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Pułtusk podczas wakacji-półkolonie letnie;
- 6) Organizacja kilkudziesięciu wydarzeń sportowych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Pułtusk, mających na celu aktywizację do uprawiania sportu i promowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania uzależnieniom (m.in. Olimpiada Przedszkolaków, Biegi dla uczniów

szkół podstawowych i ponadpodstawowych, turnieje siatkówki plażowej, turniej piłki nożnej, turnieje siatkówki tenisa stołowego, koszykówki, zawody pływackie);

- 7) Organizacja lodowiska sezonowego jako sposób spędzania czasu wolnego bez niebezpieczeństw, w gronie rodziny i przyjaciół;
- 8) Ogólnodostępna pływalnia miejska z możliwością nauki pływania.

Zespół Przychodni Specjalistycznych AI – MED S.C. w Pułtusku w strukturach którego funkcjonują: **Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Poradnia Leczenia Uzależnień** w ramach swojej działalności w 2023r. na rzecz wspierania rodzin w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania podejmował następujące działania, które zostały zrealizowane w ramach zakontraktowanych z NFZ dla osób powyżej 18 roku życia:

- 1) organizowano wizyty lekarskie, konsultacje/wizyty psychologiczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi (2629 osób);
- 2) udzielano porad terapeutycznych, prowadzono sesje grupowe dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 3) omawiano zagadnienia dotyczące usprawniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodzin z pacjentami korzystającymi z poszczególnych usług.

W 2023r. liczba pacjentów Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Pułtusku oraz Poradni Terapii Uzależnień w Pułtusku wyniosła 335 osób uzależnionych i 100 osób współuzależnionych. Łączna liczba wizyt zrealizowanych w 2023r. wyniosła 10 614.

Szpital Powiatowy Gajda-Med Sp. z o.o. w Pułtusku w ramach działań podjętych na rzecz wspierania rodziny i osób doświadczających przemocy w 2023r. wykonywał rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu tego zjawiska, przeprowadzał rozmowy umożliwiające rozpoznanie form przemocy, częstotliwości występowania, wystawiał poszkodowanym zaświadczenia lekarskie o stwierdzonych obrażeniach, informował osoby doznające przemocy o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, powiadamiał organy ścigania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia podczas badania popełnienia przestępstwa np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, informował pacjentów, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięci przemocą w rodzinie o możliwości uzyskania wsparcia i pomocy od instytucji do tego powołanych, brał udział w zespołach interdyscyplinarnych i grupach diagnostyczno-pomocowych. W ramach współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku podejmowano wspólne działania dotyczące ubezpieczenia pacjentów ze środków publicznych. Ponadto pielęgniarki szkolne dokumentowały wszelkie oznaki przemocy w kartach zdrowia dziecka, jak też przekazywały dostrzeżone podejrzenia innym pracownikom szkoły (pedagog, psycholog, wychowawca, dyrektor).

Żłobek Miejski w Pułtusku jako placówka opieki nad dziećmi do lat 3 w 2023r. wspierał rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez organizowanie zebrań oraz indywidualnych spotkań z Dyrektorem Żłobka oraz opiekunkami. Podczas adaptacji w żłobku zarówno dzieci jak i rodzice przeżywają ogromny stres, jest to często pierwsze rozerwanie więzi rodzinnej. W tej sytuacji rodzice mogli liczyć na wsparcie i cenne porady, wypracowane przez wiele lat funkcjonowania placówki. Chcąc udoskonalić metodę komunikacji z rodzicami wdrożono aplikację, dzięki której rodzice mogli kontaktować się bez ograniczeń czasowych. Aplikacja pozwalała w szybki sposób poinformować rodzica o stanie zdrowia dziecka, ogłoszeniach, jadłospisie. Pracownicy pomagali rozwiązywać problemy związane

z funkcjonowaniem dziecka w placówce. Zauważając problem, trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych kierowano rodziców do odpowiednich specjalistów by móc przywrócić zdolność rodziny do prawidłowego funkcjonowania.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka w Żłobku odbywała się poprzez opiekę przez wykwalifikowaną kadrę opiekuńczą, która zapewnia wychowankom bezpieczeństwo, szacunek, troskę i życzliwość oraz wspieranie rodziców w funkcji opiekuńczo-wychowawczych dziecka. W placówce dbano o prawidłowy rozwój i żywienie dzieci.

W placówce organizowano różnorodne formy integracji z rodzicami takiej jak: rodzinny piknik z okazji Dnia Dziecka, Dni Patrona Miasta Pułtusk, kalendarz adwentowy, który polegał na codziennym wypełnianiu zadań rodziców z dzieckiem aby wspólnie przygotować się do nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia.

Przedszkole Miejskie nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w 2023r. na rzecz wspierania rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych podejmowało działania profilaktyczne:

1) Wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez organizowanie różnych form pedagogizacji rodziców m. in.:

- spotkania z rodzicami dotyczące tematyki rozwoju dziecka;
- spotkania adaptacyjne;
- zachęcanie do udziału w warsztatach tematycznych ukierunkowanych na kształtowanie właściwych postaw rodzicielskich;
- wdrażano ogólnopolską akcję „Cała Polska Czyta Dzieciom”;
- konsultacje indywidualne ze specjalistami;
- prelekcje psychologa, konsultacje.

2) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku;
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku;
- współpraca z kuratorami sądowymi III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Pułtusku;
- wsparcie finansowe w zakupie paczek świątecznych, biletów na teatrzyk i innych imprez okolicznościowych.

3) Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną:

- angażowanie rodziców do realizacji zadań przedszkola;
- zachęcanie rodziców do aktywnego uczestnictwa w procesie dydaktyczno-wychowawczym;
- wdrażanie do współpracy z instytucjami i organizacjami środowiska lokalnego (włączanie rodziców w akcje charytatywne organizowane przez placówkę).

4) Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny:

- udzielanie pomocy rodzinie i prowadzenie konsultacji wychowawczych dla rodziców;
- udzielanie pomocy w dotarciu do instytucji i podmiotów wspierających rodziny dysfunkcyjne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dotkniętych nadużywaniem alkoholu.

Dostrzegane potrzeby:

- rozpowszechnianie oraz udostępnianie literatury, czasopism, ulotek oraz plakatów o tematyce przemocy domowej;
- edukacja dzieci i rodziców w przedszkolach działających na terenie gminy Pułtusk;
- podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Przedszkole Miejskie nr 5 w Pułtusk w 2023r. podejmowało działania profilaktyczne, zaradcze lub interwencyjne na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich do zdolności do prawidłowego funkcjonowania:

1) Wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

- pomoc w dostępie do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa pedagogicznego i terapeutycznego;
- rozszerzanie wiedzy i świadomości rodziców na temat wychowania dzieci (Akademia Rodzica)
- cykl spotkań i szkoleń oraz systematyczne dostarczanie ciekawostek w mediach społecznościowych - dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich;
- angażowanie rodzin do udziału w projektach edukacyjnych, zachęcanie rodziców do wspólnego spędzania czasu;
- udzielanie indywidualnych konsultacji tzw. „godzin dostępności”.

2) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- objęcie dożywianiem dzieci wymagających wsparcia finansowego na terenie placówki (obiady);
- współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusk (opinie o wychowankach);
- współpraca z Sądem Rejonowym w Pułtusk (opinie o wychowankach).

3) Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną:

- wzmacnianie poczucia przynależności do społeczności lokalnej poprzez udział w akcjach charytatywnych;
- Dzień Rodziny w przedszkolu;
- Miejski Dzień Dziecka;
- Eko - Piknik na zakończenie lata.

4) Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny:

- zapewnienie miejsc w przedszkolu dzieciom, które będą chciały korzystać z edukacji przedszkolnej;
- zawiadomienie o dzieciach przyjętych i nieprzyjętych organ prowadzący;
- kontrolowanie spełniania obowiązku wychowania przedszkolnego;
- zapewnienie dzieciom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;
- budowa i przebudowa przedszkola pod kątem potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami (inwestycja Gminy Pułtusk dofinansowanie ze środków PFRON).

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Przemiarowie w 2023r. na rzecz wspierania rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych podejmował działania profilaktyczne:

1. Wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej:

- prowadzono diagnozę sytuacji rodzinnej i opiekuńczej uczniów, określano poziom funkcjonowania uczniów w rodzinie;
- wzmacniano rolę i funkcjonowanie rodziny na spotkaniach integracyjnych, przedstawieniach szkolnych, zajęciach psychoedukacyjnych podkreślając ważność roli rodziny w życiu dziecka;
- prowadzono indywidualne spotkania wspierające z rodzicami i uczniami w chwili zauważanych problemów - rodzinnych, koleżeńskich, emocjonalnych;
- kierowano na badania do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w celu rozwiązania zauważonych trudności psychoedukacyjnych uczniów;
- prowadzono prelekcje na zebraniach z rodzicami dotyczące podnoszenia umiejętności

- opiekuńczo-wychowawczych rodziców, motywowanie ich do podejmowania wysiłku na rzecz zmian w obrębie własnych umiejętności rodzicielskich, służyło wsparciem i rozmową;
- wskazywano sposoby na konstruktywne rozwiązywanie problemów wychowawczych z dziećmi;
  - uczniowie klas VII-VIII wzięli udział w programie „Debata”;
  - uczniowie uczestniczyli w konkursach profilaktycznych organizowanych na terenie gminy Pułtusk;
  - pedagog, psycholog i wychowawcy prowadzili zajęcia psychoedukacyjne w ramach szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego;
  - informowano uczniów i rodziców na temat adresów instytucji pomocowych, poradni.
2. W ramach zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:
- upowszechniano wśród rodziców informacje w zakresie możliwości uzyskania przez nich pomocy socjalnej i psychologicznej;
  - pozostawano w stałym kontakcie z pracownikami ośrodków pomocy społecznej, kuratorami i asystentami rodziny;
  - pozostawano w stałej gotowości do zapewnienia wsparcia w rozwiązywaniu różnego typu problemów dzieci, młodzieży i dorosłych;
  - udzielano wsparcia dzieciom poprzez ich aktywny udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
  - angażowano instytucje zewnętrzne do pomocy rodzinom;
  - pozostawanie w ciągłym kontakcie z rodziną pełniącą funkcję pogotowia opiekuńczego dla jednej z uczennic Zespołu;
  - nauczyciele i pracownicy biurowi szkoły zaangażowali się w akcję pomocową dla jednej z rodzin społeczności szkolnej organizując paczkę z produktami żywnościowymi i higienicznymi.
3. W ramach promowania i organizowania różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną:
- organizowano akcje charytatywne wspólnie z rodzicami, uczniami i nauczycielami;
  - organizowano spotkania okolicznościowe: Dzień Dziecka i sportu, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Rodziny, jasełka szkolne oraz występy dla rodzin uczniów Zespołu mające na celu pogłębienie więzi między uczestnikami;
  - prowadzono konsultacje z rodzicami i uczniami mające na celu poprawę relacji między nimi;
  - chętni rodzice wraz ze swoimi dziećmi wzięli udział w konkursie profilaktycznych, „Gminna Gala Profilaktyki Lokalnej”;
  - przeprowadzono zebrania z rodzicami i wychowawcami klas;
  - zachęcano do kontaktów ze specjalistami szkolnymi i nauczycielami przedmiotów w celu pomocy uczniom i rodzicom w chwili zauważenia przez nich trudności edukacyjnych bądź wychowawczych;
  - zachęcano do udziału i pomocy przy organizacji uroczystości szkolnych i klasowych;
  - prowadzono zajęcia integracyjne dla uczniów.
4. W ramach tworzenia warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny:
- udział pedagog szkolnej i pedagog specjalnej w szkoleniach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w celu podnoszenia kwalifikacji i oferowania specjalistycznego wsparcia;
  - zapraszanie specjalistów z zewnątrz do prowadzenia zajęć z uczniami i nauczycielami;
  - stała współpraca z pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w celu zapewnienia wsparcia rodzinom pozostającym pod opieką tej instytucji, wymiana spostrzeżeń;
  - pozostawanie w stałym kontakcie z asystentami rodziny i kuratorami;
  - realizacja programu rekomendowanego „Fantastyczne możliwości” wśród uczniów klasy VI-VII

przez pedagoga specjalnego i szkolnego.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kludyny Potockiej w Pułtusku w 2023 r. na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

1) Wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych:

Rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (separacja rodziców, rozwód rodziców, euro sieroctwo, rodzina zastępcza, konflikty rodzinne, inne dysfunkcje) szkoła zapewniała wsparcie, polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu występującego w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, poprzez: Projekt „Szkoła dla Rodziców i Opiekunów”, Szkolenia z edukatorami zewnętrznymi i przedstawicielami Fundacji, Programy profilaktyczne „Domowi Detektywi”, „Fantastyczne Możliwości”, „Wczesna Interwencja Profilaktyczna” itp.;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zebrania z rodzicami, szkolenia rodziców i konsultacje indywidualne lub rodzinne;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny i pomoc w rozwiązywaniu konfliktów;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny z dysfunkcjami - kładziono nacisk na integrację;
- szukaniu wsparcia dla rodziny poprzez współpracę z instytucjami pomocowymi: Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Kuratorami Sądowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

2) Zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

Szkoła zapewniała wszystkim uczniom proces edukacyjny, dostosowany do indywidualnych możliwości i potrzeb dziecka, zapewniała wyposażenie w podręczniki i ćwiczenia szkolne. Na bieżąco prowadzona była ocena sytuacji rodzinnej uczniów. Uczniowie z rodzin dysfunkcyjnych oraz ubogich w razie potrzeby otrzymywali wsparcie w postaci pomocy materialnej i finansowej. Uczniowie korzystali z szerokiej oferty zajęć specjalistycznych, wspierających w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

3) Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną:

Szkoła realizowała projekty profilaktyczno-edukacyjne, których uczestnicy mieli możliwość uczestnictwa w prelekcji, debatach, warsztatach oraz wykonywaniu szeregu zadań. Spotkania/projekty uzmysłowiły uczestnikom złożoność problemów wynikających z wszelkiego rodzaju uzależnień, wykształciły umiejętności dostrzegania problemów, nazywania ich i rozwiązywania. Utrwaliły wiedzę z szeroko pojętej profilaktyki. Problemy rodzinne generowane są najczęściej brakiem świadomości i nieumiejętności radzenia sobie z różnymi problemami dnia codziennego, nieumiejętnością rozmowy, nazywaniem emocji i uczuć. Przedstawiciele nauczycieli korzystali z wielu szkoleń i spotkań edukacyjnych, by dzielić się swoją wiedzą z całym środowiskiem szkolnym (rodzicami i uczniami).

Osiągnięte cele działań na rzecz społeczności lokalnej:

- uświadomienie nauczycielom, rodzicom, dzieciom i młodzieży złożoności różnych problemów w tym uzależnień, przemocy, relacji rówieśniczych i rodzinnych;
- dostarczenie wiedzy o mechanizmach uzależnień;
- kształcenie umiejętności nazywania problemu, poszukiwania jego rozwiązania, pomocy i wsparcia;
- poznanie instytucji pomocowych z terenu gminy Pułtusk;

- integracji środowisk.

Celem szkoły było zachęcanie i angażowanie rodziców w różnego rodzaju przedsięwzięcia organizowane przez szkołę między innymi: pikniki rodzinne, wycieczki szkolne dla całej rodziny, uroczystości szkolne - wewnątrzszkolne i dla społeczności lokalnej, szkolenia, prelekcje, konferencje.

4) Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny.

Rodzice informowani byli o możliwościach uzyskania pomocy z różnych instytucji, zapoznawani byli z ofertami, programami wsparcia. Uczestniczyli w kampaniach dla rodziców i opiekunów.

Zespół Szkół nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w 2023r. podejmował działania w zakresie działań profilaktycznych, zaradczych i/lub interwencyjnych podjętych na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania rodziny poprzez:

- 1) organizowanie X Gminnej Gali Profilaktyki Lokalnej pod hasłem: „MYŚLĘ POZYTYWNIE”;
- 2) udział młodzieży w programie profilaktycznym „DEBATA”;
- 3) udział młodzieży w koncercie profilaktycznym Jacka Musiatowicz z synem Michałem;
- 4) realizację innowacji pedagogicznej: „Żyję w przyjaźni z sobą i innymi”;
- 5) utrzymanie ścisłego kontaktu z asystentami rodziny, kuratorami społecznymi i zawodowymi Sądu Rejonowego w Pułtusku;
- 6) sprawowanie opieki nad uczniami w rodzinach zastępczych i mającymi nadzór kuratora, dziećmi z dysfunkcjami rozwojowymi oraz różnymi deficytami, pomoc w rozwiązywaniu ich problemów;
- 7) udzielanie porad, konsultacji oraz wsparcia rodzicom we wszystkich sytuacjach, gdy się o to zwracali, szczególnie w sytuacjach problemowych, wymagających interwencji pedagoga bądź innej specjalistycznej – przy współpracy dyrekcji i wychowawców. Problemy wychowawcze zgłaszane przez rodziców dotyczyły trudności wychowawczych, zaburzonych relacji dzieci-rodzice, niskiej motywacji uczniów do nauki;
- 8) udzielanie pomocy uczniom, najczęściej w formie tzw. interwencji ukierunkowanej na udzielenie wsparcia, dotyczyły one konfliktów rówieśniczych, trudności adaptacyjnych w grupie rówieśniczej, przemocy, problemów w środowisku domowym;
- 9) udzielanie wsparcia indywidualnego uczniom i opiekunom przez pedagoga w zakresie rozwoju psychofizycznego dziecka;
- 10) wspieranie uczniów w ramach udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 11) udzielanie uczniom uzdolnionym możliwości udziału w zajęciach rozwijających, kołach przedmiotowych, konkursach, projektach;
- 12) udział w kampanii profilaktycznej „Nie Pal Przy Mnie, Proszę”;
- 13) udział pedagoga w grupach diagnostyczno-pomocowych Zespołu Interdyscyplinarnego.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusku w 2023r. na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych prowadziła następujące działania:

- 1) organizowanie opieki świetlicowej;
- 2) propagowanie bezpiecznych i właściwych zachowań podczas zajęć szkolnych i poza szkołą;
- 3) realizacja programu „Bezpieczna droga do szkoły” - spotkania z policjantami;
- 4) „Bezpieczni na drodze” – zdobywanie karty rowerowej przez uczniów klas IV;
- 5) prowadzenie szkolnej stołówki i dożywianie dzieci, z dofinansowaniem ze środków gminnych, działania prozdrowotne;

- 6) pomoc socjalna w formie realizacji rządowych programów: bezpłatne podręczniki, pomoc rzeczowa i finansowa poprzez organizowanie akcji charytatywnych w formie zbiórek publicznych w szkole i na portalu społecznościowym Facebook: zbiórka żywności pod egidą Banków Żywności – Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Trójeczka”;
- 7) krzewienie idei wolontariatu - szkolny wolontariat, Samorząd Uczniowski i społeczność szkolna;
- 8) promocja zdrowego żywienia, akcje: „Mleko w szkole” i „Owoce w szkole”;
- 9) spotkania z dietetykiem;
- 10) organizowanie dowożenia dzieci wiejskich oraz dzieci niepełnosprawnych;
- 11) zatrudnianie pracownika na przejściu dla pieszych, kontrola wejść do placówki;
- 12) organizacja opieki medycznej - gabinet profilaktyczny z dyżurami pielęgniarki, sprawdzanie czystości głów, pogadanki pielęgniarki w klasach, bilanse zdrowia, poradnictwo;
- 13) pogadanki i konsultacje wychowawców, pedagoga, psychologa, dyrekcji związane z bezpieczeństwem ucznia - rozwiązywanie problemów bieżących;
- 14) w ramach zajęć profilaktycznych w dniu 04.10.2023r. odbyły się spotkania z sędzią Anną Marią Wesołowską z Polskiej Platformy Bezpieczeństwa Wewnętrznego, spotkania były skierowane do dzieci, rodziców oraz do pracowników i nauczycieli ze szkół i instytucji zajmujących się rodziną i dzieckiem w naszej Gminie;
- 15) współpraca z instytucjami powołanymi w celu wspierania rodziny w pełnieniu jej funkcji: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusku, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku i świetlicą środowiskową, Sądem Rejonowy i Zespołem Kuratorskim, Komendą Powiatową Policji, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, psychiatrą, lekarzem;
- 16) realizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej: zajęcia terapeutyczne, wspierające, kompensujące, wyrównawcze, rozwijające, korygujące;
- 17) stypendia Marszałka Województwa Mazowieckiego dla uczniów szczególnie uzdolnionych;
- 18) rodzicielską profilaktykę podczas zebrań, godzin dostępności nauczycieli oraz indywidualnych konsultacji z wychowawcami, pedagogiem szkolnym, nauczycielami uczącymi i dyrekcją;
- 19) konsultacje, zajęcia terapeutyczne z psychologiem szkolnym, pedagogiem szkolnym, logopedami, nauczycielami – specjalistami;
- 20) budowa postaw proekologicznych, świadomego postępowania i odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego, uczestnictwo i zwycięstwo uczniów w ogólnopolskim konkursie „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”, współpraca z Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym, zorganizowanie szkolnych obchodów „Dni Ziemi”, udział w proekologicznym przedstawieniu teatru Artenes zatytułowanym „Mała Zielona Planeta”;
- 21) pogadanki nt. właściwego zachowania w różnych sytuacjach oraz stosowanie się do ustalonego wspólnie kodeksu zachowania w szkole i poza nią;
- 22) udział uczniów klas VII-VIII w zajęciach dobrego zachowania w Domu Polonii „Gawędy o zachowaniu się przy stole”;
- 23) integracja z dziećmi niepełnosprawnymi: konkurs „Autyzm – komunikuję się alternatywnie”, udział w konkursie „Mądrze, zdrowo, cyfrowo”, udział w integracyjnych zawodach sportowych, warsztaty edukacyjne „Poznajemy Świat Zmysłami”, kontynuacja „MigMig – zabawy z językiem migowym”, realizacja projektu „Ratując jego życie, ratujesz cały świat” z okazji beatyfikacji rodziny Ulmów;
- 24) w klasach podczas zajęć lekcyjnych przeprowadzone były pogadanki i warsztaty: „Zapał się na Niebiesko” - Dzień Świadomości Autyzmu, „Dzień Kolorowej Skarpety” – „Dzień

świadomości Zespołu Downa”;

25) w ciągu roku realizowano Ogólnopolski program edukacyjno - społeczny „Każdy inny - wszyscy równi”;

26) 21 kwietnia 2023r. zorganizowano V Paraolimpiadę „Jesteśmy różni, ale równi”, podczas której wystawiono również spektakl profilaktyczny „Jesteśmy wyjątkowi”;

27) rozdysponowanie wśród uczniów i nauczycieli oraz rodziców materiałów, ulotek na temat uzależnień i przemocy w rodzinie w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”;

28) spektakle profilaktyczne: „Zaczarowany eliksir” na temat zdrowego odżywiania i „Ćpunka” na temat uzależnień;

29) realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnień „Deбата”, „Program Domowy Detektywów. Jaś i Małgosia na tropie”, „Fantastyczne możliwości” dla uczniów klas V-VIII;

30) realizacja zajęć dodatkowych, rozwijających umiejętności kluczowe oraz stanowiących pomoc i wsparcie: psychoedukacja rodziców, kształcenie kompetencji emocjonalno-społecznych uczniów, sensoplastyka, bajkoterapia, Trening Umiejętności Społecznych, działania proekologiczne, edukacja patriotyczna, udział poczty sztandarowego w uroczystościach miejskich, spacer po Pułtusku - śladami historii, gminne i ogólnopolskie konkursy historyczne;

31) promowanie i organizowanie form integracji rodziny ze środowiskiem lokalnym: „Szkolne kolędowanie”, Marsz Życia i Rodziny, Orszak Trzech Króli, udział uczniów w Ekologicznym Pikniku Rodzinnym;

32) współpraca z Fundacją Art-Heart, udział uczniów w dwudniowych warsztatach psycho-edukacyjnych;

33) szkolenia nauczycieli i specjalistów dotyczące zagadnień pracy na rzecz rodziny: „Procedura Niebieskie Karty od wszczęcia do zakończenia w świetle znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 9 marca 2023r.”, „Dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych na podstawie autorskiego Regulaminu określającego szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego oraz trybu i sposobu powołania grup diagnostyczno-pomocowych”, Rola i zadania poszczególnych służb i instytucji w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem aspektów administracyjno-prawnych”.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 z Klasami Sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusku w 2023 r. na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania rodziny:

1) porady i konsultacje dla rodziców;

2) podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez udział w programie „Szkoła dla rodziców i wychowawców”;

3) diagnozowanie problemów, definiowanie możliwości wsparcia, wspólne wypracowanie rozwiązań i monitorowanie sytuacji;

4) objęcie uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły;

5) udzielanie wsparcia indywidualnego przez pedagoga i psychologa w zakresie rozwoju psychofizycznego;

6) utrzymanie ścisłego kontaktu z asystentami rodzin, kuratorami społecznymi i zawodowymi i innymi instytucjami wspierającymi pracę szkoły;

7) realizowanie zajęć z elementami profilaktyki uzależnień: „Zajęcia integracyjno-profilaktyczne”, „Spektakle edukacyjno-profilaktyczne”, „Złośliwość jej królewskiej mości”,

„Kliknij, akceptuj”, „Tajemniczy skrzat”, „Niewinna gra”;

8) organizowanie różnorodnych form integracji rodzin w społeczności lokalnej: Dzień adaptacji nowych uczniów klas I – gry i zabawy integracyjne, Piknik ekologiczny, Dni Patrona Miasta Św. Mateusza – Barwny Korowód, Ogniska klasowe w Domu Polonii w Pułtusk, Ślubowanie Klas Pierwszych, Andrzejki, Mikołajki, Szlachetna Paczka, wigilie klasowe, Wigilia Miejska, Koncert Kolęd i Pastorałek (Rynek Miejski), Gala Talentów Uczniowskich;

9) promowanie i kształtowanie wśród młodzieży aktywności społecznej, kulturalnej i sportowej: wolontariat uczniowski, udział w zajęciach SKS, konkursy wiedzy, warsztaty artystyczne.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Płocochowie

Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Płocochowie w 2023r. prowadziła działania profilaktyczne na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania:

1. Działania profilaktyczne szkoły w tym zakresie skupiały się na:

- organizowaniu spotkań integracyjnych w grupie przedszkolnej związanych z rozwijaniem dojrzałości szkolnej najmłodszych uczniów, skoncentrowanych na wspieraniu rodziny w pełnionych przez nią funkcjach;
- pedagogizacji rodziców poprzez zamieszczanie materiałów na szkolnych grupach dla rodziców dotyczących np. hejtu w sieci, radzenia sobie ze stresem itp., organizowaniu zebrań z rodzicami dotyczących rozwoju dzieci, postępów edukacyjnych oraz problemów wychowawczych;
- wzmacnianiu roli rodziny i rodzica jako autorytetu dla dziecka poprzez prowadzenie pogadek przez wychowawców klas, pedagoga szkolnego;
- pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych w różnych sferach, poprzez rozmowy indywidualne, konsultacje z pedagogiem szkolnym, wychowawcami klas dotyczące sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów;
- wskazywaniu ofert instytucji pomocowych rozwiązujących problemy rodziny;
- współpracy z instytucjami wspierającymi rodzinę takimi jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rejonowy w Pułtusk, Powiatowa Komenda Policji w Pułtusk, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły i przedszkola, służba zdrowia;
- monitorowaniu z pedagogiem szkolnym i wychowawcami klas absencji i realizowania obowiązku szkolnego dzieci;
- działalność świetlicy szkolnej;
- tworzenie warunków na rzecz uzyskania przez dzieci jak najlepszego wykształcenia i rozwoju zainteresowań.

Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pułtusk w 2023r. w ramach wspierania rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych podejmowało następujące działania:

1) Wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

- spotkania psychoedukacyjne z rodzicami uczniów kl. I-IV na temat „Twoje dziecko online”;
- popularyzacja projektu „Eska-Razem przeciw depresji”, rodzice otrzymali link do strony za pośrednictwem dziennika elektronicznego;
- udostępnienie rodzicom linku do wywiadu z psychologiem na temat: samouszkodzenia;
- prowadzenie w klasach zajęć na temat kryzysu psychologicznego i zachowań suicydalnych, popularyzowanie i praca z wykorzystaniem strony „Życie warte jest rozmowy”;

- udostępnienie i popularyzacja na terenie szkoły, na stronie internetowej szkoły i Facebook szkolnych telefonów, adresów pomocowych;
  - rozmowy o charakterze wspierającym i terapeutycznym z rodzicami przeżywającymi trudności wychowawcze;
  - rozmowy o charakterze wspierającym i terapeutycznym z uczniami przeżywającymi trudności osobiste, w relacjach domowych, rodzinnych, zdrowotnych;
  - wspieranie rodziców i uczniów z rodzin, w których występuje przemoc domowa;
  - uczestniczenie w grupach diagnostyczno-pomocowych w związku z procedurą „Niebieskie Karty”;
  - udostępnienie uczniom, rodzicom i nauczycielom 3 filmów psychoedukacyjnych na temat „Reaguj na przemoc wobec dzieci”;
  - przeprowadzenie diagnoz potrzeb uczniów i rodziców w celu modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (rozpoznanie problemów, dostosowanie tematyki wychowawczej);
  - zajęcia warsztatowe klas I-III prowadzone przez Fundację Promocji Kultury i Edukacji Art-Heart poruszające problem relacji w rodzinie, przemocy, uzależnień.
- 2) Zabezpieczenie potrzeb bytowych dziecka i rodziny:
- przeprowadzenie diagnoz potrzeb uczniów i rodziców w celu modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (rozpoznanie problemów, dostosowanie tematyki wychowawczej).
- 3) Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną:
- organizacja rodzinnego pikniku rodzinnego;
  - uroczystości szkolne z udziałem rodziców;
  - zorganizowanie kolejnej akcji #KOMÓRKOMANIA w Skardze – szkolna i środowiskowa akcja edukacyjna w zakresie dawstwa szpiku, Dzień Dawcy Szpiku – rejestrowanie potencjalnych dawców szpiku, zaproszenie do akcji rodziców uczniów;
  - organizowanie kiermaszu ciast – wolontariat;
  - udział uczniów i nauczycieli w uroczystościach (korowód) z okazji Dni Św. Mateusza.

Zespół Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusku na rzecz wspierania rodziny w 2023r. wykonał następujące działania:

- 1) Szkoła na bieżąco prowadziła diagnozę środowiska rodzinnego i sytuacji uczniów w rodzinie (ankiety, wywiady z uczniem, rodzicami, wychowawcami, obserwacja, analiza dokumentów);
- 2) Udzielano porad i konsultacji dla rodziców prowadzonych przez psychologa, pedagoga, wychowawców i nauczycieli;
- 3) Prowadzono psychoedukację młodzieży m.in. poprzez realizację tematyki: prawa i obowiązki dziecka, obowiązki rodziców, rozwijanie kompetencji komunikacyjnych.
- 4) Współpracowano z Ośrodkami Pomocy Społecznej, Sądem Rejonowym w Pułtusku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Komendą Powiatową Policji w Pułtusku (sporządzenie opinii, zasięgnięcie porady, skierowanie rodzica);
- 5) Współpracowano z Zespołem Interdyscyplinarnym w Pułtusku;
- 6) Organizowano pomoc materialną – realizując założenia „Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników (...) w 2023 roku” - 15 uczniów;
- 7) Upowszechniano i udostępniano zainteresowanym rodzicom i uczniom adresy instytucji wspomagających dziecko i rodzinę;

- 8) Motywowano niektórych rodziców (tam gdzie zachodziła potrzeba) do podjęcia leczenia specjalistycznego dziecka;
- 9) Prowadzono badania przesiewowe, bilanse zdrowia uczniów przez pielęgniarkę szkolną.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusku w 2023r. zrealizował działania w obszarze poprawy jakości życia uczniów i ich środowisk rodzinnych:

1. Wsparcie w zakresie edukacyjno-terapeutycznym:

- realizowanie zadań w Programie Wychowawczo-Profilaktycznym w Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym im. A. Karłowicz w Pułtusku w roku szkolnym 2023/2024;
- objęcie uczniów, mających problemy w przyswajaniu nowych wiadomości i umiejętności, różnorodnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęciami rewalidacyjnymi i zajęciami dodatkowymi;
- zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz wdrażanie do racjonalnego spędzania czasu wolnego.

2. Wspieranie w zakresie wychowania i opieki:

- podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców/prawnych opiekunów poprzez przeprowadzenie szkoleń oraz udostępnianie księgozbioru biblioteki Ośrodka;
- prowadzenie w Placówce punktu informacyjno-konsultacyjnego (adresy, telefony do różnego rodzaju instytucji pomocowych, pomoc w załatwianiu formalności);
- pomoc w wypełnianiu dokumentacji w celu uzyskania świadczeń (renty socjalne, zasiłki pielęgnacyjne, zapomogi);
- konsultacje ze szkolnym pedagogiem i psychologiem dla rodziców mających trudności natury opiekuńczo-wychowawczej ze swymi dziećmi;
- prowadzenie „Tablicy Rodzica” na której eksponowane są materiały informacyjne na temat bieżących zmian w przepisach związanych z pomocą społeczną;
- propagowanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych na tematy związane z wychowaniem oraz z kryzysami rozwojowymi i życiowymi dzieci i młodzieży;
- współudział w rozwiązywaniu problemów natury wychowawczej, opiekuńczej uczniów/wychowanków placówki;
- indywidualne rozmowy informacyjno-doradcze z rodzicami/prawnymi opiekunami o możliwościach uzyskania specjalistycznego wsparcia ze strony instytucji działających na rzecz rodziny i pomoc w jego zorganizowaniu;
- pomoc w załatwianiu wizyt lekarskich, dowóz dzieci z ich rodzicami/opiekunami prawnymi na wyznaczone konsultacje do przychodni i szpitali specjalistycznych;
- zapewnienie opieki podczas ferii zimowych, przerw świątecznych i wakacji dzieciom, których rodzice są w trudnej sytuacji życiowej lub pozbawieni władzy rodzicielskiej.

3. Inne formy wsparcia:

- sukcesywne zgłaszanie rodzin do Akcji „Szlachetna Paczka”;
- wpieranie rzeczowe uczniów/wychowanków przez pracowników placówki;
- aktywna działalność Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i ich Rodzin „Skarb Nadziei”;
- zapewnienie uczniom/wychowankom dobrych warunków do nauki poprzez doposażenie w pomoce dydaktyczne sal lekcyjnych oraz pracowni.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku wyznaczony jako podmiot organizujący pracę z rodziną prowadził stały monitoring w zakresie możliwości i konieczności zapewnienia dodatkowego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie rodzin wspierających. Żadna z rodzin objętych wsparciem Ośrodka

nie wyraziła chęci skorzystania z tej formy pomocy, a Ośrodek nie dostrzegł konieczności udzielenia przedmiotowego wsparcia.

Ocena realizacji celu szczegółowego 1.

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

2. Rozwój instytucji samopomocowych na rzecz rodziny

kierunki działań:

- inspirowanie społeczeństwa lokalnego do podejmowania działań samopomocowych;
- wypracowanie standardów pracy z rodziną wieloproblemową przez instytucje i organizacje pracujące na rzecz dziecka i rodziny – interdyscyplinarność działań;
- budowanie zespołów interdyscyplinarnych w celu rozwiązywania problemów indywidualnych rodzin;
- upowszechnianie instytucji asystenta rodzinnego;
- opracowanie i wspieranie programów umożliwiających powrót dziecka z zastępczych form opieki do rodziny naturalnej;
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej odnośnie alternatywnych form opieki nad dzieckiem oraz rozwój różnych form rodzin zastępczych;
- rozszerzenie wolontariatu również wolontariatu sąsiedzkiego w dziedzinie wsparcia i pomocy dla rodzin w kryzysie;
- promowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży;
- dostęp do informacji na temat możliwości pomocy rodzinom poprzez tworzenie bazy danych adresowanych do rodzin, poprawa przepływu informacji o ofercie pomocowej dla rodzin między instytucjami, prowadzenie kampanii społecznych i innych form informacyjnych dotyczących kierunków, założeń, celów i działań prowadzonych w ramach strategii na rzecz rodzin.

W 2023 roku w ramach rozwoju instytucji samopomocowych na terenie gminy Pułtusk na rzecz rodzin dysfunkcyjnych były realizowane działania pomocowe poprzez stałą współpracę instytucji odpowiedzialnych za tworzenie i realizowanie gminnej polityki wobec rodziny, tj.: pracowników pomocy społecznej, służby zdrowia, oświaty, organów sprawiedliwości, organów porządku publicznego, organizacji pozarządowych i innych.

W zakresie integracji społecznej na terenie gminy Pułtusk w 2023 roku odbywały się imprezy plenerowe, tj.: „Gminny Dzień Dziecka na Przystani Miejskiej w Pułtusku” (04.06.2023r.), Dzień Dziecka z Fundacją Promocji Kultury i Edukacji Art-Heart na terenie placu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku (02.06.2023r.), „Piknik rodzinny” (08.07.2023r. i 15.08.2023r.), Eko-Piknik Rodzinny (09.09.2023r.), XI Piknik z Husarią (16- 17.09.2023r.).

W ramach zapobiegania marginalizacji osób i rodzin prowadzono interdyscyplinarne podejście do rozwiązywania problemów rodziny poprzez stworzenie sieci współpracy podmiotów lokalnych działających na rzecz rodziny.

Udzielana pomoc miała na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny oraz wzmocnienie jej w wypełnianych przez nią funkcjach: opiekuńczej, wychowawczej, ekonomicznej, socjalizacyjnej, kulturowej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku metodę asystentury realizuje od 2010 roku jako innowacyjne działanie wobec osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, u których występuje wiele sprzężonych problemów, do których należą m.in.: niskie umiejętności opiekuńczo - wychowawcze i prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne, a których występowanie powoduje trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wspieranie rodziny przez asystenta rodziny jest procesem powolnym i długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne wymierne efekty działania. Działania te doprowadzić mają do uzyskania pozytywnych zmian postępowania członków rodziny ich sytuacji życiowej, zniwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, samodzielności w realizowaniu spraw rodzinnych, podniesienia jakości życia członków rodziny.

W ramach podniesienia poziomu wiedzy i świadomości społecznej odnośnie alternatywnych form opieki nad dzieckiem oraz rozwoju różnych form rodzin zastępczych **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**, jako instytucja funkcjonująca na terenie gminy Pułtusk podejmowała szereg działań poprzez: promocję rodzicielstwa zastępczego, naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej, popularyzację wiedzy pedagogicznej wśród rodziców, udostępnianie materiałów promocyjnych, tj.: ulotek, ogłoszeń w Internecie. Wskazywano źródła informacji na temat rozwiązywania problemów rodzinnych, wychowawczych. Prowadzone były konsultacje i poradnictwo otwarte dla rodzin udzielano porad bezpośrednich i telefonicznych.

Na terenie gminy Pułtusk działają Szkolne Kluby Wolontariusza, które w ciągu roku szkolnego promowały ideę wolontariatu w środowisku szkolnym angażując młodzież do udziału w akacjach charytatywnych, współpracowały z organizacjami, stowarzyszeniami i fundacjami pomocowymi: z ogólnopolskimi fundacjami, instytucjami lokalnymi, w tym z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku. Możemy do nich zaliczyć wolontariuszy ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, np. Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Anny Karłowicz w Pułtusku, Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 im. T. Kościuszki z oddziałami integracyjnymi, Zespołu Szkół nr 2 z oddziałami integracyjnymi i Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusku.

W **Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Anny Karłowicz w Pułtusku** od 2017 roku aktywnie działa Szkolne Koło Wolontariatu. Głównym zadaniem Koła Wolontariatu jest rozwijanie wśród uczniów/wychowanków placówki postaw otwartości i wrażliwości na potrzeby szkolnego i lokalnego środowiska. Koło zrzesza 10 członków. Jego działalność opiera się na zasadzie dobrowolności i bezinteresowności. Działalność Koła koordynuje 5 opiekunów.

W 2023 roku członkowie Koła wraz z opiekunami zrealizowali następujące zadania:

- 1) Włączenie się wspólnie z wolontariuszami do Ogólnopolskiej Akcji „Szlachetna Paczka”:
  - nawiązanie kontaktu z rodzinami wychowanków Ośrodka znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej,
  - zgłoszenie rodzin do objęcia pomocą, tworzenie opisu rodziny (jej historii, potrzeb materialnych), który następnie trafił do internetowej bazy, bez niego darczyńcy nie poznaliby potrzebujących,
  - pomoc podczas przygotowań Finału Akcji, który odbył się w Ośrodku (upieczenie ciasta, wykonanie i wręczenie sponsorom stroików świątecznych, nadzorowanie wolontariuszy pomagających w wynoszeniu paczek do samochodów).
- 2) Udział w Finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (zbiórka pieniędzy do puszek na terenie Ośrodka).

- 3) Przeprowadzenie warsztatów plastyczno-technicznych „Serce dla WOŚP” i serduszek na licytację odbywającą się podczas Finału Akcji.
- 4) Przeprowadzenie szkolenia dla nowych wolontariuszy na temat „Idea Wolontariatu”.
- 5) Zorganizowanie w Ośrodku spotkania z okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza.
- 6) Zorganizowanie akcji z cyklu „Pomagam innym” - wykonanie kart świątecznych dla uczestników Dziennego Domu Senior+ w Pułtuskach oraz dzieci z Kliniki Onkologii i Chirurgii Onkologicznej Dzieci i Młodzieży w Warszawie.

W Zespole Szkół nr 2 z oddziałami integracyjnymi w Pułtusku w 2023 r. w ramach Szkolnego Klubu Wolontariusza, który liczył 37 członków podejmowane były działania m.in.:

- 1) Szkolna akcja pod hasłem PRZERWA NIE MUSI BYĆ NUDNA
  - czytanie książek uczniom z klas I-III,
  - prowadzenie rozgrywek szachowych,
  - zorganizowanie rozgrywek ligi piłki nożnej.
- 2) Zbiórka karmy dla „PUŁTUSKI KOCICH BEZDOMNIAKÓW”.
- 3) Akcja „NAKRĘCAMY SIĘ DLA WIKTORA”.
- 4) Akcja „NAKRĘCAMY SIĘ DLA JASIA”.
- 5) Współpraca ze Społecznym Komitetem JAŚ KONTRA SMA.
- 6) Przystąpienie do ogólnopolskiej kampanii lojalnościowej pn. „SZKOŁY PEŁNE TALENTÓW” – zbiórka TALENCIAKÓW i wymiana na nagrody dla szkoły.
- 7) Zarejestrowanie e-Skarbonki na 31 Finał WOŚP – zebrano 1460,00 zł.
- 8) Zorganizowanie Szkolnego Konkursu na NAJPIĘKNIEJSZĄ PISANKĘ – przekazanie pisanek dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej.
- 9) Zbiórka karmy dla kotów z zaprzyjaźnionego schroniska.
- 10) Udział w zadaniach Kalendarza Adwentowego PPUK-ECO Pułtusk.

W Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 im. T. Kościuszki funkcjonuje Klub Wolontariusza liczący ok. 30 członków, który w 2023r. podejmował działania w zakresie: zapoznania uczniów z ideą wolontariatu, ustalenia reguł współpracy z Samorządem Szkolnym i Nauczycielami, zbiórki nakrętek/korków, „Pauza na książeczkę” – czytanie książek dzieciom z oddziału O oraz dla dzieci z klas 1, zbiórka nietrafionych prezentów przy współudziale członków wolontariatu Stowarzyszenia „Latarnia”, zbiórki karmy dla zwierząt ze schroniska, „Kawiarenkowy kiermasz” z okazji Dnia Wolontariusza, Zbiórki żywności dla Seniorów, współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, placówką wsparcia dziennego - świetlicą „Słonecznikowa Brać” w Pułtusku, Dziennym Domem Senior+ w Pułtusku, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym im. A. Karłowicz w Pułtusku. Dodatkowo w ciągu roku szkolnego wolontariusze aktywnie włączali się w różne przedsięwzięcia szkolne.

W Publicznej Szkole Podstawowej nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusku funkcjonuje Szkolny Klub Wolontariatu liczący 25 członków, który w 2023r. podejmował następujące działania w zakresie: współpracy z Fundacją pod patronatem Mazowieckiego Kuratora Oświaty „Paczka na Kresy” w ramach której zorganizowano szkolną zbiórkę żywności, zbiórki karmy i akcesoriów dla bezdomnych kotów, którą przekazano do schroniska, udziału w akcjach: „Adopcja Serca”-na edukację Krzysia Zulu, „Szlachetna Paczka”, Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (zbiórka szkolna, kiermasz ciast). W dniu 1 listopada 2023r. wolontariusze wraz z dyrektorem uczestniczyli w kweście na rzecz ratowania zabytków Cmentarza Świętokrzyskiego w Pułtusku.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2.

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Kierunek wymagający rozszerzenia działań w następnych latach

- zawiązanie wolontariatu sąsiedzkiego w dziedzinie wsparcia i pomocy dla rodzin w kryzysie.

3. Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych poprzez działania edukacyjne i wspierające

kierunki działań:

- dostosowanie form edukacyjnych i wychowawczych do specyfiki dzieci i młodzieży z trudnych środowisk społecznych z rodzin wieloproblemowych i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zajęcia wyrównawcze i pozalekcyjne, przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku, budowa nowych ścieżek rowerowych, placów zabaw i innych miejsc rekreacji;
- współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją;
- zintensyfikowanie i zwiększenie skuteczności programów przeciwdziałania wszelkim formom uzależnienia dzieci i młodzieży zarówno, od substancji psychoaktywnych, jak i innych uzależnień typu: internet, telewizja, gry komputerowe;
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna, itp.);
- współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

W celu wyrównywania szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w Gminie Pułtusk z trudnych środowisk społecznych, z rodzin wieloproblemowych zgodnie z Zarządzeniami Burmistrza Miasta Pułtusk przyznano dofinansowanie na realizację programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania patologiom i uzależnieniom społecznym oraz organizację wypoczynku letniego poniżej wymienionym instytucjom i stowarzyszeniom.

W wyniku Otwartego Konkursu Ofert na realizację zadań publicznych Gminy Pułtusk z zakresu krajoznawstwa i wypoczynku dzieci i młodzieży w roku 2023 przyznano dofinansowanie następującym podmiotom:

- a) **Pułtuskowskiemu Klubowi Wodniaków** w kwocie 12 000,00 zł na zadanie „Wędrowny Obóz Żeglarski”;
- b) **Stowarzyszeniu „Z Serca”** w kwocie 6 000,00 zł na zadanie „Kolonie Lato „Z Serca” dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Pułtusk”;
- c) **Stowarzyszeniu „Razem dla Jedynki”** w kwocie 2 000,00 zł na zadanie „Obóz wędrowny Skautów”.

W wyniku Otwartego Konkursu Ofert na realizację zadań z zakresu zdrowia publicznego w kwestii organizacji wypoczynku letniego dzieci i młodzieży Gminy Pułtusk w roku 2023 przyznano dofinansowanie następującym podmiotom:

- a) **Klubowi Sportowemu „Semiramida”** w Pułtusku w kwocie 6 000,00 zł dla 20 dzieci w formie

wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży w Lidzbarku;

- b) **Młodzieżowemu Klubowi Sportów Walki „KAN” w Pułtusk** w kwocie 9 000,00 zł dla 32 dzieci w formie obozu sportowego w Ostródzie 2023;
- c) **Ochotniczej Straży Pożarnej w Grabówcu** w kwocie 6 000,00 zł dla 56 osób w formie II strażackiego obozu profilaktycznego „Ze strażakami pod gwiazdami” w Grabówcu;

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2023 przyznano dofinansowania jednostkom organizacyjnym Gminy Pułtusk na realizację następujących działań profilaktycznych:

1) Prowadzenie Szkoły dla Rodziców i Wychowawców przez realizatorów posiadających certyfikat następującym jednostkom:

a) **Zespołowi Szkół nr 2 z oddziałami integracyjnymi w Pułtusk** w kwocie 3 046,94 zł dla 15 rodziców;

b) **Publicznej Szkole Podstawowej nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusk** w kwocie 8 932,61 zł dla 10 rodziców i 10 wychowawców;

2) Realizację programów zajęć pozalekcyjnych, których integralnym elementem były strategie profilaktyczne przyznano dofinansowanie następującym podmiotom:

a) **Publicznej Szkole nr 1 im. Klaudyny Potockiej** w kwocie 3 133,00 zł dla 120 uczniów na realizację programu profilaktycznego „Używek unikamy – na sport i zdrowie stawiamy” oraz projektu „Lokalna Burza Mózgów” w kwocie 4 994,43 zł dla 30 uczniów realizowanych w formie warsztatów i konkursów oraz spotkania edukacyjno-profilaktyczne dla 200 rodziców w kwocie 1 184,00;

b) **Zespołowi Szkół nr 2 z oddziałami integracyjnymi w Pułtusk** w kwocie 8 266,89 zł dla 24 uczniów na realizację Gminnej Gali Profilaktyki;

c) **Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 z oddziałami integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusk** w kwocie 10 977,17 zł dla 430 osób na realizację programu profilaktycznego „Zadbaj o siebie. Pomyśl o innych”, zajęcia Treningu Umiejętność Społecznych dla klas II-VI, Gminny turniej „Bezpiecznym Być. Bezpiecznie żyć” oraz dla 130 uczniów teatryk z zakresu profilaktyki „Ćpunka” dla klas VII-VIII;

d) **Publicznej Szkole Podstawowej nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusk** w kwocie 6 133,39 zł na realizację programu „Warsztaty fotograficzne” dla 20 osób oraz spektakle edukacyjno-profilaktycznych dla klas 0-VIII pt. „Tajemniczy skrzat”, „Niewinna gra”, „Złośliwość jej królewskiej mości”, „Kliknij, akceptuj” w kwocie 2 300,00 zł dla 840 uczniów;

e) **Zespołowi Szkolno-Przedszkolnemu w Przemiarowie** w kwocie 5 334,00 zł na realizację wycieczki integracyjnej, zajęć psycho-edukacyjnych, zajęć sportowych oraz zajęć plastyczno-muzycznych dla 67 uczniów;

f) **Publicznej Szkole Podstawowej w Płocochowie im. bł. Jana Pawła II** w kwocie 5 334,00 zł na realizację spektaklu Profilaktycznego Teatru dla 25 uczniów;

g) **Miejskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji w Pułtusk** w łącznej kwocie 36 999,94 zł na realizację programu zajęć pozalekcyjnych – „Aktywna Plaża Miejska bez uzależnień” – zajęcia sportowo- rekreacyjne dla 25 000 dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zajęć pozalekcyjnych, których integralnym elementem były strategie profilaktyczne - treningi dla 60 uczniów;

h) **Pułtuskiej Bibliotece Publicznej im. Joachima Lelewela** w kwocie 20 000,00 zł na realizację programu profilaktycznego „Książka: - uczy-leczy-pomaga” w ramach którego zorganizowano 8 spektakli, Noc Bibliotek, Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania;

i) **Muzeum Regionalnemu w Pułtusk** w kwocie 20 000,00 zł na realizację programu profilaktycznego „Wakacje w piwnicach – alternatywną formą spędzania wolnego czasu”

w ramach, którego zorganizowano 9 warsztatów profilaktycznych, historycznych, archeozoologicznych, ceramicznych, przyrodniczych, modelarskich i kaligraficznych dla 980 dzieci i młodzieży.

W 2023 roku dla uczniów szkół podstawowych i nauczycieli zrealizowano na terenie gminy Pułtusk rekomendowane programy profilaktyczne:

- „Debata” realizowany przez „Pracownię Edukacji Karol Kołbyk” - koszt 27 200,00 zł w 6 szkołach podstawowych dla 725 uczniów z terenu gminy Pułtusk wraz z rodzicami;
- szkolenie dla przyszłych realizatorów programu rekomendowanego „Unplugged” realizowanego przez Centrum Profilaktyki i Reeducacji Atelier - koszt 12 900,00 zł dla 16 nauczycieli.

W celu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w szkołach na terenie gminy Pułtusk prowadzone były następujące rodzaje zajęć: nauczanie indywidualne, rewalidacja, zajęcia dydaktyczno - wychowawcze, informacyjno - edukacyjne, psychologiczno - pedagogiczne, zajęcia korekcyjno - kompensacyjne, zajęcia logopedyczne.

Ponadto w szkołach prowadzone były:

- 1) indywidualne rozmowy interwencyjne z uczniami sprawiającymi problemy wychowawcze, w tym również z uczniami objętymi nadzorem kuratorskim, uczniami wagarującymi,
- 2) indywidualne rozmowy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym czy też z rodzin pozostających w konfliktach (rozwoły),
- 3) rozmowy wspierające, zaradcze, interwencyjne i motywacyjne mające na celu zmniejszenie trudności opiekuńczo-wychowawczych,
- 4) zajęcia rozwijające umiejętności interpersonalne uczniów,
- 5) zajęcia dla dzieci ze zdiagnozowaną dysleksją,
- 6) badania przesiewowe dla klas „O”,
- 7) szkolenia dla rodziców na temat sposobów oddziaływań wychowawczych, mające na celu wsparcie rodziny w procesie wychowania,
- 8) pomoc w formie dostosowania formy nauczania do zaleceń poradni psychologiczno – pedagogicznej,
- 9) warsztaty umiejętności wychowawczych umożliwiających analizę, eliminację niekorzystnych i rozwijanie prawidłowych wzorców działania w roli rodzica prowadzone przez specjalistę.

Dzieci i młodzież z terenu gminy Pułtusk obejmowane były działaniami **Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pułtusku**, której celem było udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom a także wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny, przedszkola, szkoły lub placówki, udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem, kształceniem dzieci i młodzieży.

Na terenie gminy Pułtusk jest prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku placówka wsparcia dziennego - świetlica „Słonecznikowa Brać”, mająca na celu udzielanie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, której działalność szczegółowo została opisana w Priorytecie II, cel szczegółowy nr 1 niniejszej strategii.

Fundacja Promocji Kultury i Edukacji „Art-Heart”, działająca na terenie gminy Pułtusk w lipcu 2023r. przeprowadziła w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku, zajęcia w ramach projektu „Realizacja programów profilaktyki w zakresie przeciwdziałania patologiom i uzależnieniom społecznym, które biorą pod uwagę wspólne czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych”. W ramach powyższego projektu odbyło się 6 spotkań z psychologiem dla dzieci i rodziców korzystających z placówki wsparcia dziennego świetlicy „Słonecznikowa Brać” oraz 4 warsztaty teatralno-dydaktyczne po 2 godziny dla 56 uczestników. Fundacja Promocji Kultury i Edukacji „Art-Heart” w Pułtusku otrzymała w Otwartym Konkursie Ofert kwotę dofinansowania 9 000,00 zł dla 56 osób.

Gmina Pułtusk w 2023r. umożliwiła mieszkańcom, a w szczególności dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego w zmodernizowanej strefie zieleni, Parku przy ul. Solnej – teren przystani gdzie powstał nowoczesny plac zabaw w wieloma atrakcjami tj.:

- a) zestawem wspinaczkowym w postaci pajęczyny, rozległej plecionki liniowej, zjeżdżalnię ze stali nierdzewnej, panel wspinaczkowy, gumowe stopnie, bujawki, tunele wspinaczkowe, liny z dyskami obrotowymi;
- b) urządzeniem dla strefy „piasek i woda”;
- c) trapami wspinaczkowymi;
- d) mini koparką;
- e) wrakiem statku o drewnianej konstrukcji z trzema platformami, wyposażony w kompas, gniazdo do obserwacji, relingi, gretingi.

Powyższe przedsięwzięcie realizowane było przy udziale środków z programu Jessica 2 na realizację projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

W ramach przedsięwzięć kulturalnych w celu integracji rodzin **Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku** w 2023r. zorganizowało imprezy kulturalne, które zostały opisane w niniejszym sprawozdaniu w Priorytecie II, cel szczegółowy 1.

Pozostałe przedsięwzięcia na rzecz pomocy dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych w zakresie działań edukacyjnych i wspierających realizowane w 2023 roku przez instytucje i placówki oświatowe z terenu gminy Pułtusk zostały opisane w celu szczegółowym nr 1, 2, Priorytetu II niniejszego sprawozdania.

Gmina współfinansuje pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- a) **10 %** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- b) **30 %** wydatków na opiekę i wychowanie - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- c) **50 %** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2023 roku na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej wydatkowano kwotę **356 284,51 zł** ze środków własnych gminy.

Pracownicy socjalni i asystenci rodziny brali czynny udział w posiedzeniach Zespołu ds. Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, podczas których

omawiano sytuację dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej oraz sporządzano opinie o możliwości przyjęcia przez rodziców biologicznych opieki nad dzieckiem, bądź braku takiej możliwości.

Na bieżąco pracownicy socjalni prowadzili monitoring sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych we współpracy z asystentem rodziny. W związku z tym prowadzono szeroką współpracę z pedagogami szkolnymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, pracownikami służby zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji zajmującymi się sprawami rodziny oraz z Zespołem Interdyscyplinarnym w Pułtusku. W przypadku stwierdzenia zagrożenia lub bardzo niepokojącej sytuacji w rodzinie, natychmiast o takiej okoliczności informowany był Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Pułtusku.

Analiza sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wskazuje na występowanie dysfunkcji w tym obszarze i konieczność kontynuowania działań wspierających.

Rekomenduje się dalsze podejmowanie działań profilaktycznych i wspomagających skierowanych do rodzin z dziećmi, które będą zmierzały w kierunku wspierania rodzin celem przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych. Do osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa poprzez zintegrowane i spójne działania, stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

Ocena realizacji celu szczegółowego 3

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku sprawozdawczym (2023 rok)	Wartość w roku 2022	Dynamika w stosunku do roku bazowego 2021
1.	Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej - ogółem	562 rodziny	467 rodzin	Wzrost o 30 rodzin
	W tym: - osób w rodzinach	1151 osób	935 osób	Wzrost o 57 osób
2.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną - ogółem	562	434 rodziny	Wzrost o 59rodzin, o 116 osób w tych rodzinach
	w tym: osób w rodzinach	1151 osób	869 osób	
3.	Liczba zatrudnionych asystentów - ogółem	2 asystentów rodziny w pełnym wymiarze czasu pracy	1 asystent rodziny w pełnym wymiarze czasu pracy	Wzrost o 1 asystenta
4.	Liczba rodzin objęty asystenturą rodzinną	30 rodzin	26 rodzin	Wzrost o 9 rodzin
	w tym: - liczba dzieci	72 dzieci	53 dzieci	Wzrost o 20 dzieci
5.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	59 dzieci	44 dzieci	Wzrost o 16 dzieci

6.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w systemie pieczy zastępczej	356 284,51 zł	275 127,82 zł	Wzrost o 86 069,23 zł
7.	Liczba dzieci, którym umożliwiono powrót z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	10 dzieci	1 dziecko	Wzrost o 6 dzieci
8.	Liczba rodzin objętych wsparciem w tym:			
	- z systemu pomocy społecznej	562 rodziny	467 rodzin	Wzrost o 30 rodzin
	- ze świadczeń rodzinnych	1392 rodziny	1494 rodziny	Spadek o 460 rodzin
	- z funduszu alimentacyjnego	155 rodzin	181 rodzin	Spadek o 50 rodzin
	- ze świadczenia wychowawczego	0	2917 rodzin	Świadczenia wychowawcze od 01.06.2022r. są realizowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych
9.	Liczba rodzin objętych Programem Rodzina 3+	94 rodziny wielodzietne, liczba wydanych kart „3+” - 469	132 rodziny wielodzietne, liczba wydanych kart „3+” - 669	Wzrost o 33 rodziny wielodzietne, liczba wydanych kart – wzrost o 155 kart
10.	Liczba rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny	306 rodzin, wydanych kart 623	290 rodzin, wydanych kart 677	Spadek o 334 rodzin, wzrost wydanych kart 425
11.	Liczba osób, rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym (prawnik, psycholog, terapeuta uzależnień)	81 rodzin, w tym 174 osoby	98 rodzin, w tym 265 osób	Spadek o 222 osoby
12.	Liczba dzieci objętych dożywianiem	232 dzieci	217 dzieci	Wzrost o 15 dzieci
13.	Liczba dzieci uczęszczających do placówek:			
	- żłobka	238 dzieci	172 dzieci	Wzrost o 116 dzieci
	- przedszkolnych:	706 dzieci	1189 dzieci	Wzrost o 71 dzieci
14.	Liczba świetlic: - przyszkolne - pozaszkolne	6 świetlic przyszkolnych, 1 pozaszkolnych	0 świetlic przyszkolnych, 1 pozaszkolnych	Na takim samym poziomie
15.	Liczba uczniów otrzymujących stypendia szkolne na rok 2023/2024, zasiłki szkolne	• stypendia szkolne: - styczeń - czerwiec 2023r. - 102 uczniów; - wrzesień-grudzień 2023r. - 108 uczniów • zasiłki szkolne - 0	styczeń -czerwiec 102 uczniów; wrzesień-grudzień 111 uczniów	• stypendia szkolne: - styczeń -czerwiec 2023r. - spadek o 18 uczniów, - wrzesień-grudzień 2023r. - wzrost o 4 uczniów . Na takim samym poziomie
16.	Liczba uczniów otrzymujących stypendia motywacyjne za wybitne osiągnięcia naukowe i sportowe	242 uczniów	209 – uczniów	Wzrost o 18 uczniów

17.	Liczba uczniów otrzymujących wyprawkę szkolną	82 uczniów	88 uczniów	Spadek o 1 ucznia
18.	Liczba zorganizowanych akcji, spotkań, prelekcji, konferencji, plakatów i innych form promocji i informacji w prasie lokalnej na rzecz rodziny i dziecka	982	698	Wzrost o 565

PRIORYTET III

WSPIERANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ

Cele szczegółowe:

1. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych

kierunki działań:

- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, zagrożonych uzależnieniem i współuzależnionych;
- prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- rozwijanie i poszerzanie współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami promującymi zdrowy styl życia i abstynencję;
- udzielanie wsparcia szczególnie finansowego, psychologicznego, prawnego rodzinom i osobom dotkniętym alkoholizmem;
- wspieranie lokalnych imprez profilaktycznych;
- wdrażanie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy Pułtusk;
- kolportaż ulotek, plakatów o charakterze edukacyjnym;
- prowadzenie akcji informacyjnych na stronie internetowej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku nt. szkodliwości substancji psychoaktywnych;
- tworzenie i rozwój świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych dla dzieci z rodzin uzależnionych;
- wzmożony monitoring sprzedaży alkoholu;
- podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych;
- promocja zdrowego stylu życia poprzez organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego;
- organizacja spotkań, szkoleń, konferencji, warsztatów z zakresu profilaktyki z dziećmi i młodzieżą;
- organizowanie wypoczynku letniego i właściwego zagospodarowania wolnego czasu dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, o których mowa w art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniem narkomanii, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, należy do zadań własnych gminy.

Podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji zadań wymienionych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniem

narkomanii jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2024** przyjęty uchwałą nr LVII/516/2022 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 marca 2022r.

Celem głównym Gminnego Programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych.

Gminny Program w omawianym okresie był realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku.

Źródłem finansowania Gminnego Programu były środki pochodzące z opłat za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano szczegółowe cele Programu poprzez następujące działania:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży - w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
- 5) pomoc społeczna osobom uzależnionym od narkotyków i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i integrowanie w środowisku lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego;
- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 7) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez dofinansowanie Klubu Integracji Społecznej (KISS).

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2023r. wpłynęło **45 wniosków** dotyczących zgłoszenia osób nadużywających alkoholu, wobec których należało podjąć stosowne działania, wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Z **38 osobami**, które zgłosiły się na wezwania, Komisja przeprowadziła rozmowy motywujące do podjęcia leczenia. Jednocześnie osoby te zostały skierowane do miejscowych poradni uzależnień celem przeprowadzenia diagnozy i podjęcia psychoterapii będącej podstawową metodą leczenia uzależnień. Udział tych osób w terapii uzależnień jest monitorowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku. Wobec **15 osób**, które nie zgłosiły się na dwukrotne wezwanie celem odbycia rozmowy motywacyjnej do leczenia bądź nie podjęły psychoterapii lub ją przerwały skierowano wnioski do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego. Opłaty sądowe, w tym za opinię biegłych sądowych i dojazdu wyniosły **8 315,96 zł**.

Podstawowym zadaniem wynikającym z profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych jest zadbanie o dostępność terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia dla mieszkańców Gminy Pułtusk.

Na terenie gminy Pułtusk funkcjonują poradnie: **Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkohol** i **Współuzależnienia AL-MED** i w **Powiatowym Szpitalu Gajda-Med Oddział/Ośrodek Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (Detoksykacji)**.

Poradnia AL- MED w Pułtusk w 2023r. w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Pułtusk objęła terapią łącznie 435 osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych, w tym 335 osób uzależnionych, zaś 100 osób współuzależnionych. Dla osób będących w kryzysie posttraumatycznym dofinansowano konsultacje psychologiczne oraz grupy wsparcia zorganizowane w Poradni „AL-MED” S. C. w Pułtusk. Dofinansowano także Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień z siedzibą w Łomży z przeznaczeniem na polepszenie warunków socjalno-bytowych dla pacjentów Ośrodka, z którego korzystają również mieszkańcy naszej Gminy.

Liczba interwencji **Szpitala** wobec osób w stanie upojenia alkoholowego dotyczyła **110 osób** hospitalizowanych, **87 osób** przetrzymanych do wytrzeźwienia, **256 osób** zatrzymanych przez Policję w celu przeprowadzenia badań. Leczonych w Oddziale Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (Detoksykacji) było 13 osób.

W **Interdyscyplinarnym Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym dla Ofiar Przemocy Domowej** w Pułtusk w 2023 roku udzielono 257 porad dla 81 rodzin o liczbie 174 osób w tych rodzinach tj. prawnik 49 porad dla 49 rodzin, 75 osób w rodzinach; psycholog – 82 porady dla 20 rodzin, 66 osób w tych rodzinach; specjalista profilaktyki uzależnień -126 porad dla 12 rodzin, 33 osoby w tych rodzinach.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk w ramach realizacji **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2024** podejmował działania profilaktyczne, wdrażał i propagował na terenie gminy Pułtusk ogólnopolskie kampanie informacyjno-edukacyjne takie jak: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Reaguj na przemoc”. Zakupione materiały (broszury, ulotki, plakaty) na potrzeby kampanii przekazane zostały do placówek oświatowych dla dzieci i młodzieży, jak i dla nauczycieli, wychowawców oraz rodziców. Jest to szeroka edukacja publiczna na temat szkód wynikających z różnych wzorów spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież, zwiększania umiejętności wychowawczych rodziców oraz promowania zdrowego stylu życia.

Ośrodek realizował również w szkołach podstawowych rekomendowane programy profilaktyczne „Domowi Detektywi”, „Fantastyczne Możliwości” oraz „Debata”. Przeprowadzono szkolenie dla przyszłych realizatorów rekomendowanego programu „Unplugged” na terenie gminy Pułtusk. Celem tych programów było opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży. W ramach samodzielnej realizacji zadań profilaktycznych w szkołach podstawowych oraz ponadpodstawowych na terenie gminy Pułtusk dofinansowano zajęcia pozalekcyjne, szkolenia oraz programy integracyjne służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii, których integralnym elementem są strategie profilaktyczne. Zorganizowano również dla uczniów, rodziców oraz wychowawców szkolenie z tematu „Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży” poprowadzone przez Sędzią Annę Marię Wesołowską.

W ramach realizacji programów profilaktycznych zorganizowano cykl spotkań i warsztatów profilaktycznych w placówkach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Miejsce wolne od przemocy”.

Jednostki organizacyjne gminy Pułtusk w ramach Gminnego Programu Profilaktyki

i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2023 otrzymały dofinansowanie na realizację zadań profilaktycznych: Muzeum Regionalne w Pułtusku, Biblioteka Publiczna w Pułtusku, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusku.

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku pomocą finansową z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny objął **46 rodziny**, w tym osób w rodzinie **62**.

Ze środków przeznaczonych na realizację **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2024** dofinansowywano placówkę wsparcia dziennego - świetlicę „Słonecznikowa Brać” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku, która stanowi środowisko wychowawcze i opiekuńcze dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Dofinansowanie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych uczestniczących w programach opiekuńczo - wychowawczych w placówce wsparcia dziennego, wyniosło **25 629,13 zł**.

Na terenie gminy Pułtusk członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z udziałem Straży Miejskiej w 2023 roku przeprowadzili 4 kontrole w 16 punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Ograniczenie dostępności alkoholu jest jedną ze skutecznych metod zmniejszających poziom spożycia alkoholu i problemów z tym związanych. Rada Miejska w drodze uchwały ustala maksymalną liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz zasad ich usytuowania. W omawianym okresie prowadzono monitorowanie efektów szkoleń dla sprzedawców alkoholu z udziałem uczniów z placówek oświatowych. Zrealizowano i opłacono szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych w kwocie 2 100,00 zł. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku w 2023r. rozpatrzyła i zaopiniowała **27 wniosków** przedsiębiorców o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży.

Jednym z działań profilaktycznych w 2023r. była promocja zdrowego stylu życia poprzez organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz organizowanie wypoczynku. Celem programów była integracja społeczeństwa, krzewienie abstynencji i twórcze spędzanie czasu wolnego, wolnego od środków psychoaktywnych.

Wypoczynek letni dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym lub socjoterapeutycznym zorganizowano w 2023r. przy udziale:

- **Młodzieżowego Klubu Sportowego Walki „KAN”** z siedzibą w Pułtusku, ul. Traugutta 23, z programem „Obóz sportowy w Ostródzie 2023” dla 32 dzieci;
- **Klubu Sportowego „Semiramida” w Pułtusku, ul. Chabrowa 8** z programem „Sport przeciwko uzależnieniom alkoholowym oraz narkomanii 2023” w formie obozu sportowego w Lidzbarku dla 20 dzieci.
- **Ochotniczej Staży Pożarnej w Grabówcu 13C** z programem „Ze strażakami pod gwiazdami” w formie obozu profilaktycznego dla 40 dzieci i młodzieży.

W ramach działań w zakresie wspierania abstynencji, krzewienia zdrowego stylu życia osób uzależnionych i ich rodzin zrealizowano programy przez organizacje pozarządowe m.in.:

- **Pułtuskie Stowarzyszenie Trzeźwości „Świt” w Pułtusku** zrealizowało program „Nie boimy się być razem - nauka trzeźwego stylu życia”. Adresatami programu było około 896 osób (młodzież, dzieci i dorośli). W ramach tego programu zrealizowano: wyjazd Integracyjny do Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz do Lichenia na Ogólnopolskie Spotkania Trzeźwości, spotkania grup wsparcia i grup samopomocowych, konferencja i warsztaty pt. „Stowarzyszenie abstynenckie – kierunki i nowe wyzwania”, imprezę plenerową - Przegląd Twórczości Abstynenckiej Świt, integracyjne spotkania sportowe, biwak i spływy po Narwi.

- Fundację Promocji Kultury i Edukacji „Art-Heart” w Pułtusku, ul. Cedrowa 22, która wykonała program pn. „Realizacja programów profilaktyki w zakresie przeciwdziałania patologiom i uzależnieniom społecznym, które biorą pod uwagę wspólne czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych”. W ramach tego programu zrealizowano cykl spotkań z psychologiem dla dzieci i rodziców korzystających z placówki wsparcia dziennego – świetlicy „Słonecznikowa Brać” oraz warsztaty teatralno-dydaktyczne nt. przeciwdziałania patologiom i uzależnieniom społecznym.

- Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień Lech Gwiaździński w listopadzie 2023 roku zrealizował następujące programy profilaktyczne w szkołach średnich:

- Program profilaktyczny „Oswoić stres- profilaktyka zachowań ryzykownych” dla uczniów z Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Pułtusku przy ul. Księdza Piotra Skargi 2, 06- 100 Pułtusk dla 16 klas w wymiarze 2 godzin lekcyjnych dla każdej klasy. Koszt programu 9.600,00 zł. Liczba uczniów 373;
- Spotkanie profilaktyczne z rodzicami „Twoje dziecko online” dla rodziców uczniów z Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Pułtusku przy ul. Księdza Piotra Skargi 2, 06- 100 Pułtusk. Koszt programu 600,00 zł. Liczba rodziców 200 i 28 nauczycieli;
- Warsztaty profilaktyczne „Emisja głosu” dla nauczycieli z Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Pułtusku przy ul. Księdza Piotra Skargi 2, 06-100 Pułtusk w wymiarze 3 godzin zegarowych. Koszt programu 2.000,00 zł w których brało udział 24 nauczycieli;
- Program profilaktyczny „Biorę odpowiedzialność” - zagrożenia związane z alkoholizmem, narkomanią i przemocą dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusku przy ul. Aleja Tysiąclecia 12, 06-100 Pułtusk dla 8 klas. Koszt programu 4.800,00 zł dla 166 uczniów;
- Program profilaktyczny „Piłeś – nie jedź” - podniesienie świadomości w zakresie wpływu alkoholu na bezpieczeństwo w ruchu drogowym dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusku przy ul. Aleja Tysiąclecia 12, 06-100 Pułtusk dla 3 klas w wymiarze 2 godzin lekcyjnych dla każdej klasy. Koszt programu 1.800,00 zł dla 55 uczniów. Na realizację Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2023 w zakresie działań zwalczania alkoholizmu wydatkowano kwotę w wysokości 583 592,94 zł.

Część zadań realizowanych w ramach środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zawierała w sobie elementy przeciwdziałania innym uzależnieniom oraz dążyła do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie, działania te zostały opisane w Priorytecie III, cel szczegółowy nr 2 i 3 niniejszej strategii.

Ocena realizacji celu szczegółowego 1.

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Kierunek wymagający podjęcia działań w następnych latach:

- tworzenie i rozwój świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych dla dzieci z rodzin uzależnionych.

2. Zwiększenie świadomości społecznej i poziomu wiedzy nt. wpływu substancji psychoaktywnych na życie człowieka

kierunki działań:

- wdrożenie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, diagnoza występującego problemu;
- monitorowanie i badanie efektywności oddziaływań profilaktycznych podejmowanych w ramach Gminnego Programu;
- prowadzenie kampanii społecznej na temat szkodliwości używania narkotyków i środków odurzających;
- realizacja programów profilaktycznych skierowanych głównie dla dzieci i młodzieży w szkołach;
- propagowanie zdrowego stylu życia;
- inicjowanie różnych form profilaktyki rówieśniczej;
- kolportaż ulotek, plakatów o charakterze edukacyjnym w środowisku lokalnym;
- zapewnienie dostępu do poradnictwa i różnych form pomocy dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, materialnej;
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Zadania w zakresie zmniejszania lub wyeliminowania występowania negatywnych zjawisk będących skutkami uzależnień od narkotyków w 2023 roku określał przyjęty uchwałą nr LVII/516/2022 Rady Miejskiej w Pułtusk z dnia 29 marca 2022r. **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024.**

Diagnoza problemów narkotykowych na terenie gminy Pułtusk opiera się na tendencjach występujących w całym kraju. Używanie substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe w naszym kraju oraz psychospołeczne skutki skupione wokół tego uzależnienia stają się coraz bardziej widoczne. Problem narkotykowy dotyczy również Gminy Pułtusk, chociaż jego nasilenie nie jest dokładnie znane, gdyż nie istnieje statystyka, która obejmowałaby tylko mieszkańców Gminy Pułtusk.

Problem używania narkotyków i następstw związanych z uzależnieniem dotyczy coraz młodszej populacji. Czas inicjacji narkotycznej przypada z reguły na okres dojrzewania, lub bezpośrednio przed nim, a więc z profilaktyką należy dotrzeć (najpóźniej) do młodzieży około 12 roku życia. Szczególnie narażone na nie są dzieci i młodzież głównie z powodu lekceważenia problemu i panującą modę na zażywanie substancji psychoaktywnych, nowych narkotyków, tzw. dopalaczy. Młodzi ludzie mają dość beztroski stosunek do problemu używania narkotyków i zjawiska narkomanii. Dlatego też należy podjąć działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej i selektywnej nakierowane na problem używania środków psychoaktywnych na terenie gminy Pułtusk.

Celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024 jest m.in. ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych, zmniejszenie popytu na narkotyki,

zwiększenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych, zwiększenie zgłaszalności do leczenia osób uzależnionych nadużywających substancji psychoaktywnych, zwiększenie świadomości mieszkańców, w szczególności wśród dzieci i młodzieży w zakresie szkód zdrowotnych, powodowanych przez narkotyki, opóźnienie wieku inicjacji narkotykowej wśród uczniów szkół podstawowych.

Realizując w 2023 roku Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wspierano postawy abstynenckie poprzez zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego bez środków psychoaktywnych w grupach ryzyka oraz realizowano programy edukacyjno-informacyjne promujące zdrowy styl życia i ochronę zdrowia psychicznego.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusku zrealizował program zajęć pozalekcyjnych, których integralnym elementem są strategie profilaktyczne – „Aktywna Plaża Miejska bez uzależnień” dla około 25 000 dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zajęcia pozalekcyjne, których integralnym elementem są strategie profilaktyczne dla 60 uczniów.

W ramach wspierania profilaktyki w szkołach na terenie gminy Pułtusk w 2023 roku zrealizowano w sześciu szkołach podstawowych program rekomendowany pt. „Debata” oraz dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych im. Bolesława Prusa w Pułtusku warsztaty profilaktyczne nt.: narkotyków i substancji psychoaktywnych, energetyków i innych legalnych substancji, odpowiedzialności kierowcy a substancje psychoaktywne, które zostały przeprowadzone przez firmę - Dobre Miejsce. Psychoterapia i psychoedukacja Michał Balcerzak. Łączny koszt warsztatów wyniósł 7.000 zł dla 240 uczniów.

Gmina Pułtusk uczestniczyła w ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej „Zachowaj trzeźwy umysł” w ramach którego odbyły się pogadanki w szkołach, dystrybuowano ulotki, plakaty i broszury. Działania informacyjno-edukacyjne Kampanii dostarczyły wiedzy ich odbiorcom na temat mechanizmów uzależnień oraz zdrowego stylu życia, aktywizowania dzieci i młodzieży w różne formy aktywności (naukowej, sportowej, artystycznej itp.) jako alternatywy używania narkotyków.

W ramach przeciwdziałania narkomanii w 2023 roku udzielono w Interdyscyplinarnym Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym porad i konsultacji 6 osobom eksperymentującym z narkotykami bądź ich nadużywającym.

W Interdyscyplinarnym Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym dla Ofiar Przemocy Domowej w Pułtusku, gdzie dyżur pełni psycholog, prawnik, specjalista do spraw profilaktyki uzależnień, jak również w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zainteresowana 1 osoba z problemem uzależnienia od narkotyków otrzymywała pomoc w kierowaniu na leczenie i rehabilitację.

Na terenie gminy Pułtusk w 2023 roku **55 osób** z problemem narkotykowym otrzymało wsparcie z w formie poradnictwa w Poradni Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Pułtusku.

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku pomocą finansową z powodu uzależnienia od narkotyków i substancji psychoaktywnych przez co najmniej jednego z członków rodziny objął 2 osoby.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wpływa na zmniejszenie problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Pozytywny wpływ w tym zakresie miało również upowszechnianie informacji o miejscach udzielających pomocy osobom z problemem narkotykowym oraz kierowanie tych osób do placówek specjalistycznych.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2023 roku na działania w zakresie zwalczania narkomanii wyniosła 49 345,00 zł.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

3. Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej

kierunki działań:

- wdrożenie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- diagnoza i monitoring zjawiska przemocy w gminie;
- zwiększenie dostępności pomocy oraz skuteczności działań interwencyjnych;
- zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy;
- tworzenie grup samopomocy, grup wsparcia mających na celu wspieranie ofiar przemocy i ich rodzin;
- prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy;
- wspieranie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- zwiększenie ilości usług prawnika, psychologa i terapeuty uzależnień w Interdyscyplinarnym Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym dla Ofiar Przemocy Domowej;
- zwiększenie wiedzy społeczności lokalnej na temat możliwości przeciwdziałania zjawisku przemocy oraz sposobów reagowania i uzyskiwania pomocy (plakaty, ulotki, spotkania obywatelskie);
- realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez instytucje do tego powołane;
- prowadzenie Interdyscyplinarnego Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy Domowej;
- realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- szkolenia grup zawodowych realizujących zadanie tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w szkole i środowisku rówieśniczym;
- umacnianie interdyscyplinarnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez aktywną współpracę międzyinstytucjonalną, wymiana informacji z zakresu monitoringu w realizacji planów pomocowych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej wykonywana jest w Gminie Pułtusk poprzez realizację zapisów uchwały Nr XL/366/2021 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 marca 2021 roku w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026”. Głównym celem Programu jest podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program

adresowany jest do osób dotkniętych przemocą z terenu gminy Pułtusk, w tym: dzieci, współmałżonków lub partnerów pozostający w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych, osób, które stosują przemoc, świadków przemocy w rodzinie, służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W realizacji Programu uczestniczyli specjaliści zaangażowani w pracę w obszarze przeciwdziałania przemocy, instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz pełniące funkcje wspierające.

Diagnoza i monitoring zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Pułtusk prowadzone są na bieżąco. Dążąc do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie, Zarządzeniem Nr 39/2011 Burmistrza Miasta Pułtusk z dnia 11 kwietnia 2011 roku powołano **Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 marca 2023r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, nałożono na gminy obowiązek znowelizowania przepisów dotyczących trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego. W dniu 26 lipca 2023r. uchwałą NR LXXXIII/703/2023 Rady Miejskiej w Pułtusku określono tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Pułtusku. W dniu 19 września 2023r. podpisano porozumienia współpracy z instytucjami, których przedstawiciele zostali zgłoszeni do pracy w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego tj.: Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku, Komendą Powiatową Policji w Pułtusku, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku, Szpitalem Powiatowym Gajda-Med w Pułtusku, Publiczną Szkołą Podstawową nr 4 im. Ireny Szewińskiej Pułtusk, Fundacją Promocji Kultury i Edukacji „Art-Heart”. W dniu 21 września 2023r. Zarządzeniem Burmistrza Miasta Pułtusk nr 628/2023 powołano członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Pułtusku. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych.

W roku sprawozdawczym zadaniami Zespołu było tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów zaangażowanych do pracy w Zespole w ramach zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W 2023 roku odbyły się **4 posiedzenia** Zespołu Interdyscyplinarnego. W trakcie prac Zespołu omawiano tematykę zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Pułtusk, interpretowano akty prawne, według których podejmowane były działania na rzecz przeciwdziałania przemocy. Analizowane były również zadania, jakie spoczywały na członkach Zespołu Interdyscyplinarnego i grupach diagnostyczno-pomocowych oraz zagadnienia dotyczące procedury „Niebieskie Karty”. Spotkania Zespołu miały na celu poprawę sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy i ich najbliższemu otoczeniu.

W okresie sprawozdawczym do Przewodniczącego Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Pułtusku wpłynęło **38 Niebieskich Kart – A**, sporządzonych przez przedstawicieli podmiotów wszczynających procedurę, tj.: Policję – 36, MOPS -2. W związku z wpływającymi do Zespołu Interdyscyplinarnego sprawami odbyło się **155 spotkań grup diagnostyczno-pomocowych**. Praca grup prowadzona była w zależności od zgłaszanych potrzeb i skupiała się na rozwiązywaniu specyficznych problemów w konkretnej rodzinie. Na spotkania zapraszane były osoby doświadczające przemocy domowej oraz wzywane były osoby stosujące przemoc. Na posiedzeniach grup z wezwanymi osobami prowadzone były rozmowy, wypełniano formularze „Niebieskie Karty” część C oraz część D, opracowywano plan pomocy oraz podejmowano stosowne działania wobec osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy.

W rodzinach systematycznie prowadzony był monitoring sytuacji życiowej przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk. Dzieci z rodzin, w których występował problem przemocy były objęte pomocą pedagogów szkolnych. W ramach posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych zostało sporządzonych **34 Niebieskich Kart - C** z osobą doznającą przemocy domowej i **23 Niebieskich Kart - D** z osobą stosującą przemoc domową. W 2023 r. zostało zakończonych **39** spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”, w tym 14 z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań oraz 25, gdzie ustała przemoc domowa i zaistniało uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

W 2023 roku w stosunku do roku 2022 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” uległa zmniejszeniu o 11, zaś w stosunku do 2021 roku pozostało na tym samym poziomie.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się również rozpowszechnianiem informacji o możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. W szkołach i instytucjach na terenie naszej gminy rozpowszechniane były plakaty i ulotki o tematyce związanej z występowaniem przemocy domowej. W roku sprawozdawczym członkowie Zespołu i pracownicy tut. Ośrodka podnosili swoje kompetencje i uczestniczyli w szkoleniach:

- w dniu 6 lutego 2023r. szkolenie on-line pt. „Problematyka przeciwdziałania przemocy w świetle znowelizowanych przepisów Regulacje 2023”;
- w dniach 10 maja 2023r. i 14 czerwca 2023r. udział w cyklicznych szkoleniach stacjonarnych pt. „Zmiana Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw- praktyczne omówienie i porównanie do obecnego stanu prawnego. Jak zmiany wpłyną na dotychczasową pracę Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych” część 1, oraz „Aspekty administracyjno-prawne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Narzędzia prawne w rękach grupy diagnostyczno-pomocowej oraz poszczególnych ich członków. Dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych w świetle proponowanych zmian w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.”, część 2, które odbyły się w Ratuszu Dzielnicy Białołęka zorganizowane przez Zarząd Mazowieckiego Forum Ośrodków Pomocy Społecznej przy stowarzyszeniu BORIS;
- w dniu 29 czerwca 2023r. szkolenie na temat: „Zmiany Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych Ustaw- praktyczne omówienie i porównanie do obecnego stanu prawnego. Jak zmiany wpływają na dotychczasową pracę Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych. Dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych w świetle proponowanych zmian w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, które odbyło się w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Winnicy;
- w dniach 7-8 grudnia 2023r. Zespół Interdyscyplinarny w Pułtusk przy współudziale Urzędu Miasta Pułtusk zorganizował dwudniowe szkolenie pt. „Funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych po zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dokumentacja, wykładnia i stosowanie prawa przez członków ZI i grup D-P.”, które odbyło się w Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Pułtusk przy ul. Rynek 13. Na szkolenie zostali zaproszeni przedstawiciele wszystkich instytucji z terenu gminy Pułtusk zobligowani do współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Szkolenie poprowadził Marek Mudant – doktor nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie - specjalista z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W roku sprawozdawczym kontynuowano współpracę z Fundacją Compassio, która prowadziła

„Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przeszypstwem” w Pułtusku przy ul. Mickiewicza 36B. Ww. punkt zapewniał pomoc prawną, psychologiczną, materialną dla osób pokrzywdzonych przesyptstwem oraz świadków przesyptstwa finansowaną ze środków Funduszu Sprawiedliwosci. Pracownicy socjalni na bieżąco informowali zgłaszające się do siedziby Ośrodka osoby o możliwości skorzystania z pomocy ww. punktu oraz udostępniali broszury informacyjne.

Rodziny doświadczające przemocy miały możliwość korzystania z pomocy w **Interdyscyplinarnym Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym dla Ofiar Przemocy Domowej**, którego celem jest pobudzenie wrażliwości na drugiego człowieka i samego siebie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy ofiarom przemocy domowej, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy domowej oraz zintegrowanie działań poszczególnych instytucji gminnych na rzecz ochrony i pomocy ofiarom przemocy domowej. Z profesjonalnej pomocy lub wsparcia ekspertów: prawnika i psychologa skorzystało **69 rodzin** o liczbie osób **141 w tych rodzinach**. Najczęściej zgłaszane problemy podczas pełnionych dyżurów psychologa i prawnika dotyczyły przemocy psychicznej i fizycznej w rodzinach, alkoholizmu jednego z członków rodziny, warunków mieszkaniowych, spraw rozwodowych i alimentacyjnych. Porady obejmowały propozycje działań koniecznych do dokonania zmiany sytuacji życiowej. Działania indywidualne dostosowane były zawsze do potrzeb klienta. Ofiarom przemocy udzielano porad i konsultacji mających na celu przerwanie przemocy poprzez kierowanie do właściwych instytucji.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w roku sprawozdawczym realizował zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny zajmowali się problemami, które zagrażały prawidłowemu funkcjonowaniu społeczeństwa i starali się rozwiązywać problemy w rodzinach, które niekorzystnie wpływały na sytuację materialną ludzi i społeczeństwa. Dlatego praktyka pracy socjalnej obejmowała profesjonalną pomoc dla jednostek, rodzin, grup i społeczności, aby wzmocnić lub przywrócić ich zdolność do optymalnego funkcjonowania i stworzyć sprzyjające temu warunki społeczne. Pracownicy socjalni podejmowali działania na wielu płaszczyznach pracy socjalnej. Świadczyli na rzecz rodzin doznających przemocy systematyczną pracę socjalną opierającą się na wszelkiego rodzaju poradnictwie, m.in.: prawnym, ekonomicznym, psychologicznym, pedagogicznym, a także na podejmowaniu różnych interwencji w celu załatwienia trudnych spraw rodzinnych, takich jak: kierowanie sprawców przemocy uzależnionych od alkoholu na leczenie odwykowe. Pracownicy socjalni uczestniczyli w posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych w ramach funkcjonującego Zespołu Interdyscyplinarnego, systematycznie monitorowali sytuację rodzin, w których dochodziło do konfliktów, niejednokrotnie prowadzili pierwsze mediacje oraz podejmowali działania interwencyjne. Osoby pokrzywdzone każdorazowo informowane były przez pracowników socjalnych o instytucjach niosących pomoc osobom doznającym przemocy. W siedzibie Ośrodka zamieszczono informację z numerami telefonów instytucji i placówek działających na rzecz osób pokrzywdzonych.

Dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo korzystały z usług opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych przez placówkę wsparcia dziennego – świetlicę „Słonecznikowa Brać” działającą przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku. Świetlica „Słonecznikowa Brać” funkcjonowała przez cały rok, z miesięczną przerwą w okresie wakacyjnym. W roku sprawozdawczym na zajęcia do świetlicy zostało skierowanych **26 dzieci** z rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku w 2023 roku

realizowała następujące działania w zakresie zwiększenia skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie:

- 1) Podejmowała działania profilaktyczne, interwencyjne i zaradcze kierując wnioski do Sądu Rejonowego w Pułtuskach o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie leczniczym (15 wniosków);
- 2) Podejmowała rozmowy motywujące do podjęcia dobrowolnej terapii odwykowej (38 osoby) oraz konsultacje w zakresie występowania problemu alkoholowego w rodzinach (29 rodzin);
- 3) Dystrybuowała w sposób ciągły materiały informacyjno – edukacyjne (ulotki, plakaty) dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2023r. Komenda Powiatowa Policji w Pułtuskach w ramach działań profilaktycznych, zaradczych oraz interwencyjnych, podejmowała działania w zakresie indywidualnej pomocy dla osób doznających przemocy. Policjanci podczas przeprowadzania interwencji domowych informowali osoby pokrzywdzone o przysługujących im prawach oraz instytucjach, które niosą pomoc osobom doznającym przemocy domowej, jak również o procedurze „Niebieskie Karty” i związanym z nią nadzorem dzielnicowym nad rodziną. Rodziny, w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty” były co miesiąc odwiedzane przez dzielnicowego, natomiast w rodzinach, w których było podejrzenie stosowania przemocy w stosunku do nieletnich, do wizyt włączali się policjanci z Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej Nieletnich i Patologii.

Policjanci, którzy ujawnili przemoc w rodzinie stosowali działania zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji, a w przypadku ujawnienia przestępstwa przemocy w rodzinie Policjanci podejmowali działania zgodnie z Kodeksem Postępowania Karnego.

W ramach działań profilaktycznych Komenda Powiatowa Policji w Pułtuskach współpracowała z pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskach. Stworzyło to możliwość szybkiego udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz szansę dopasowania rodzaju pomocy do aktualnych potrzeb. Policjanci podczas spotkań profilaktycznych w placówkach oświatowych poruszali temat przemocy w rodzinie, a także przemocy rówieśniczej. Ponadto Komenda Powiatowa Policji w Pułtuskach współpracowała z lokalnymi mediami, prowadziła stronę internetową, portal społecznościowy Facebook, na których zamieszczała aktualne informacje o charakterze edukacyjnym.

W 2023 roku Komenda Powiatowa Policji w Pułtuskach założyła 36 Niebieskich Kart, które zostały przekazane do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Pułtuskach.

Prokuratura Rejonowa w Pułtuskach w ramach działań na rzecz skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie w 2023 r., badała wszystkie sygnały i informacje dotyczące przemocy w rodzinie w postępowaniach karnych, poprzez między innymi stosowanie odpowiednich środków zapobiegawczo – izolacyjnych (tymczasowe aresztowanie) oraz nieizolacyjnych (np. dozór Policji, nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zakaz zbliżania się do osoby pokrzywdzonej), jak również cywilnych, m.in. poprzez kierowanie wniosków o leczenie odwykowe osób nadużywających alkoholu, o ograniczenie władzy rodzicielskiej, o kontrolę władzy rodzicielskiej, skierowanie na badania lekarskie osoby posiadającej uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi. Prokuratorzy udzielali szczegółowych informacji i pouczeń dotyczących uprawnień pokrzywdzonych, w tym wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Ponadto w budynku Prokuratury udostępnione zostały wykazy instytucji i organizacji pozarządowych udzielających pomocy ofiarom przestępstw.

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pułtusku w 2023 roku w ramach swoich obowiązków służbowych prowadził sprawy, w których Sąd ograniczył rodzicom władzę rodzicielską nad małoletnimi poprzez nadzór kuratora sądowego. W dużej części tych spraw występowały problemy przemocy w rodzinie i agresji. Ponadto kuratorzy prowadzili systematyczny monitoring u skazanych pozostających w okresie próby, wobec których Sąd zastosował warunkowe zawieszenie postępowania, bądź warunkowe umorzenie postępowania. Jednocześnie w przypadku sprawców przemocy w rodzinie stosowane były areszty tymczasowe, a jeżeli zachodziło prawdopodobieństwo stosowania przemocy w rodzinie zastosowane wcześniej środki były przedłużane.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w 2023 roku podejmowało następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) Współpracowano z Sądem Rejonowym w Pułtusku, kuratorami, Prokuraturą Rejonową w Pułtusku, Powiatowym Inspektorem Sanitarnym, placówkami medycznymi, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz szkołami w zakresie profilaktyki, ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- 2) Przeprowadzono trzy spotkania profilaktyczno-edukacyjne dla rodzin zastępczych z zakresu przeciwdziałania, rozpoznawania i radzenia sobie ze zjawiskiem przemocy, przemocy rówieśniczej (1 spotkanie - 9 osób, 2 spotkanie – 11 osób, 3 spotkanie – 8 osób).
- 3) Upowszechniano informację o Stowarzyszeniu dla Rodzin „Poradnia Rodzinna” skierowaną do osób potrzebujących pomocy psychologicznej, w tym także dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- 4) Prowadzono poradnictwo specjalistyczne dla ofiar przemocy w zakresie pomocy psychologicznej (4 konsultacje), rodzinnej (1 konsultacja), prawnej (9 konsultacji).
- 5) Upowszechniano ulotki, broszury plakaty zawierające informacje dotyczące przemocy.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusku w 2023 roku podejmowała następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) Organizowano kampanie, konferencje, pogadanki uwzględniających problematykę przemocy w rodzinie i agresji.
- 2) Prowadzono tematyczne zajęcia warsztatowe dla dzieci i młodzieży ukierunkowane na eliminowanie zachowań ryzykownych, przeciwdziałanie przemocy i agresji:
  - zajęcia dla uczniów rozwijające funkcje emocjonalno – społeczne (28 uczniów);
  - zajęcia psychoedukacyjne „Wspieranie kompetencji emocjonalno-społecznych” (60 uczniów);
  - zajęcia warsztatowe z zakresu doradztwa zawodowego (25 uczniów);
  - zajęcia dla dzieci: „Rodzaje umysłów i stymulacji polisensorycznej” (70 dzieci);
  - udział w Lokalnej Burzy Mózgów: Każde doświadczenie jest w życiu pożyteczne;
  - konsultacje psychologiczne dla dzieci i uczniów z trudnościami emocjonalnymi;
  - interwencje kryzysowe.
- 3) Prowadzone były pogadanki, prelekcje i warsztaty dla rodziców:
  - spotkanie dla rodziców: „Zachowania niepożądane u dzieci – jak radzić sobie z nimi w domu?” (50 osób);
  - udział pracowników Poradni w spotkaniu: „Rodzinne Poniedziałki”;
  - interwencje kryzysowe.
- 4) Prowadzone były pogadanki, prelekcje i warsztaty dla nauczycieli:
  - przeprowadzono szkolenie: „Diagnoza i pomoc pedagogiczna dzieci w wieku przedszkolnym” (8 osób);

-obserwacja niepożądanych zachowań u dzieci celem dalszych ustaleń pomocowych (8 osób);
-wspierano zespół ds. udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (IPET);
-utworzono grupy wsparcia dla pedagogów i psychologów szkolnych oraz szkolnych doradców zawodowych (6 spotkań);

-prowadzone były konsultacje indywidualne w sprawie uczniów.

5) Prowadzone były konsultacje, a także organizowane spotkania terapeutyczne dla dzieci i rodziców dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, kryzysem wewnątrzrodzinnym, np. związanym z rozwodem rodziców.

6) Podejmowane były interwencje kryzysowe zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami.

7) Prowadzone były działania edukacyjno-informacyjne (dystrybucja ulotek, broszur, plakatów, informatorów); zamieszczano informacje o miejscach wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej (tablice informacyjne Poradni, strona internetowa, portal społecznościowy).

8) Prowadzona była współpraca z Sądem Rejonowym w Pułtusku w ramach prowadzonych postępowań (składane były wnioski o wgląd w sytuację rodzinną, przekazywane były opinie, informacje, osoby dotknięte przemocą objęte były wsparciem konsultacyjno-terapeutycznym).

9) Prowadzona była współpraca z Prokuraturą Rejonową w Pułtusku w ramach prowadzonych postępowań (przekazywane były opinie, informacje, a także osoby dotknięte przemocą objęte były wsparciem konsultacyjno-terapeutycznym).

10. Zgłoszono gotowość pracowników Poradni do prac w Zespole Interdyscyplinarnym działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku.

Zespół Przychodni Specjalistycznych AI - Med w Pułtusku, w strukturach którego funkcjonują: Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Poradnia Leczenia Uzależnień, w ramach swojej działalności w 2023r. na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie podejmował następujące działania, które zostały zrealizowane w ramach świadczeń zakontraktowanych z NFZ dla osób powyżej 18 roku życia:

- organizowano wizyty lekarskie, konsultacje psychologiczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi (2629 osób).

- udzielano porad terapeutycznych, prowadzono sesje grupowe dla osób uzależnionych od alkoholu (435 osób, 329 osób uzależnionych).

Podczas wizyt oraz konsultacji z lekarzem, psychologiem, terapeutą w trakcie sesji indywidualnych i grupowych omawiane były zagadnienia dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Łączna liczba wizyt zrealizowanych w 2023r. wyniosła 10614.

Ośrodek Rehabilitacji PIO w Pułtusku w 2023r. podejmował szereg działań na rzecz zwiększenia skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ośrodek oferował możliwość skorzystania ze specjalistycznej terapii pedagogicznej, psychologicznej, terapii rozwijania kompetencji rodzicielskich, treningu umiejętności społecznych, konsultacji lekarskich w zakresie pediatrii, neurologii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej, neurologopedii, pedagogiki. W 2023 roku Ośrodek Rehabilitacji PIO objął poradami i konsultacjami 225 osób, udzielił w zakresie wczesnej identyfikacji zaburzeń zachowania wśród dzieci i młodzieży 55 konsultacji, objął 50 osób działaniami nastawionymi na prawidłowe wywiązywanie się z pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców i pełnienie ról społecznych.

Szpital Powiatowy Gajda - MED sp. z o.o. w Pułtusku w 2023 roku w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie placówka podejmowała następujące działania:

- 1) Identyfikowane były sygnały świadczące o występowaniu przemocy.
- 2) Przeprowadzane były rozmowy umożliwiające rozpoznanie form przemocy i częstotliwość jej występowania.
- 3) Osoby doznające przemocy w rodzinie informowane były o miejscach i zasadach wystawiania zaświadczeń lekarskich o przyczynach i rodzajach uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej, a w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia podczas badania popełnienia przestępstwa, np. śladów ciężkiego uszkodzenia ciała – powiadamiane były organy ścigania.
- 4) Pracownik Szpitala uczestniczył w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego w Pułtusku. Ponadto pielęgniarki szkolne w przypadku zauważenia stosowania śladów przemocy na ciele dziecka (siniaki, wybroczyny), opisywały symptomy w karcie zdrowia dziecka i przekazywały swoje podejrzenia innym pracownikom szkoły (pedagog, psycholog, wychowawca, dyrektor).

Przedszkole Miejskie Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w 2023 roku podejmowało następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) Realizowano programy edukacyjne adresowane do dzieci.
- 2) Organizowano pogadanki w grupach przedszkolnych.
- 3) Monitorowano sytuację rodzin poprzez współpracę instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy.
- 4) Uczestniczono w pracy i spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego w Pułtusku.
- 5) Uczestniczono w projekcie profilaktycznym „Miejsce wolne od przemocy” I Ogólnopolskie Stowarzyszenie Publicznych i niepublicznych Żłobków i Klubów Dziecięcych.
- 6) Opracowano i wdrożono: „Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem”.

Przedszkole Miejskie Nr 5 w Pułtusku w 2023 roku podejmowało na rzecz zwiększenia skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie następujące działania:

- 1) Zorganizowano pogadanki w grupach przedszkolnych podczas zajęć edukacyjnych.
- 2) Zorganizowano trening umiejętności społecznych w ramach zajęć rewalidacyjnych.
- 3) Zrealizowano projekt edukacyjny: „Sztuka emocji” – projekt ogólnopolski, „Z kotem Amadeuszem przez świat wartości i emocji”.
- 4) Zorganizowano zajęcia wspierające poczucie własnej wartości.
- 5) Zorganizowano trening umiejętności społecznych w grupach starszych prowadzony przez pedagoga specjalnego.
- 6) Udostępniono informacje o działaniach profilaktycznych prowadzonych na terenie gminy Pułtusk poprzez wywieszanie plakatów informacyjnych.
- 7) Prowadzone były rozmowy indywidualne z rodzicami oraz konsultacje z przedszkolnym psychologiem.
- 8) Organizowano projekt skierowany do rodziców, którego celem jest wspieranie rodziców w ich funkcji wychowawczej „Akademia rodzica”.
- 9) Zorganizowano szkolenie dla rodziców w ramach programu: „Miejsca wolne od przemocy”, dotyczące przeciwdziałaniu przemocy.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Płocochowie w 2023 roku w celu zwiększenia skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie podjęła następujące działania:

- 1) Rozpowszechniano informacje o instytucjach, osobach oraz możliwościach udzielania pomocy ofiarom przemocy (np. zamieszczanie informacji na grupach z rodzicami).

- 2) Organizowano spotkania z pedagogiem szkolnym na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- 3) Wdrażano prawidłowe zachowania i postawy wśród dzieci i młodzieży poprzez ustalanie klasowych i szkolnych zasad i umów zapobiegających agresji i przemocy.
- 4) W młodszych klasach i grupach przedszkolnych wychowawcy klas we współpracy z pedagogiem szkolnym prowadzili lekcje kształtujące świadomość dzieci na temat: jaką rolę powinna odgrywać rodzina, jakie relacje powinny występować w prawidłowo funkcjonującej rodzinie poprzez odgrywanie scenek dramatycznych, projekcje filmów edukacyjnych.
- 5) Przeprowadzono zajęcia profilaktyczno – wychowawcze (w ramach godziny z wychowawcą), na których uczniowie nabywali umiejętności reagowania na zagrożenia i przemoc, rozwiązywania konfliktów z rówieśnikami, ponadto prowadzono zajęcia z pedagogiem szkolnym na temat hejtu w sieci, rozmowy indywidualne z uczniami, na których mogli oni poznać techniki relaksacyjne rozładowujące stres i napięcia emocjonalne.

Zespół Szkolno - Przedszkolny w Przemiarowie w 2023 roku w celu podnoszenia świadomości uczniów i rodziców w zakresie przemocy w rodzinie podejmował następujące działania:

- 1) Podnoszono świadomość i wiedzę uczniów oraz rodziców poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno - informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy (broшуry, gazetki, prezentacje, prelekcje).
- 2) Rozpowszechnione zostały na korytarzu szkolnym oraz na stronie internetowej numery telefonów zaufania, numery całodobowej infolinii dla dzieci, młodzieży, rodziców oraz nauczycieli, adresy instytucji pomocowych działających na terenie gminy Pułtusk w zakresie profesjonalnej pomocy doświadczonych psychologów.
- 3) Przeprowadzono rozmowy przez wychowawców, pedagoga szkolnego i psychologa z uczniami oraz ich rodzicami w sytuacjach trudnych, udzielano wsparcia oraz pomocy.
- 4) Upowszechniane były wśród rodziców informacje w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy: psychologicznej, socjalnej i rodzinnej.
- 5) Prowadzona była profilaktyka wśród dzieci i młodzieży w zakresie agresji i przemocy, sposobów konstruktywnego rozwiązywania problemów.
- 6) Przeprowadzano spotkania indywidualne i dyscyplinujące z pedagogiem szkolnym w sytuacjach zauważonych problemów i konfliktów rówieśniczych.
- 7) Realizowany był program profilaktyczny - „Emocje na 5!” w ramach Konkursu Wniosków na samodzielne wykonywanie zadań profilaktycznych przez jednostki organizacyjne Gminy Pułtusk.
- 8) Rozwijano pozytywne relacje społeczne między uczniami prowadząc zajęcia integrujące zespoły klasowe, wzmacniano zachowania prospołeczne, bezpieczeństwo uczniów, wzbogacano wiedzę uczniów nt. konsekwencji podejmowania zachowań ryzykownych, cyberprzemocy, koleżeństwa, przyjaźni, rodzajów emocji i sposobów radzenia sobie z nimi. Podjęte działania były realizowane w ramach Programu wychowawczo- profilaktycznego, zajęć z wychowawcą, pedagogiem, psychologiem.
- 9) Prowadzono zajęcia warsztatowe z psychologiem i pedagogiem szkolnym nt. stresu, złości w starszej grupie przedszkolnej i w szkole podstawowej (w wybranych klasach, w których zauważono problemy), nt. konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.
- 10) Promowano zachowania, które mają na celu przeciwdziałanie przemocy.
- 11) Podnoszono wrażliwość społeczności szkolnej (uczniów, nauczycieli i pracowników niepedagogicznych) na zauważone akty przemocy w szkole.
- 12) Młodzież szkolna brała udział w międzyszkolnych konkursach profilaktycznych: Gminna Gala Profilaktyki Lokalnej w ZS nr 2 w Pułtusku, Lokalna Burza Mózgów w PSP nr 1 w Pułtusku.

- 13) Pedagog szkolny przeprowadzał diagnozę środowiska szkolnego w celu rozpoznania i wytypowania uczniów mogących stosować przemoc w szkole bądź będących ofiarami przemocy w szkole lub w rodzinie.
- 14) Rozpoznawano sytuację rodzinną uczniów w rodzinach z problemem alkoholowym, bądź niewydolnych wychowawczo.
- 15) Wspólnie z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji zorganizowano pogadankę.
- 16) Uczniowie klas V i VI wzięli udział w programie „Fantastyczne możliwości”.
- 17) Uczniowie klas III wzięli udział w cyklicznych zajęciach w ramach „Ogólnopolskiego Projektu Edukacyjnego Sztuka Emocji”.
- 18) Zorganizowano i przeprowadzono loterię fantową z okazji „Międzynarodowego Dnia Szczęścia” dla dzieci z grup przedszkolnych oraz uczniów klas I-VIII.
- 19) Zorganizowano pomoc w postaci paczki żywnościowej i artykułów higienicznych dla rodziny dotkniętej przemocą.
- 20) Pedagog szkoły podnosiła swoje kompetencje w czasie Grup wsparcia psychologów i pedagogów z terenu gminy Pułtusk.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kludyny Potockiej w Pułtusku w 2023r podejmowała działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i agresji poprzez:

- 1) Udział w kampaniach i programach profilaktycznych rekomendowanych przez MEN „Domowi Detektywi”, „Fantastyczne możliwości”, „Unplugged”.
- 2) Uczniowie brali udział w akcjach i kampaniach ogólnopolskich „Postaw na rodzinę”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Bezpieczna szkoła, bezpieczny uczeń”.
- 3) Zrealizowano projekt: „Szkoła dla rodziców” oraz „Lokalna burza mózgów”.
- 4) Zorganizowano spotkania edukacyjne ze specjalistami – psychologiem i pedagogiem w celu uwrażliwienia na potrzeby dzieci i młodzieży. Spotkania dotyczyły przemocy, motywacji i samodzielności.
- 5) Na bieżąco prowadzona była szczegółowa diagnoza i obserwacja uczniów przejawiających niepokojące zachowania, które mogą świadczyć o zaniedbaniu wychowawczym lub dysfunkcji środowiska rodzinnego (w tym przemocy w rodzinie).
- 6) Prowadzono pedagogizację rodziców, podczas konsultacji indywidualnych z wychowawcą i pedagogiem oraz podczas zebrań i dni otwartych, która ma na celu:
  - zdobycie wiedzy i umiejętności pomocnych w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i kształtowaniu relacji z dzieckiem;
  - pozbycie się nieefektywnych stereotypów i potocznych informacji dotyczących wychowania;
  - lepsze poznanie szkoły;
  - poprawę relacji z dzieckiem;
  - wzrost pewności siebie jako osoby kompetentnej;
  - przekonanie o podmiotowym traktowaniu dziecka w szkole;
  - możliwość poznania innych rodziców i wymiana doświadczeń;
  - integracja środowiska szkolnego.
- 7) Rozpowszechniane były informacje o instytucjach pomocowych oraz rady wychowawcze poprzez dystrybucję ulotek i broszur, informacje publikowane na stronie internetowej lub Facebooku, wiadomości e-mail, prezentacje multimedialne przekazywane drogą elektroniczną podczas zebrań online.

Zespół Szkół Nr 2 z Oddziałami Integrycyjnymi w Pułtusku w 2023 roku prowadził następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) Realizowane były programy wychowawczo – profilaktyczne rekomendowane przez PARPA, Szkolny Program wychowawczo- profilaktyczny: „Domowi Detektywi, czyli Jaś i Małgosia na tropie”, „Fantastyczne możliwości”.
- 2) Realizowane były spotkania dla rodziców w ramach programu: „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”.
- 3) Prowadzone były zajęcia na godzinach wychowawczych na temat przemocy w rodzinie. Celem zajęć było poszerzenie wiedzy młodzieży na temat różnych aspektów i przejawów przemocy ze strony rodziców i opiekunów lub rodzeństwa oraz rozwijanie umiejętności rozpoznawania zagrażających sytuacji. Zajęcia dostarczały również informacji o tym, gdzie osoby doświadczające przemocy lub jej świadkowie mogą zwracać się o pomoc i wsparcie.
- 4) Zorganizowano zajęcia z udziałem przedstawiciela Komendy Powiatowej Policji.
- 5) Diagnozowane były sytuacje i przeprowadzono systematyczne rozmowy wspierające, zaradcze, interwencyjne mające na celu minimalizowanie zjawiska przemocy.
- 6) Osobom dotkniętym przemocą udzielano informacji o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom, świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 7) Pedagog szkolny uczestniczył w posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych Zespołu Interdyscyplinarnego w Pułtusk.
- 8) Pracownicy placówki uczestniczyli w szkoleniach m.in. w ramach programu przemocowego: „Miejsce wolne od przemocy”, „Dziecko krzywdzone – jak poznać, jak reagować. Formy przemocy i reakcje dziecka na nią”, „Jak reagować na podejrzenie przemocy? – aspekty prawne”, „Procedura Niebieskie Karty od wszczęcia do zakończenia w świetle znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 9 marca 2023 r.”
- 9) Upowszechniane były materiały edukacyjno-informacyjne na temat przemocy w rodzinie.
- 10) Upowszechniane były informacje o instytucjach oraz organizacjach udzielających pomocy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. T. Kościuszki w Pułtusk podejmowała w 2023 roku w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie następujące działania:

- 1) Odbyły się lekcje wychowawcze, na których nauczyciele podejmowali z uczniami rozmowy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, upowszechniali wiedzę na temat obowiązujących w szkole norm i zasad, a także uczyli reagowania na ataki słowne, także online.
- 2) Prowadzone były konsultacje z pedagogiem i psychologiem szkolnym oraz krótkie interwencje w sytuacjach tego wymagających.
- 3) Wdrożono znaczne ograniczenia w ilości osób wchodzących do Szkoły z zewnątrz oraz kontrolowano tożsamość osób wchodzących do szkoły.
- 4) Podejmowano akcje i działania profilaktyczne dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.
- 5) Systematycznie egzekwowano od uczniów stosowanie się do ustalonego wspólnie kodeksu zachowania w szkole i poza nią.
- 6) Zorganizowano trzy strefy na terenie szkoły, których celem było zapewnienie uczniom pozytywnego spędzania czasu w szkole, promocja zdrowia psychicznego. Strefy: strefę ciszy w czytelni, strefę dla najmłodszych oraz strefę relaksu na korytarzu szkolnym.
- 7) Odbył się konkurs wiedzy nt. Bezpiecznego Internetu „Bezpieczeństwo w sieci”.
- 8) Zorganizowano apel na temat bezpieczeństwa podczas wakacji letnich oraz ferii zimowych.

- 9) Zapewniono rodzicom, uczniom i nauczycielom dostęp do profilaktycznej platformy edukacyjnej „Edułyke”, zakupionej ze środków gminnych na pięć lat – od 2023r. (możliwość pracy indywidualnej i grupowej nad zagadnieniami psychoprofilaktycznymi w domu i szkole).
- 10) W najmłodszych klasach odbywały się zajęcia integracyjne, a w starszych klasach zorganizowano zajęcia poświęcone stymulowaniu rozwoju emocjonalno – społecznego, bajkoterapię mającą na celu radzenie sobie z trudnymi emocjami w zwalczaniu zachowań przemocowych, zajęcia warsztatowe z psychologiem i z pedagogiem nt. „Tolerancja”, „Przyjaźń”, a także warsztatowe zajęcia Treningu Umiejętności Społecznych, Dzień Życzliwości.
- 11) W ramach zajęć profilaktycznych w dniu 4.10.2023r. odbyły się spotkania z sędzią Anną Marią Wesołowską z Polskiej Platformy Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Spotkania były skierowane do dzieci, rodziców oraz do pracowników i nauczycieli ze szkół i instytucji zajmujących się rodziną i dzieckiem w naszej Gminie.
- 12) Zrealizowano projekt SZKOLNA ŁAWKA PRZYJACIÓŁEK w ramach konkursu edukacyjnego „Akademii Dojrzewania Laktacyd”.
- 13) Wychowawcy klas zorganizowali spotkania z policją: „Przejawy i konsekwencje przemocy” oraz z kuratorem zawodowym: „Demoralizacja i jej skutki w prawie”.
- 14) Zorganizowana została prelekcja dla rodziców z kuratorem zawodowym.
- 15) Placówka na bieżąco współpracowała z Komendą Powiatową Policji i Sądem Rejonowym w Pułtusku – Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, kuratorami sądowymi.
- 16) Pracownicy placówki systematycznie pogłębiali wiedzę i uczestniczyli w szkoleniach dotyczących zjawiska przemocy. W dniach 10-11.12.2023r. na temat Standardów Ochrony Małoletnich, z których materiały i wiedza posłużyły do opracowania procedur szkolnych dotyczących ww. tematyki, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnych i ochronie małoletnich (zwano „ustawą Kamilkową”). Główne założenia zaprezentowano na posiedzeniu Rady Pedagogicznej.

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusku w 2023r. podejmowała działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) Zorganizowano w ramach programu profilaktycznego szkoły dla dzieci i młodzieży spotkania mające na celu edukację w zakresie kontaktów z dorosłymi (ochrona dzieci przed doświadczeniem przemocy, w tym przemocy seksualnej), wzmacniające poczucie własnej wartości i radzenia sobie w trudnych sytuacjach czy przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i budowanie pozytywnych kontaktów koleżeńskich, budowanie umiejętności radzenia sobie ze złością, wyrażania własnych emocji.
- 2) Zrealizowano program edukacyjno-profilaktycznym „#ŻyjDobrze”.
- 3) Zamieszczone zostały informacje i materiały edukacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na stronie internetowej szkoły.
- 4) Udostępniany został bezpłatny numer pomocowy – „Ramka pomocowa”.
- 5) Zorganizowano szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w ramach Niebieskiej Godziny Wychowawczej.
- 6) Monitorowano potrzeby uczniów dotkniętych przemocą.
- 7) Współpracowano z kuratorami społecznymi i zawodowymi, funkcjonariuszem policji ds. nieletnich i patologii, dzielnicowymi Powiatowej Komendy Policji w Pułtusku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku oraz asystentem rodziny.
- 8) Prowadzone zostało poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

9) Zrealizowano Program „Szkoła dla rodziców i wychowawców”.

Zespół Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusku w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Zespół Szkół Zawodowych w 2023 roku realizował następujące zadania:

- 1) Prowadzono zajęcia warsztatowe dla uczniów klas pierwszych z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku dotyczące szeroko rozumianego bezpieczeństwa „Bezpieczna szkoła” oraz warsztaty dla młodzieży pt. „Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego”, „Biorę odpowiedzialność”, „Pięś - nie jedź”.
- 2) Zorganizowano wycieczki do Aresztu Śledczego Białoleka jako forma profilaktyki przed zachowaniami ryzykownymi, w tym przemocą.
- 3) Przeprowadzono zajęcia dla młodzieży z zakresu przemocy fizycznej i psychicznej przez pedagogów szkolnych i psychologa.
- 4) Młodzież szkolną angażowano do działań związanych z udziałem w kółkach, konkursach, przedsięwzięciach szkolnych jako formy organizacji czasu wolnego, m.in.: chór szkolny, zespół kreatywnej młodzieży, szkolny Klub Krwiodawstwa, Gazetka Ruszek News, zajęcia sportowe, wolontariat szkolny.
- 5) Rozpropagowywano telefony zaufania dla ofiar i sprawców przemocy, umieszczanie informacji na stronie internetowej szkoły, Facebook, Instangram.
- 6) Utrzymywano stały kontakt z kuratorami społecznymi i zawodowymi – wymiana informacji o uczniach, szczególny nadzór nad rodzinami, w których występują znamiona przemocy.
- 7) Przeprowadzono badania i działania diagnostyczne w zakresie rozpoznawania znamion przemocy oraz analizę sytuacji rodzinnej uczniów.
- 8) Przeprowadzono szkolenia dla pedagogów obejmujące tematykę przemocy domowej.
- 9) Współdziałano z instytucjami (Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pułtusku, Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku, Sąd Rejonowy w Pułtusku) w zakresie rozpoznawania i zapobiegania przemocy oraz wspierania osób (uczniów i ich rodziców) dotkniętych problemem.
- 10) Prowadzono zajęcia na temat przeciwdziałania przemocy (szkolnej i domowej) przez wychowawców, pedagogów szkolnych, wskazywanie miejsc, instytucji i osób zajmujących się świadczeniem profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy.
- 11) Prowadzono rozmowy indywidualne z uczniami i rodzicami uczniów zagrożonych zjawiskiem przemocy.

Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pułtusku w zakresie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2023 roku zrealizowało następujące działania:

- 1) Realizowany został Program Wychowawczo-Profilaktyczny Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Pułtusku uwzględniające ww. treści.
- 2) Podnoszono świadomość uczniów, rodziców i nauczycieli w zakresie przemocy w rodzinie poprzez zorganizowanie profilaktycznych lekcji wychowawczych, pokazu filmów edukacyjnych, spotkań z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku, uczestnictwo w szkoleniach.
- 3) Udostępniono uczniom, rodzicom i nauczycielom trzy filmy psychoedukacyjne pt. „Reaguj na przemoc wobec dzieci”.
- 4) Upublicznione zostały na tablicy ogłoszeń i na stronie internetowej szkoły adresy i telefony instytucji pomocowych i telefonów zaufania (w tym udzielających pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie).

- 5) Współdziałano z instytucjami (Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku, Sąd Rejonowy w Pułtusku) w zakresie rozpoznawania i zapobiegania przemocy oraz wspierania osób (uczniów i ich rodziców) dotkniętych problemem.
- 6) Udzielano wsparcia psychologicznego oraz pedagogicznego uczniom i rodzicom, którzy doświadczyli przemocy w rodzinie.

Zespół Szkół im. Bolesława Prusa w Pułtusku w ramach realizacji zadań Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie prowadził w 2023 roku następujące działania:

- 1) Realizowany został Program Profilaktyczno -Wychowawczy Szkoły, który zawierał zadania związane z profilaktyką agresji i przemocy oraz wychowaniem prorodzinnym.
- 2) Zrealizowano program dla społeczności szkolnej „Mądra Głowa”.
- 3) Udzielono pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie poprzez: porady i konsultacje pedagoga i psychologa w szkole dla ucznia i rodzica, prowadzone były mediacje w sytuacjach konfliktu rodzic-dziecko, w razie konieczności kierowano sprawy do Sądu Rejonowego, Policji lub Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 4) Rozpowszechniano informacje na temat procedury „Niebieskie Karty”. Wśród rodziców, uczniów i nauczycieli udostępniono ulotki, umieszczono informację w gablotach szkolnych.
- 5) Pedagog szkolny uczestniczył w spotkaniach grup diagnostyczno-pomocowych w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Pułtusku.
- 6) Współdziałano z instytucjami (Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku, Sąd Rejonowy w Pułtusku) w zakresie rozpoznawania i zapobiegania przemocy oraz wspierania osób (uczniów i ich rodziców) dotkniętych problemem.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusku w 2023 roku realizował następujące działania na rzecz zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy i agresji w rodzinie:

- 1) Przeprowadzono cykl zajęć warsztatowych pod hasłem: „Potrafimy sobie radzić z agresją, bo zamieniamy przeMOC na poMOC”, „Mamy i znamy swoje prawa”, „Jesteś moim przyjacielem znaczysz dla mnie bardzo wiele”, „Jak radzić sobie z agresją”, „Radzę sobie z sytuacją trudną czyli przeciwdziałanie przemocy i agresji”, „Kultura to wartość – stop agresji i przemocy”.
- 2) Zorganizowano przemarsz w ramach Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka pod nazwą: „Nasze prawa, ważna sprawa” uświadamiający uczniom, że mają prawo do życia bez przemocy.
- 3) Przeprowadzono przez psychologa i pedagogów szkolnych dla uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej Specjalnej i Publicznej Szkoły Specjalnej Przystosowanej do Pracy warsztatów psychoedukacyjnych oraz Treningu Umiejętności Społecznych rozwijających umiejętności społeczne oraz uczących konstruktywnych metod rozładowania agresji i rozwiązywania, tj.: „Budowanie pozytywnych relacji między uczniami”, „Asertywność receptą na właściwe relacje z otoczeniem”, „Zamiast agresji dobra zabawa”.
- 4) Przeprowadzono warsztaty edukacyjne w klasach Publicznej Szkoły Specjalnej Przystosowanej do Pracy dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie.
- 5) Zorganizowano projekcje podczas zajęć edukacyjnych i wychowawczych, filmów instruktażowych dotyczących problemu agresji i przemocy: „Powstrzymać agresję”, „Co jest dobre, co jest złe?”, „NIE dla agresji i przemocy”, „Stop przemocy” oraz „Słowa i znaki”.
- 6) Zorganizowano spotkania dla wychowanków Ośrodka ze szkolnym koordynatorem ds. bezpieczeństwa nt. przeciwdziałania agresji i przemocy.

- 7) Zorganizowano konkursy plastyczne dla uczniów i wychowanków Ośrodka pod hasłem: „Jestem uprzejmy i życzliwy”, „Stop agresji” oraz „Nasz kolorowy świat bez agresji i przemocy”.
- 8) Zorganizowano i przeprowadzono w Ośrodku gry i zabawy dla uczniów/wychowanków mające na celu rozpoznawanie przyczyn agresji, opanowanie i przewycięzanie złości i agresji oraz właściwe jej rozwiązywanie, pt. „Trzy życzenia”, „Za i przeciw”, „Mowa ciała”, „Balonowa bitwa”.
- 9) Przeprowadzono pogadanki z uczniami i wychowankami Ośrodka na temat radzenia sobie w sytuacji doświadczenia przemocy w rodzinie.
- 10) Przeprowadzono konsultacje z rodzicami na temat procedur postępowania oraz sposobów radzenia sobie w sytuacji przejawiania przemocy ze strony innego członka rodziny.
- 11) Przeprowadzono konsultacje z nauczycielami na temat procedur postępowania oraz sposobów radzenia sobie w sytuacji podejrzenia występowania przemocy w rodzinie ucznia.
- 12) Opracowano i upowszechniono materiał edukacyjny dotyczące sposobu radzenia sobie w sytuacji doświadczenia przemocy ze strony innego członka rodziny.
- 13) Prowadzono pogadanki z uczniami/wychowankami o przeciwdziałaniu przemocy i agresji połączonych z obejrzeniem prezentacji multimedialnej, filmików edukacyjnych oraz odgrywaniem przez nich scenek dramatycznych.
- 14) Omawiano w zespołach złożonych z nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców zagadnień dotyczących przeciwdziałania przemocy i agresji w odniesieniu do konkretnych uczniów.
- 15) Prowadzony był monitoring wieloaspektowego funkcjonowania uczniów i ich rodzin, współpracowano z Sądem Rejonowym w Pułtusku pod kątem właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Pułtusk w 2023 roku były podejmowane zgodnie z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2021-2026.

Realizowane były działania profilaktyczno - edukacyjne oraz szkoleniowe, skierowane bezpośrednio do mieszkańców oraz specjalistów udzielających pomocy i wsparcia.

Z uwagi na niepewne prognozy i pojawiające się nowe wyzwania oraz potrzeby społeczeństwa, w kolejnych latach rekomenduje się zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą, podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, zwiększenie skuteczności ochrony osób doznających przemocy domowej, zwłaszcza dbałość o ich zdrowie psychiczne, a także zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańcom Gminy Pułtusk. Pozwoli to zwiększyć skuteczność pomocy świadczonej na rzecz osób doświadczających przemocy.

Ocena realizacji celu szczegółowego 3

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku sprawozdawczym (2023 rok)	Wartość wskaźnika w roku 2022	Dynamika w stosunku do roku bazowego 2021
1.	Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	62 przedsięwzięcia	54 przedsięwzięcia	Wzrost o 44 przedsięwzięcia
2.	Liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych	32 programy profilaktyczne, w tym 2924 osoby; 4 programy zdrowotne z NFZ	45 programów profilaktycznych, w tym 2839 osób; 9 programów zdrowotnych z NFZ	Wzrost o 16 programów profilaktycznych
3.	Liczba osób objętych pomocą terapeutyczną	457 osób	348 osób	Wzrost o 127
4.	Liczba wniosków o leczenie odwykowe, które wpłynęły do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku	45 wniosków	34 wniosków	Na tym samym poziomie
	w tym o objęcie leczeniem: - mężczyzn - kobiet	31 14	24 10	Spadek o 4 mężczyzn, wzrost o 4 kobiety
5.	Liczba wniosków skierowanych do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	15 wniosków	20 wniosków	Spadek o 3 wnioski
6.	Liczba osób skierowanych przez Sąd na leczenie odwykowe	5 osób	10 osób	Spadek o 12 osób
7.	Liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym i profilaktyki uzależnień oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	Ogółem 81 rodzin, w tym 174 osoby w tych rodzinach - wsparcie psychologiczne- 20 rodzin, 66 osób w tych rodzinach, - wsparcie prawne – 49 rodzin, 75 osób w tych rodzinach, - wsparcie specjalisty profilaktyki uzależnień – 12 rodzin, 33 osoby w tych rodzinach	Ogółem 98 rodzin, w tym 265 osób w tych rodzinach - wsparcie psychologiczne- 27 rodzin, 96 osób w tych rodzinach, - wsparcie prawne – 55 rodzin, 113 osób w tych rodzinach, - wsparcie specjalisty profilaktyki uzależnień – 16 rodzin, 56 osób w tych rodzinach	Spadek o 179 rodzin, w tym spadek o 303 osób w tych rodzinach
8.	Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie zakończonych procedurą „Niebieskie Karty”	38 „Niebieskich Kart-A”	49 „Niebieskich Kart-A”	Spadek o 8 „Niebieskich Kart-A”
9.	Liczba spotkań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	4	5	Spadek o 1
10.	Liczba powołanych Grup diagnostyczno-pomocowych	38	49	Spadek o 2 grupy
11.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym udzielono schronienia	0	0	0

12.	Liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej	1064 przedsięwzięć	600 przedsięwzięć	Wzrost o 464
13.	Liczba osób skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy	2 osoby	0	Wzrost o 2 osoby
14.	Liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	119	372	Spadek o 127
15.	Liczba osób eksperymentujących bądź uzależnionych od narkotyków, korzystających z porad	8 osób	5 osób	Spadek o 1 osobę
16.	Liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	222 osoby	217 osób	Spadek o 47 osób
17.	Liczba zorganizowanych akcji, kampanii, spotkań, prelekcji, konferencji, plakatów i innych form prelekcji.	593	205	Wzrost o 321

PRIORYTET IV

ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY DLA SENIORÓW

Cele szczegółowe :

1. Rozwijanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób w wieku emerytalnym, samotnym, osamotnionym oraz przewlekle chorym i poprawa jakości ich życia

kierunki działań:

- monitorowanie sytuacji osób starszych na terenie gminy;
- rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania osoby starszej obejmujących pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem;
- integracja międzypokoleniowa (współpraca seniorów ze szkołami, przedszkolami);
- działania osłonowe na rzecz osób starszych i ubogich w formie pracy socjalnej, pomocy finansowej, usługowej z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (FEAD);
- tworzenie i wdrażanie programów na rzecz aktywizacji ludzi starszych i integracji ze środowiskiem;
- tworzenie warunków do funkcjonowania Klubów Seniora i grup wsparcia;
- wspieranie działalności Dziennego Domu „Senior+”;
- rozwijanie i współpraca z organizacjami, instytucjami i Kościołem w zakresie pomocy osobom starszym;
- promowanie idei wolontariatu dla Seniorów oraz idei samopomocy;
- działania profilaktyczne, prewencyjne skierowane do osób starszych;
- likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych, społecznych utrudniających mobilność seniorów;
- zapewnienie w szerszym zakresie osobom starszym uczestnictwa w imprezach i spotkaniach integracyjnych;
- budowanie pozytywnego wizerunku starości;
- zapewnienie opieki dziennej o charakterze instytucjonalnym osobom starszym;
- upowszechnianie wiedzy i edukacji w zakresie nowych technologii (komputer, telefon komórkowy) poprzez organizację szkoleń, kursów.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Pułtusk z dnia 07.02.2024r., w Gminie Pułtusk na dzień 31 grudnia 2023 roku osoby w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i powyżej i kobiety 60 lat i powyżej) stanowiły ogółem liczbę **5423** (mężczyźni 65 lat i powyżej – 1803, kobiety 60 lat i powyżej - 3620), co w stosunku do **23 557** mieszkańców Gminy Pułtusk wyniosło **23,02%**.

Utrzymuje się tendencja wzrostowa liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wskazuje to na potrzebę rozbudowy dostępnej infrastruktury społecznej o formy służące lepszej opiece nad osobami niesamodzielnymi z powodu wieku czy stanu zdrowia.

Praca socjalna realizowana przez pracowników socjalnych **Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk** miała na celu monitorowanie sytuacji osób starszych na terenie gminy, ułatwienie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnorodnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie i monitorowanie kontaktów rodzinnych, uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, rozpowszechnianie

idei wolontariatu.

Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Gminie Pułtusk korzystali z różnych form wsparcia, w tym m.in.: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pomocy materialnej, pomocy rzeczowej, pracy socjalnej, uczestnictwa w grupie samopomocowej „Klubie Srebrnego Wieku”, Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów - oddział w Pułtusku, pobytu w Dziennym Domu „Senior+” w Pułtusku, w Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnym w Pułtusku, w Dziennym Domu Opieki Medycznej „Akacja”, w domach pomocy społecznej lub w zakładzie opiekuńczo – leczniczym oraz w stacjonarnym Hospicjum przy Szpitalu Powiatowym Gajda-Med w Pułtusku i Hospicjum Caritas Diecezji Płockiej w Pułtusku.

Ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku skorzystało **61 rodzin emerytów i rencistów**, w tym osób w rodzinach **101**.

W ramach inicjatywy społecznej przy współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku i osób prywatnych, które chciały pomóc osobom starszym znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej zorganizowano „Świąteczną paczkę dla pułtuskiego seniora”. W okresie Świąt Wielkanocnych 2023r. wsparcie rzeczowe otrzymało **20 seniorów**, zaś w okresie Świąt Bożego Narodzenia wsparcie otrzymało **40 seniorów** pozostających w zainteresowaniu Ośrodka.

Jedną z podstawowych form opieki nad osobami starszymi było świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi świadczone w miejscu zamieszkania przez opiekunki zatrudnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zapewniały pomoc w zakresie: zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych, tj.: opieki higieniczno-sanitarnej, pielęgnacji, przygotowania posiłków, zrobienia zakupów, mycia okien, palenia w piecu, utrzymania porządku i czystości pomieszczeń, prania, załatwiania spraw urzędowych, kontaktu z otoczeniem itp.

W 2023 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania skorzystało **30 osób w wieku poprodukcyjnym**.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku realizował Program „Opieka 75+”, którego celem strategicznym było zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej.

Na realizację tego zadania Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku otrzymał kwotę 12 106,00 zł, która została wykorzystana w całości. Całkowity koszt realizacji usług opiekuńczych w ramach programu w roku 2023 wyniósł 24 196,00 zł.

W okresie realizacji programu w 2023r. objęto wsparciem w formie usług opiekuńczych **8 osób w wieku 75 lat i więcej**, natomiast liczba osób zatrudnionych przez gminę na umowę o pracę, świadczących usługi opiekuńcze w 2023 roku wyniosła **7 osób**, wszystkie zatrudnione opiekunki świadczyły usługi w środowiskach w ramach programu.

Z usług oferowanych przez Dział pomocy środowiskowej w siedzibie Ośrodka w 2023 roku skorzystało **17 osób**, w tym **4 osoby** skorzystały z usług jednorazowo na wniosek specjalisty pracy socjalnej, **13 osób** kierowanych było na podstawie skierowania wydanego po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego potwierdzającego trudną sytuację życiową i mieszkaniową.

Ze wsparcia w formie usług w Dziale pomocy środowiskowej skorzystały **2 osoby** w wieku poprodukcyjnym w zakresie: higieny osobistej (korzystanie z prysznicy, pralki), wyżywienia (możliwość korzystania z gorącego posiłku odpłatnie i nieodpłatnie oraz artykułów spożywczych

pochodzących od darczyńców), odzieży pochodzącej od darczyńców (w przypadku niedostatków własnych), pomocy w rozwiązywaniu problemów życia codziennego (wypełnianie dokumentów, pisanie podań, interpretacja pism urzędowych itp.).

Osobie wymagającej całodobowo opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Mieszkańcy Gminy Pułtusk, których stan zdrowia bezwzględnie wymagał skierowania do placówki zapewniającej całodobową opiekę, kierowani byli do domu pomocy społecznej zlokalizowanego w najbliższej okolicy.

Dla każdego mieszkańca domu pomocy społecznej ustalana jest opłata odpowiadająca średniemu kosztowi utrzymania w danym domu pomocy społecznej, następnie określana jest kwota, którą jest on w stanie ponieść – maksymalnie 70% jego dochodu. W przypadku niemożności uiszczenia pełnej opłaty przez pensjonariusza, cały lub częściowy koszt pobytu w domu pokrywają: małżonek, zstępni i w ostatniej kolejności wstępni, pod warunkiem spełnienia kryteriów dochodowych. Jeżeli opłata nie zostanie wniesiona przez wyżej wymienione osoby, uiszcza ją gmina właściwa. Obciążenia gminy stanowią różnicę pomiędzy średnim kosztem utrzymania mieszkańca a opłatą przez niego wniesioną oraz opłatą uiszczoną przez osoby bliskie.

W domach pomocy społecznej z terenu gminy Pułtusk w 2023 roku przebywało **26 osób**, w tym **15 osób** w wieku poprodukcyjnym z orzeczoną niepełnosprawnością, zaś **17 osób** zostało umieszczonych w domu pomocy społecznej zgodnie z postanowieniem Sądu. Poniesione wydatki na pokrycie kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej ogółem w 2023 roku wyniosły **956 114,18 zł**. W myśl art. 103 ustawy o pomocy społecznej w 2023 r. były zawarte trzy umowy dotyczące ponoszenia opłaty za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej na łączną kwotę 500,00 zł miesięcznie.

W 2023r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku umieścił w domu pomocy społecznej **1 osobę w wieku poprodukcyjnym**, realizując postanowienie Sądu.

W stosunku do 2022 roku liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej zmniejszyła się o 1 osobę, zaś w stosunku do 2021r. zwiększyła się o 1 osobę.

Znamienną rolę w procesie aktywności społecznej seniorów na terenie gminy Pułtusk odgrywają **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, Dzienny Dom „Senior+” w Pułtusku, grupa samopomocowa „Klub Srebrnego Wieku”, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – oddział w Pułtusku** oraz inne instytucje wspierające osoby starsze, rodzina, znajomi i cała społeczność.

Ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu na terenie Gminy Pułtusk od 2015 roku jest **Dzienny Dom „Senior+”**, prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, dla osób starszych, powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo, którzy ze względu na wiek, chorobę lub samotność wymagają wsparcia, częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.

Gmina Pułtusk, przystępując do konkursu w ramach programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021 – 2025, który zakłada wspieranie finansowe jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie realizacji zadań własnych, polegających na prowadzeniu i zapewnieniu miejsc w ośrodkach wsparcia dziennego „Senior+”, wydatkowała kwotę **83 866,00 zł** dofinansowania w ramach Modułu II – Zapewnienie funkcjonowania placówki „Senior+”.

Celem Domu jest zapewnienie wsparcia osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60 lat

i więcej poprzez umożliwienie im korzystania z oferty usług na rzecz społecznej aktywności, a także usług w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej. Dom zapewniał osobom starszym, niepełnosprawnym i chorym pomoc, odpowiednie warunki do przebywania i korzystania ze wszystkich form działalności Domu.

W 2023 roku **36 uczestników** (w tym: kobiet - 20; mężczyzn - 16) w wieku 60+, nieaktywnych zawodowo, z terenu gminy Pułtusk, skorzystało z pobytu w Dziennym Domu „Senior+” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku. Wśród uczestników Domu **34 osoby** (w tym: kobiet - 20; mężczyzn - 14) prowadziły samotnie gospodarstwo domowe, a tylko **2 osoby** (w tym: mężczyzn - 2) prowadziło gospodarstwo domowe z rodziną. Wśród uczestników **22 osoby** (w tym: kobiet - 13, mężczyzn - 9) miało orzeczoną niepełnosprawność. Z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności było **5 osób** (w tym: kobiet - 3; mężczyzn - 2), z orzeczoną umiarkowaną stopniem niepełnosprawności było **14 osób** (w tym: kobiet - 8; mężczyzn - 6), a **3 osoby** (w tym: kobiet - 2; mężczyzn - 1) miały orzeczoną lekki stopień niepełnosprawności lub trzecią grupę inwalidzką.

Seniorzy kierowani byli do placówki na pobyt dzienny, na podstawie decyzji administracyjnej, uwzględniającej zasady ponoszenia odpłatności po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego. W 2023 roku wydano 36 osobom decyzje administracyjne, kierujące je na pobyt do Domu. Wysokość opłaty uzależniona była od sytuacji dochodowej osoby kierowanej i obejmowała korzystanie z miejsca pobytu wraz z wyżywieniem oraz korzystanie z usług świadczonych przez Dom. Opłata wyliczana była w każdym miesiącu za faktyczną obecność seniora w placówce. W minionym roku za pobyt w Dziennym Domu „Senior +” Seniorzy wnosili opłatę zgodnie z uchwałą Nr L404/2017 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 listopada 2017 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności w Dziennym Domu „Senior+” prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku oraz zgodnie z Zarządzeniem Nr 401/2022 Burmistrza Miasta Pułtusk z dnia 3 marca 2022 roku, obowiązującego w okresie od 1 kwietnia 2022 roku do 31 marca 2023 roku oraz zgodnie z Zarządzeniem Nr 524/2023 Burmistrza Miasta Pułtusk z dnia 16 marca 2023 roku w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu pobytu w Dziennym Domu „Senior+” prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, obowiązującego w okresie od 1 kwietnia 2023 roku do 31 marca 2024 roku. W 2023 roku uczestnicy ponieśli koszt w łącznej wysokości **52 377,43 zł.**

W 2023 roku seniorzy skorzystali z następujących form wsparcia:

- usługi socjalne – 36 osób;
- usługi edukacyjne – 26 osób;
- usługi kulturalno -oświatowe – 19 osób;
- usługi sportowo - rekreacyjne – 19 osób;
- usługi aktywności ruchowej lub kinezyterapii – 25 osób;
- usługi aktywizujące społecznie – 21 osób;
- usługi terapii zajęciowej – 27 osób.

Wszystkie działania terapeutyczne (manualne, plastyczne, intelektualne czy rozrywkowe) w placówce aktywizowały seniorów, rozwijały ich umiejętności wykonywania czynności życia codziennego i zaradności osobistej oraz psychofizycznych sprawności i podstawowych umiejętności, umożliwiających uczestnictwo w życiu społecznym. Dzienny Dom „Senior +” kompleksowo zaspokajał potrzeby ludzi starszych, aktywizował ich, organizował czas wolny, zapewniał terapię nie odrywając ich od własnego środowiska. Udział w codziennych zajęciach,

spotkaniach pozwalał seniorom podnieść sprawność fizyczną i intelektualną.

Osoby starsze potrzebują szczególnej opieki, pomocy lub po prostu towarzystwa innych osób. Podejmowane działania pozwalają nam wszystkim na zrozumienie problemów osób w wieku senioralnym oraz są świetną okazją dla samych Seniorów do wyjścia z domu, aktywizacji, zacieśnienia więzi społecznych, edukacji oraz pokazania świata, że starość może być okresem tak samo pięknym i radosnym jak młodość.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk zachęcali i nadal zachęcają Seniorów w wieku 60+, nieaktywnych zawodowo z terenu gminy Pułtusk do skorzystania z uczestnictwa w zajęciach organizowanych w placówce, w ramach zadania współfinansowanego ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Dzienny Dom „Senior+” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk spełnia bardzo ważną funkcję, gdyż kompleksowo zaspokaja potrzeby ludzi starych, aktywizuje ich, wypełnia czas wolny, zapewnia terapię nie odrywając ich od własnego środowiska.

Na terenie gminy Pułtusk funkcjonuje **Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne**, którego głównym celem działania było świadczenie usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób legitymujących się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. W 2023 roku z usług Centrum korzystały osoby będące w wieku poprodukcyjnym z orzeczoną niepełnosprawnością z terenu gminy Pułtusk

Grupa Samopomocowa - „Klub Srebrnego Wieku” z siedzibą w Miejskim Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusk przy ul. Plac Teatralny 1 w 2023 roku liczyła 75 członków. Celem grupy było kształtowanie właściwych postaw społecznych oraz przełamanie izolacji społecznej u osób starych, samotnych, niepełnosprawnych. Członkowie „Klubu Srebrnego Wieku” mieli szansę na wymianę doświadczeń, rozwijanie umiejętności współżycia w grupie, rozwijanie swoich umiejętności i zainteresowań oraz uzyskanie wsparcia w radzeniu sobie z własnymi problemami. Wszystkie spotkania i podejmowane działania miały na celu wyeliminowanie wśród seniorów negatywnych emocji, takich jak: rozczarowanie, smutek, rozgoryczenie, złość, frustracja. Seniorzy zrzeszeni w grupie samopomocowej „Klubu Srebrnego Wieku”, mimo swojego wieku, samotności, chorób i dolegliwości, prowadzili w Klubie bardzo aktywny tryb życia. Wielką pasją seniorów był śpiew, taniec, wyjazdy, malarstwo. Prace plastyczne wykonane przez Seniorów były wystawiane w Galerii Sztuki w siedzibie MCKiS w Pułtusk. W roku 2023 roku raz w miesiącu odbywały się imprezy integracyjne przy muzyce w których uczestniczyło ok. 68 Klubowiczów (zabawy taneczne w sali w Hotelu Baltazar). Członkowie Klubu Srebrnego Wieku w 2023 roku uczestniczyli w wycieczkach zorganizowanych do: Łysych, Sopotu, Krakowa, Wadowic, Kalwarii Zebrzydowskiej, Lichenia, Częstochowy.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Oddziału Rejonowego w Pułtusk, ul.13 Pułku Piechoty 4 zrzesza 160 członków. W 2023 roku odbyło się 8 spotkań integracyjnych i cztery spotkania okolicznościowe w siedzibie Związku. Zorganizowano jednodniową wycieczkę krajoznawczą do Nałęczowa, Kazimierza Dolnego oraz dwutygodniowy wyjazd do Sanatorium Rehabilitacyjno-Wypoczynkowego w Krynicy Morskiej. Dla Seniorów wydawane były zaświadczenia na ulgowe przejazdy środkami PKP.

Aktywizacja i integracja w środowisku lokalnym osób w wieku poprodukcyjnym była realizowana przez promowanie i wspieranie rozwiązań służących pełniejszej integracji społecznej.

Pułtуска Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela prowadziła w 2023r. szereg działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych, starszych. W ramach spotkań „Biblioteka dla Seniora” przygotowano szereg prezentacji multimedialnych o życiu i twórczości znanych polskich aktorów, piosenkarzy i poetów, czytano fragmenty książek i prowadzono dyskusje. W 2023 roku zorganizowano ogółem 4 spotkania, w których uczestniczyły 72 osoby. Tematami prezentacji były: „Polskie słynne kobiety”, „Zwyczaje i tradycje Wielkanocne”, „Rewolucjonistka, feministka, pierwsza dama. Aleksandra Piłsudska.”, „Jan Matejko-życie i twórczość”. Biblioteka zorganizowała spotkanie z Małgorzatą Piszewską - Gatkowską, specjalistą ds. żywienia pt. Zdrowy Styl Życia Seniora, w którym uczestniczyło 40 osób oraz 10 spotkań integracyjnych z udziałem Seniorów Dziennego Domu „Senior+” pod hasłem „Dzień pełen sympatii, czyli Walentynki w Bibliotece” oraz głośne czytanie bajek.”

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Pułtusku w ramach ogólnopolskiej akcji „Senior menager ds. własnego bezpieczeństwa” we współpracy z Przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku dla uczestników Dziennego Domu „Senior+” w Pułtusku zorganizował w listopadzie 2023r. pogadanki nt. bezpieczeństwa i ochrony Seniorów przed różnego rodzaju próbami oszustw i wyłudzeń np. metodą na wnuczka oraz spotkanie z Panią kierownik ZUS, Inspektorat w Pułtusku, która udzieliła informacji na temat zakładania oraz obsługi profilu PUE przez Internet, możliwości składania wniosków i kontaktu z ZUS drogą elektroniczną.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2.

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Kierunek wymagający rozszerzenia działań w następnych latach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- promowanie idei wolontariatu dla Seniorów oraz idei samopomocy;
- tworzenie warunków do funkcjonowania Klubów Seniora i grup wsparcia.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku sprawozdawczym (2023 rok)	Wartość wskaźnika w roku 2022	Dynamika w stosunku do roku bazowego 2021
1	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców	5423 w wieku poprodukcyjnym 23,02% ogółu mieszkańców, tj.: 23 557	5311 osób w wieku poprodukcyjnym 22,36% ogółu mieszkańców, tj.: 23 757	Wzrost o 226 osób w wieku poprodukcyjnym
2	Liczba osób starszych objętych pracą socjalną	187 osób	106 osób	Wzrost o 70 osób
3	Liczba osób starszych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej	153 osoby	98 osób	Wzrost o 100 osób
4	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi	30 osób	27 osób	Zwiększyła się o 2 osoby

5	Liczba opiekunek świadczących pomoc osobom w wieku senioralnym	7 opiekunek	7 opiekunek	Spadek o 1 opiekunkę
6	Liczba osób starszych objętych wsparciem w ramach klubu seniora, grupy samopomocowej „Klubu Srebrnego Wieku”	126 osób	90 osób	Wzrost o 26 osób
7	Liczba osób objętych wsparciem w Dziennym Domu „Senior+” w Pułtusku	36 seniorów	33 seniorów	Wzrost o 8 osób
8	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	- architektonicznych - 10 osób, - technicznych – 9 osób - w komunikowaniu się – 23 osoby (dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku)	- architektonicznych - 5 osób, - technicznych – 2 osoby - w komunikowaniu się – 45 osób (dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku)	- architektonicznych - spadek o 4 osoby, - technicznych - wzrost o 7 osób, - w komunikowaniu się spadek o 39 osób
9	Liczba wolontariuszy zaangażowanych w pomoc osobom starszym	1 osoba	1 osoba	Spadek o 3 osoby
10	Liczba spotkań integracyjnych	113 spotkań integracyjnych	108 spotkań integracyjnych	Wzrost o 65 spotkań
11	Liczba osób skierowanych ze względu na wiek do domów pomocy społecznej	15 osób w wieku poprodukcyjnym przebywa w DPS	17 osób w wieku poprodukcyjnym przebywa w DPS	Wzrost o 3 osoby
12	Liczba osób oczekujących ze względu na wiek na skierowanie do domów pomocy społecznej	1	1	Na tym samym poziomie

PRIORYTET V

Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i ich środowisk rodzinnych

Cele szczegółowe :

1. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w środowisku lokalnym i rodzinnym

kierunki działań:

- stała wnikliwa diagnoza problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin; wspieranie rodzin i osób opiekujących się niepełnosprawnymi;
- rozwój procesu wczesnej interwencji, rozpoznawania i leczenia dzieci niepełnosprawnych oraz zagrożonych niepełnosprawnością;
- podejmowanie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w celu możliwości zapewnienia ds. dofinansowania w zakresie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, dopłaty do turnusów rehabilitacyjnych;
- wpieranie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania;
- pomoc osobom niepełnosprawnym w zapewnieniu sprzętu rehabilitacyjnego;
- podnoszenie jakości usług opiekuńczych, w tym usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie w szerszym zakresie ciągłości kształcenia integracyjnego poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych dla niepełnosprawnych dzieci;
- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego;
- promocja zdrowia psychicznego wśród niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i osób dorosłych uczęszczających do Środowiskowego Domu Samopomocy i Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Pułtusk;
- doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, poprzez podnoszenie kwalifikacji pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk zajmujących się problematyką niepełnosprawności;
- podjęcie działań w kierunku wprowadzenia usług asystenta osoby niepełnosprawnej;
- zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.

Diagnoza osób niepełnosprawnych na terenie gminy Pułtusk oparta jest na danych przekazanych z niżej wymienionych instytucji:

- **Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk**, który wydał dla mieszkańców Gminy Pułtusk w 2023 roku **855 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności** dla osób po 16 roku życia i **124 orzeczenia dla dzieci** do 16 roku życia.
- **Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusk**, który w 2023 roku zarejestrował 43 osoby z niepełnosprawnościami poszukujące zatrudnienia na rynku pracy.

Niepełnosprawność jest jedną z najczęściej występujących przesłanek na terenie gminy Pułtusk, z powodu której udzielana była pomoc przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk. W 2023 roku udzielono wsparcia **177 rodzinom** z tytułu niepełnosprawności, w tym

274 osobom w rodzinie.

Dane te jednak nie odzwierciedlają stanu faktycznego całej zbiorowości osób niepełnosprawnych z uwagi na brak jednolicie prowadzonej centralnej bazy danych oraz faktu, iż nasza Gmina, tak jak inne w całym kraju, takiego rejestru nie jest w stanie skonstruować. Wszystkie dane są więc szacunkowe. Według Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych w 2021 roku wynika, że w powiecie pułtuskim 14,6 % ludności stanowiły osoby niepełnosprawne w stosunku do ogółu ludności 50 128 mieszkańców.

System opieki nad osobą niepełnosprawną umożliwia rozpoznanie przyczyn, zdiagnozowanie wszystkich potrzeb, a następnie przeprowadzenie długofalowej terapii zmniejszającej skutki spowodowane chorobą w celu poprawy sprawności potrzebnej do samodzielnego i aktywnego życia. Oddziaływania te powinny się odbywać w placówkach służby zdrowia, oświaty i pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2023 roku podejmował działania na rzecz poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych poprzez udzielanie pomocy osobom, które były w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, całkowicie niezdolnym do zatrudnienia z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Osobom z niepełnosprawnościami spełniającym kryterium dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku przyznawał:

- świadczenia pieniężne

Udzielone świadczenia osobom z niepełnosprawnościami w 2023 roku				
Świadczenie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Zasiłek stały	119	117	131	720 596,00 zł

W porównaniu do roku 2021 zauważalny jest spadek osób korzystających z pomocy w formie zasiłku stałego o 13 osób.

Udzielone świadczenia osobom z niepełnosprawnościami w 2023 roku				
Świadczenie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Zasiłek okresowy z powodu długotrwałej choroby	23	23	35	44 902,00 zł

W 2023 roku w stosunku do roku 2021 liczba osób uprawnionych do zasiłku okresowego z powodu długotrwałej choroby, którym przyznano decyzją świadczenie wzrosła o 13 osób/rodzin.

Udzielone świadczenia osobom z niepełnosprawnościami w 2023 roku				
Świadczenie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Zasiłek okresowy z powodu niepełnosprawności	14	14	22	9 960,00 zł

W 2023 roku w stosunku do roku 2021 liczba osób uprawnionych do zasiłku okresowego z powodu niepełnosprawności, którym przyznano decyzją świadczenie zwiększyła się o 6 osób/rodzin.

- opłacanie składki zdrowotnej za osoby uprawnione do zasiłku stałego

Wyszczególnienie (na podstawie ustawy z dn. 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych art. 66 ust.1)	Liczba świadczeniobiorców za których jest opłacana składka zdrowotna	Liczba składek należnych	Koszt składek należnych		
			ogółem	opłaconych	nieopłaconych
Osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu	105	1 072	58 498,00 zł	58 498,00 zł	0

W 2023 roku w stosunku do roku 2021 liczba osób pobierających zasiłek stały z orzeczoną niepełnosprawnością, za których opłacana była składka na ubezpieczenie zdrowotne zmniejszyła się o 4 osoby.

Dla rodzin wychowujących dziecko niepełnosprawne Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku - Sekcja do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego udzieliła pomocy finansowej wypłacając:

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego

Świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1040	107 358,83 zł	95 rodzin 100 dzieci

W 2023 roku w stosunku do roku 2021 liczba dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego zmniejszyła się o 86 świadczeń.

- Zasiłek pielęgnacyjny

Świadczenie	Liczba świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń
Zasiłek pielęgnacyjny	8 523	753	1 839 604,32 zł

W 2023 roku w stosunku do roku 2021 liczba osób pobierających zasiłek zwiększyła się o 35.

- Świadczenie pielęgnacyjne, zasiłki dla opiekuna oraz specjalne zasiłki opiekuńcze powyżej wymienione świadczenia pieniężne mogą ubiegać się osoby, które nie podejmują pracy lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu podjęcia opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Świadczenie	Liczba osób/rodzin	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
świadczenia pielęgnacyjne	213	2 351	5 749 988,70 zł
specjalne zasiłki opiekuńcze dla osób sprawujących stałą opiekę nad osobą niepełnosprawną	6	56	34 720,00 zł
zasiłek dla opiekuna	0	0	0 zł

W 2023 roku w stosunku do roku 2021 liczba osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń pielęgnacyjnych wzrosła o 43 rodziny, zaś liczba osób uprawnionych do korzystania

ze specjalnego zasiłku opiekuńczego dla osób sprawujących stałą opiekę nad osobą niepełnosprawną zmniejszyła się o 10 rodzin.

Od świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego opłacane są składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe (przez czas odpowiadający minimalnemu okresowi uprawniającemu do najniższej emerytury) oraz zdrowotne, jeżeli osoby pobierające te świadczenia nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

W 2023r. Ośrodek opłacił **1 739 składek na ubezpieczenie emerytalno – rentowe** w kwocie **1 102 803,00 zł** oraz **1 697 składek na ubezpieczenia zdrowotne** w kwocie **365 315,00 zł** za osoby otrzymujące świadczenia pielęgnacyjne i specjalne zasiłki opiekuńcze.

W 2022r. Ośrodek opłacił **1 538 składek na ubezpieczenie emerytalno – rentowe** w kwocie **829 652,00 zł** oraz **1 452 składki na ubezpieczenia zdrowotne** w kwocie **267 006,00 zł** (za osoby otrzymujące świadczenia pielęgnacyjne oraz specjalne zasiłki opiekuńcze).

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej „Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy **wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki**”. Wysokość wypłacanego wynagrodzenia ustala sąd poprzez wydanie stosownego postanowienia w tej sprawie.

W 2023 roku wynagrodzenie było wypłacane dla 14 opiekunów finansowanych z budżetu państwa na kwotę **35 400,00 zł** i dla 3 kuratorów finansowanych z dochodów własnych gminy na kwotę **6 600,00 zł**.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku udzielał pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania 30 osobom w tym 4 mężczyznom i 20 kobietom z orzeczoną niepełnosprawnością, a w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dwojgu niepełnosprawnym autystycznym dzieci.

Program pracy z dziećmi autystycznymi był dostosowany do ich możliwości psychofizycznych.

Zakres usług obejmował następujące działania:

1) *uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia* - tj. kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych, w szczególności, takich jak: samoobsługa, dbałość o higienę i wygląd, utrzymywanie kontaktów z domownikami, wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego;

2) *usprawnienie zaburzonych funkcji organizmu*.

Z usług oferowanych przez Dział pomocy środowiskowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku (w zakresie świadczenia usług w siedzibie Ośrodka) w 2023 roku skorzystało łącznie **13 osób**, w tym **8 osób z orzeczoną niepełnosprawnością**, które kierowane były na podstawie skierowania wydanego po przeprowadzeniu przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Były to osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w środowisku, mające problemy mieszkaniowe, wymagające w szczególności wsparcia w zakresie m.in. higieny osobistej, żywienia, artykułów spożywczych i odzieży pochodzących od darczyńców.

W 2023 roku osoby z orzeczoną niepełnosprawnością korzystały ze wsparcia Działu pomocy środowiskowej z następujących form pomocy:

- poprawy higieny osobistej (korzystanie z prysznicza i pralki) – 13 osób;
- żywienia (możliwości korzystania z gorącego posiłku odpłatnie i nieodpłatnie oraz artykułów spożywczych pochodzących od darczyńców) – 4 osoby;
- odzieży pochodzącej od darczyńców (w przypadku niedostatków własnych) – 10 osób;

- pomocy w problemach życia codziennego (pomoc w wypełnianiu dokumentów, pisanie podań oraz czytanie ze zrozumieniem pism urzędowych itp.) – 8 osób.

Pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej informowali osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny o prawach i przysługujących im formach pomocy. Współpracowali z innymi instytucjami w celu udzielania kompleksowego wsparcia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku od 25 maja 2022r. w ramach współpracy z Fundacją Promocji Kultury i Edukacji „Art-Heart” realizuje projekt „Sztuka bez barier”. W 2023r. w projekcie wzięło udział 30 osób (15 osób z niepełnosprawnościami i 15 osób członków rodzin) mieszkańców Gminy Pułtusk. Spośród uczestników 3 rodziny pozostawały w zainteresowaniu tutejszego Ośrodka. Głównym celem projektu było wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu wraz ze wsparciem rodzin, opiekunów tych osób. Projekt umożliwiał osobom z niepełnosprawnością rozwijanie umiejętności i pasji. Uczestnicy w ramach projektu mieli szansę uzyskania wiedzy z zakresu podstawowych umiejętności, dotyczących codziennego życia. W ramach realizacji projektu odbyły się działania w następujących blokach tematycznych: literackim, logicznego myślenia i nauki codziennych czynności, muzycznym, stylizacji, psychoedukacji, kreatywnej organizacji pracy, fotograficznym. Rodzinom lub opiekunom zapewniono wsparcie indywidualne, poprzez specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, społeczno-prawne w formie dyżuru psychologa, prawnika i pracownika socjalnego. Ponadto rodzina lub opiekunowie korzystali ze spotkań grupy wsparcia, której głównym celem była psychoedukacja oraz wymiana doświadczeń przy wsparciu psychologa.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w obszarze poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w 2023 roku udzieliło dofinansowania do następujących zadań:

1) zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny dla 131 dorosłych osób niepełnosprawnych na kwotę 233 589,57 zł i 19 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej na kwotę 43 829,10 zł;

2) dofinansowanie likwidacji barier:

- architektonicznych - 10 osób na kwotę 103 170,60 zł,

- technicznych – 9 osób na kwotę 26 080,00zł,

- barier w komunikowaniu się – 23 osoby na kwotę 67 944,05 zł;

3) dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym – dla 45 dorosłych niepełnosprawnych osób na kwotę 69 948,00 zł i 21 opiekunów dorosłych niepełnosprawnych osób na kwotę 22 805,00 zł oraz dla 14 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej na kwotę 22 624,00 zł i 5 opiekunów dzieci i młodzieży niepełnosprawnej na kwotę 5 390,00 zł.

W 2023r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku realizowało projekty i programy na rzecz osób niepełnosprawnych:

1. Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”, którego celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji. Program finansowany był ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W 2023r. w ramach powyższego programu podpisano 53 umowy dofinansowania na łączną kwotę 403 566,75 zł w ramach dwóch modułów:

Moduł I- likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:

1) Obszar A – likwidacja barier transportowych:

- Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu – 2 umowy na kwotę 9 732,00 zł,
  - 2) Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym:
    - Zadania 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 4 umowy na kwotę 26 349,00 zł,
    - Zadania 3: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 2 umowy na kwotę 16 784,00 zł,
    - Zadania 4: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 2 umowy na kwotę 12 000,00 zł,
  - 3) Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:
    - Zadanie 1: pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 2 umowy na kwotę 35 200,00,
    - Zadanie 3: pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na trzecim poziomie jakości – 2 umowy na kwotę 130 000,00 zł,
    - Zadanie 5: pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego – 2 umowy na kwotę 16 500,00 zł
  - 4) Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej - 3 umowy na kwotę 3 484,00 zł
- Moduł II- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym – 34 umowy na kwotę 153 517,75 zł.

2. „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim na lata 2023-2030”, którego celem jest zapewnienie szerokiego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez:

- zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym;
- zapewnienie sprawnie działającego systemu informacyjnego dotyczącego możliwości wsparcia dla osób niepełnosprawnych;
- zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- poprawę stanu zdrowia osób niepełnosprawnych;
- współpracę jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk jest domem typu A i B świadczącym usługi dla osób przewlekle psychicznie chorych, osób upośledzonych umysłowo, osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi z terenu powiatu pułtuskiego.

W 2023 roku zakresem swoich usług objął 34 osoby z terenu gminy Pułtusk, w tym:

- osoby przewlekle psychicznie chore - 4 ,
- osoby niepełnosprawne intelektualnie- 19,
- osoby z niepełnosprawnością sprzężoną – 11.

Prowadzone były m.in. treningi prawidłowego funkcjonowania w życiu codziennym, trening higieniczny oraz dbałości o wygląd zewnętrzny, porządkowy, umiejętności praktycznych, trening kulinarny, budżetowy, prozdrowotny, umiejętności komunikacyjnych, spędzania czasu wolnego, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów. Codziennie były realizowane terapie: komputerowa, majsterkowo-ogrodnicza, kulturalno-oświatowa, plastyczno-krawiecka, kulinarna, ruchowa oraz poradnictwo psychologiczne. Uczestnicy podzieleni byli na **16 grup**, co pozwalało na indywidualny kontakt instruktora terapii zajęciowej i opiekuna z każdym podopiecznym oraz sprawne prowadzenie zajęć. Uczestnikom udzielane było wsparcie

w zakresie konsultacji lekarskich, poprzez dowóz uczestnika do przychodni na wizyty kontrolne, ćwiczenia rehabilitacyjne oraz udzielanie informacji do jakiego specjalisty powinien się udać. W ramach terapii kulturalno-oświatowej organizowane były spotkania okolicznościowe, co umożliwiło integrację osób niepełnosprawnych intelektualnie ze społecznością lokalną. Natomiast w ramach pracy psychologa prowadzone były rozmowy indywidualne oraz grupowe dla **28 uczestników**, które miały na celu m.in. usprawnianie w zakresie funkcjonowania intelektualnego, wspomaganie rozwoju funkcji poznawczej, rozwój kompetencji emocjonalnych oraz motywacyjnych uczestników.

W 2023 r. podejmowane były działania mające na celu aktualizowanie i poszerzenie oraz unowocześnienie form pomocy i wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi:

- wyjścia do galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku;
- bal karnawałowy w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Anny Karłowicz w Pułtusku;
- spotkanie karnawałowo-walentynkowe organizowane przez Dom Pomocy Społecznej w Pułtusku;
- bal karnawałowy organizowany przez Dom Pomocy Społecznej w Ołdakach;
- zajęcia terapeutyczne z alpakami;
- wycieczka do Powsina, zwiedzanie ogrodu botanicznego;
- wycieczka do teatru Capitol na spektakl pt.: „Królowa Śniegu” oraz do Muzeum Historii Polski w Cytadeli Warszawskiej;
- wycieczka do Centrum Nauki Kopernika w Warszawie oraz spacer po Starówce;
- XXI Mławska Olimpiada Osób Niepełnosprawnych, Mława 2023;
- XXI Międzypowiatowy Mityng Lekkoatletyczny Osób Niepełnosprawnych pod patronatem honorowym Jana Zalewskiego Starosty Pułtuskiego;
- wyjazd do Środowiskowego Domu Samopomocy w Białym Lasku na 25-lecie istnienia;
- spotkanie integracyjne „Pożegnanie Lata” – dyskoteka w Środowiskowym Domu Samopomocy w Serocku;
- Biesiada na Ludowo w Domu Pomocy Społecznej w Ołdakach;
- spotkanie integracyjne organizowane przez Warsztaty Terapii Zajęciowej w Świeszewie;
- piknik sportowo-rekreacyjny pt.: „Razem w poszukiwaniu sportowych pasji”, organizowany przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wyszku;
- piknik dla uczestników w Środowiskowym Domu Samopomocy w Makowie Mazowieckim;
- wycieczka do Zagrody Zabłocie – agroturystyka;
- XX Kabaretowe Obryckie Spotkania Artystyczne Domów Pomocy Społecznej Kosa 2023 w Obrytem.

W celu ochrony zdrowia psychicznego uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w 2023 r. podjęto następujące działania:

- organizowano poradnictwo psychologiczne: rozmowy indywidualne i grupowe;
- funkcjonował pokój wyciszeń;
- stosowano techniki relaksacyjne i odprężające;
- stosowano techniki radzenia sobie ze stresem;
- organizowano spotkania integracyjne, gry i zabawy edukacyjne.

Podejmowano współpracę z rodzicami bądź krewnymi uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy poprzez: podkreślanie konieczności zrozumienia potrzeb i trudności podopiecznych w środowisku rodzinnym, przekazywanie metod pomocnych w trudnościach wychowawczych i wsparcie emocjonalne oraz zrozumienie i akceptacja wobec obaw i trudności

członków rodziny.

W 2023r. świadczona była usługa dowozu uczestników ŚDS na zajęcia i odwozu do domu z której skorzystało 9 osób z terenu gminy Pułtusk. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusku posiada 9 - osobowy samochód marki Ford Transit Custom, przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych z dwoma stanowiskami do kotwiczenia wózków inwalidzkich oraz 19 - osobowy samochód marki Ford Transit M2 Autobus, przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych z jednym stanowiskiem do kotwiczenia wózków inwalidzkich.

Na terenie gminy Pułtusk proces kształcenia dzieci niepełnosprawnych realizują:

- 1) Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusku;
- 2) Zespół Szkół Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku;
- 3) Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusku;
- 4) Przedszkole Miejskie Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku.

Integracja w szkole daje dzieciom niepełnosprawnym szansę na kontakt z rówieśnikami oraz współdziałanie w społeczności klasowej i szkolnej. Pobudza wiarę w ich własne możliwości, motywuje do przewyższania trudności, umożliwia rozszerzenie wiedzy i zainteresowań. Integracyjny system kształcenia zakłada pełne uczestnictwo wszystkich dzieci w procesie uczenia się i uspołeczniania. W zespołach klasowych razem z dziećmi zdrowymi uczą się dzieci z różnymi dysfunkcjami rozwojowymi, o różnych możliwościach intelektualnych, emocjonalnych i ruchowych, określane jako dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusku jest jedyną w powiecie placówką dydaktyczno - opiekuńczo - wychowawczą organizującą kształcenie dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

W roku szkolnym 2023/2024 w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Anny Karłowicz w Pułtusku funkcjonują:

- 1) Publiczne Przedszkole Specjalne (6 dzieci),
  - 2) Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna (72 uczniów), w tym:
    - 2 oddziały dla uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną (24 uczniów),
    - 9 oddziałów edukacyjno-terapeutycznych dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (48 uczniów),
  - 3) Publiczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy – 9 oddziałów klasowych (55 uczniów).
- Łącznie w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym było 133 uczniów.

Głównym zadaniem Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Pułtusku jest przygotowanie uczniów, w miarę ich możliwości, do samodzielnego udziału w życiu społecznym w integracji ze środowiskiem. Ośrodek realizuje cele edukacyjne, wychowawcze i profilaktyczne.

W obszarze poprawy jakości życia uczniów niepełnosprawnych i ich środowisk rodzinnych **Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. A. Karłowicz w Pułtusku** zrealizował następujące działania:

I. Wsparcie w zakresie edukacyjno-terapeutycznym:

1. Realizacja zadań zawartych w Programie Wychowawczo - Profilaktycznym SOSW im. A. Karłowicz w Pułtusku przewidzianym do realizacji w roku szkolnym 2023/2024.

2. Objęcie uczniów, mających problemy w przyswajaniu nowych wiadomości i umiejętności, różnorodnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęciami rewalidacyjnymi i zajęciami dodatkowymi.

3. Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz wdrażanie do racjonalnego spędzania czasu wolnego.

II. Wsparcie w zakresie wychowania i opieki:

1. Podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców/prawnych opiekunów poprzez przeprowadzenie szkoleń oraz udostępnianie księgozbioru biblioteki Ośrodka.

2. Prowadzenie w Placówce punktu informacyjno-konsultacyjnego (adresy, telefony do różnego rodzaju instytucji pomocowych, pomoc w załatwianiu formalności).

3. Pomoc w wypełnianiu dokumentacji w celu uzyskania świadczeń (renty socjalne, zasiłki pielęgnacyjne, zapomogi).

4. Konsultacje ze szkolnym pedagogiem i psychologiem dla rodziców mających trudności natury opiekuńczo-wychowawczej ze swymi dziećmi.

5. Prowadzenie „Tablicy Rodzica”, na której eksponowane są materiały informacyjne nt. bieżących zmian w przepisach związanych z pomocą społeczną.

6. Propagowanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych na tematy związane z wychowaniem oraz z kryzysami rozwojowymi i życiowymi dzieci i młodzieży.

7. Współudział w rozwiązywaniu problemów natury wychowawczej, opiekuńczej uczniów/wychowanków Placówki.

8. Indywidualne rozmowy informacyjno-doradcze z rodzicami o możliwościach uzyskania specjalistycznego wsparcia ze strony instytucji działających na rzecz rodziny i pomoc w jego zorganizowaniu.

9. Pomoc w załatwianiu wizyt lekarskich, dowóz dzieci z ich rodzicami/opiekunami na wyznaczone konsultacje do przychodni i szpitali specjalistycznych.

10. Zapewnienie opieki podczas ferii zimowych, przerw świątecznych i wakacji dzieciom, których rodzice są w trudnej sytuacji życiowej lub pozbawieni władzy rodzicielskiej.

III. Inne formy wsparcia:

1. Sukcesywne zgłaszanie rodzin do Akcji „Szlachetna Paczka”.

2. Wspieranie rzeczowe uczniów/wychowanków przez pracowników Placówki.

3. Aktywna działalność Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Ich Rodzin „Skarb Nadziei” funkcjonującego przy SOSW im. A. Karłowicz w Pułtusk.

4. Zapewnienie uczniom/wychowankom dobrych warunków do nauki poprzez doposażenia w pomoce dydaktyczne sal lekcyjnych oraz pracowni.

W Zespole Szkół Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusk w 2023 roku funkcjonowało 9 klas integracyjnych, w tym uczniów ogółem w tych klasach - 195 oraz 18 uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego w tych klasach.

W Publicznej Szkole Podstawowej Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusk w 2023 roku funkcjonowało 7 klas integracyjnych dla 132 uczniów, w tym 40 uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego w tych klasach.

W Przedszkolu Miejskim Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusk w 2023 roku funkcjonowała 1 grupa integracyjna, do której uczęszczało 17 dzieci, w tym 3 z ustaloną niepełnosprawnością.

Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Pułtusk w 2023r. wydał 172 orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, 42 dzieci zostało zakwalifikowanych do nauczania indywidualnego oraz 43 opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju.

W 2023r. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Pułtusk zajęciami cyklicznymi w obszarze terapeutycznym objęła 187 dzieci/uczniów: 87 przez psychologa, 55 przez pedagoga, 35 przez logopedę, 10 integracją sensoryczną.

W ramach wczesnego wspomaganie rozwoju w 2023 roku objęto wsparciem 39 dzieci. W ramach realizacji Programu kompleksowego wsparcia rodzin „Za życiem” w 2023r. z zajęć skorzystało 20 dzieci. Z konsultacji u lekarza psychiatry dziecięcego skorzystało 30 dzieci.

Na terenie gminy Pułtusk funkcjonuje **Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne w Pułtusk** przeznaczone dla dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Głównym celem działania Centrum było świadczenie usług osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagały częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, zgodnie z zapisami art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Ta nowoczesna placówka zapewniała możliwość dziennego pobytu dla 18 osób przez 5 dni w tygodniu (od poniedziałku do piątku, gdzie zakres usług obejmuje do 8 godzin dziennie). W Centrum są również 3 miejsca całodobowego pobytu.

Placówka zapewniała możliwość dalszego funkcjonowania we własnej rodzinie i środowisku lokalnym, najbliższym otoczeniu, bez konieczności umieszczania osoby niepełnosprawnej w placówce o charakterze całodobowym stacjonarnym, jak również wpływała na ograniczanie izolacji społecznej. W Centrum prowadzone były zajęcia integracyjne, zajęcia rozwijające sprawności poznawcze, zainteresowania - zgodnie z przeprowadzoną diagnozą potrzeb, dostosowane do możliwości każdego uczestnika, na podstawie Indywidualnego Planu Wsparcia.

W roku 2023 osoby korzystające z Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Pułtusk uczestniczyły w takich wydarzeniach jak:

1) Imprezy Integracyjne:

- a) impreza karnawałowa uczestników, na którą zostali zaproszeni seniorzy z Dziennego Domu „Senior +”;
- b) impreza karnawałowa dla uczestników Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnego z udziałem zaproszonych rodzin zastępczych;
- c) spotkanie integracyjne, w którym uczestniczyły dzieci ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Anny Karłowicz w Pułtusk;
- d) udział w przedstawieniu pt.: „Uważaj bracie, jak umawiasz się na czacie!” zaprezentowanym przez grupę wolontariuszy z Zespołu Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusk;
- e) cykliczne spotkania z przedstawicielem Pułtuskiej Biblioteki Publicznej im. Joachima Lelewela;
- f) udział w Międzynarodowym Mityngu Lekkoatletycznym Osób Niepełnosprawnych;
- g) spotkanie uczestników COM i kadry na Grillu;
- h) spotkanie integracyjne seniorów z Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnego z seniorami z Dziennego Domu „Senior+”;
- i) Bał Andrzejkowy, na który zaproszono gości z Warsztatów Terapii Zajęciowej ze Świeszewa;
- j) spotkanie z dziećmi i ich opiekunami z Miejskiego Przedszkola nr 4 w Pułtusk, wspólne pieczenie ciastek;
- k) spotkanie integracyjne (wykonywanie kartek świątecznych) z dziećmi ze Specjalnego

Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Anny Karłowicz w Pułtusku;

2) spotkania z:

- a) wybitną twórczynią ludową działającą w obszarze ludowej plastyki kurpiowskiej Puszczy Białej;
- b) dzielnicową Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku, wysłuchano prelekcji pt.: „Świadomy, czujny, bezpieczny”;
- c) dietetykiem na temat prawidłowego odżywiania;
- d) pracownikiem Muzeum Regionalnego w Pułtusku;
- e) osobami muzykującymi (koncert kolęd i pastorałek);

3) wyjazdy:

- a) wycieczka Eko-Busem po Pułtusku;
- b) wyjazd do Mławy i uczestnictwo w Pikniku Rodzinnym;
- c) wyjazd na V integracyjne spotkanie osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną, zorganizowane przez Warsztaty Terapii Zajęciowej w Świeszewie zorganizowane w Winnikach koło Nasielska;
- d) wyjazd do Domu Pomocy Społecznej w Obrytem na spotkanie kabaretowe KOSA-2023;

4) wystawy:

- a) udział w XI Powiatowym Przeglądzie Twórczości Osób Niepełnosprawnych;
- b) zwiedzanie pojezuickich piwnic pod „Wzgórzem Abrahama” pochodzących z XVI wieku.

W obszarze ograniczenia występowania zagrożeń zdrowia psychicznego Uchwałą Nr XL/364/2021 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 marca 2021 roku został przyjęty „Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021 - 2024”.

Celem głównym „Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2024” jest promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki psychicznej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021 - 2024 dla Gminy Pułtusk w 2023r. był realizowany zgodnie ze wskazanym powyżej głównym celem w partnerstwie z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy Pułtusk, tj. z:

- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku;
- Środowiskowym Domem Samopomocowym w Pułtusku;
- Domem Pomocy Społecznej w Pułtusku;
- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Psycho-MED w Pułtusku;
- Zespołem Przychodni Specjalistycznych AL-MED w Pułtusku;
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusku;
- PIO Ośrodkiem Rehabilitacji w Pułtusku;
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów w Pułtusku;
- Powiatowym Urzędem Pracy w Pułtusku;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku;
- Przedszkolem Miejskim nr 4 z oddziałami integracyjnymi w Pułtusku;
- Przedszkolem Miejskim nr 5 w Pułtusku;
- Publiczną Szkołą Podstawową nr 1 im. K. Potockiej w Pułtusku;
- Zespołem Szkół nr 2 z oddziałami integracyjnymi w Pułtusku;
- Publiczną Szkołą Podstawową nr 3 z oddziałami integracyjnymi im. T. Kościuszki w Pułtusku;
- Publiczną Szkołą Podstawową nr 4 z klasami sportowymi im. I. Szewińskiej w Pułtusku;

- Publiczną Szkołą Podstawową im. bł. Jana Pawła II w Płocochowie;
- Zespołem Szkolno-Przedszkolnym w Przemiarowie;
- Liceum Ogólnokształcącym im. P. Skargi w Pułtuskach;
- Zespołem Szkół im. B. Prusa w Pułtuskach;
- Zespołem Szkół Zawodowych im. J. Ruszkowskiego w Pułtuskach;
- Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym im. A. Karłowicz w Pułtuskach.

W roku sprawozdawczym poszczególne podmioty realizowały „Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego” na lata 2021-2024 m.in. poprzez:

- promowanie ochrony zdrowia psychicznego wśród niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i osób dorosłych w jednostkach i placówkach oświatowych podległych gminie i powiatowi pułtuskim;
- opracowanie materiałów informacyjnych na temat placówek działających na terenie gminy Pułtusk na rzecz osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego;
- upowszechnianie informacji na stronach internetowych, tablicach informacyjnych instytucji, placówek oświatowych nt. ochrony zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży i rodziców i platformach psychoedukacyjnych „Życie warto rozmawiać”, „Nastoletni azył” kontaktów do miejsc, w których można uzyskać pomoc specjalistyczną w sytuacjach kryzysu psychicznego;
- zorganizowanie dla 100 osób cyklu spotkań przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Jestem, By Pomagać” z udziałem psychologa, który prowadził zajęcia poznawcze z elementami terapii neuropsychologicznej w Domu Pomocy Społecznej w Pułtuskach;
- zorganizowanie porad i konsultacji dla 100 pensjonariuszy Domu Pomocy Społecznej w Pułtuskach;
- zorganizowanie wyjazdów, spotkań oraz imprez mających na celu pomoc w uczestnictwie we wszystkich aspektach życia kulturalnego osób z zaburzeniami psychicznymi dla 100 pensjonariuszy Domu Pomocy Społecznej w Pułtuskach;
- zorganizowanie cyklu spotkań skierowanych do osób potrzebujących wsparcia zdrowia psychicznego, zajęć z elementami terapii poznawczo-behawioralnej mające na celu wsparcie osób z obniżonym nastrojem, zaburzeniami nerwicowymi powstałymi w efekcie długotrwałej izolacji (obstrzeżenia epidemiczne i czas licznych zachorowań w domu);
- zorganizowanie warsztatów psychoedukacyjnych z Fundacją Promocji Kultury i Edukacji „Art- Heart” nt. uzależnień od substancji i behawioralnych, przemocy i agresji, cyberprzemocy, hejtu;
- opracowanie i wdrożenie założenia „Programu Wychowawczo - Profilaktycznego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Anny Karłowicz w Pułtuskach” z uwzględnieniem szeroko pojętej problematyki zdrowia psychicznego dla 133 uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego;
- zorganizowanie dla uczniów/wychowanków Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Ogólnoszkolnego „Tygodnia zdrowia psychicznego”, w ramach którego zrealizowano warsztaty edukacyjne pod nazwą „Jak dbać o swoje zdrowie psychiczne?”, przeprowadzono akcję „Słoił Dobrych Myśli”, zorganizowano koncert relaksacyjny dla chętnych uczniów Szkoły Przystosowanej do Pracy, który prowadził pracownik Centrum Terapeutycznego Senso-Logo;
- zorganizowanie warsztatów edukacyjnych: „Jak radzić sobie w sytuacji trudnej?” oraz „Umiem Powiedzieć NIE”;
- przeprowadzenie Treningu Umiejętności Społecznych na tematy takie jak: „Radzenie sobie ze strachem i lękiem”, „Radzenie sobie ze smutkiem”, „Radzenie sobie ze złością”, „Pewność siebie w sytuacji trudnej”, „Reagowanie na agresję”;

- zamieszczenie na platformie Librus i na stronie Facebook Publicznej Szkoły nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. T. Kościuszki informacji o programach szkoły, która uczestniczyła w kampanii radia ESKA „Nie pozwól wygrać depresji” oraz w programie polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki zaburzeń depresyjnych dzieci i młodzieży z województwa mazowieckiego (dostępność do bezpłatnych konsultacji i terapii);
- opracowanie i udostępnienie uczniom i rodzicom Zespołu Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusku na stronie internetowej szkoły, Facebook, Instagramie materiałów edukacyjno-profilaktycznych nt.: Światowego Dnia Zapobiegania Samobójstwom, Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego, Ogólnopolskiego Dnia Walki z Depresją;
- przeprowadzenie dla 535 uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Pułtusku diagnozę zdrowia psychicznego oraz dla 457 uczniów i rodziców oraz 30 nauczycieli przeprowadzono w szkole warsztaty profilaktyczne (współpraca z MOPS) wśród uczniów „Stres i zachowania ryzykowne”, „Twoje dziecko w sieci”;
- zrealizowano programy profilaktyczne skierowane do 827 uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 z klasami sportowymi im. I. Szewińskiej w Pułtusku nt. „Żyj dobrze”, „ART”, „TUS”, Program antynikotynowy „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży – wczesne rozpoznawanie zaburzeń zdrowia psychicznego i interwencje w wielokulturowym środowisku oświatowym”.
- prowadzenie indywidualnego poradnictwa poprzez wszechstronną pracę socjalną dla osób z zaburzeniami psychicznymi przez pracowników socjalnych MOPS w Pułtusku oraz świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci autystycznych w ich miejscu zamieszkania;
- umieszczenie na stronie internetowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku informacji nt. Telefonu zaufania, infolinii wsparcia dzieci i młodzieży oraz dorosłych oraz informacji o „Święcie aktywnych rodzin, piknik na temat „Odważ się być zdrowym” oraz projekt „Zdrowe Życie”;
- prowadzenie konsultacji oraz porad psychologiczno-pedagogicznych dla dzieci, uczniów i rodziców oraz nauczycieli;
- zorganizowanie zajęć i pogadarek z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia psychicznego na temat: „Co każdy rodzic powinien wiedzieć o rozwoju swojego dziecka?”, „Motywowanie dziecka do nauki - rola rodzica”, spotkanie dla rodziców nt. zachowań niepożądanych u dzieci – jak radzić sobie z nimi w domu?;
- zorganizowanie obchodów Światowego Miesiąca Wiedzy nt. Autyzmu w miesiącu kwietniu 2023 r.;
- realizację Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, zajęć logopedycznych, pedagogicznych, Treningu Umiejętności Społecznych, terapii integracji sensorycznej w ramach powyższego programu skorzystało ze wsparcia 20 dzieci;
- zorganizowanie spotkań integracyjnych zacieśniających więzi koleżeńskie i naukę prawidłowych relacji;
- „Dyżury specjalistów” – konsultacje, porady, wsparcie pedagogiczne i psychiczne dla dzieci i rodziców;
- warsztaty z pedagogiem pt.: „Ja w cyberświecie”, „Hejt i mowa nienawiści”, „Jak radzić sobie ze stresem?”, „Jak radzić sobie w sytuacjach trudnych?”, „Prawidłowa komunikacja sukcesem w relacjach”;
- zajęcia wychowania do życia w rodzinie o radzeniu sobie w sytuacjach zagrożenia zdrowia psychicznego i pojawieniu się sytuacji trudnych, traumatycznych;
- uczestniczyło 500 uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusku w lekcjach psychologiczno-profilaktycznych z wychowawcą

na temat: uzależnień, pewności siebie, budowania relacji, propagowania zdrowego stylu życia, tolerancji, przemocy psychicznej, stresu i sposobu radzenia sobie z nimi;

- prowadzenie Grupy Wsparcia dla Pedagogów i Psychologów Szkolnych oraz Szkolnych doradców zawodowych;

- realizację programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży zaburzonych psychicznie, z których skorzystało 146 dzieci nt.: - „Z kotem Amadeuszem przez świat wartości i emocji”, „Mały Miś w świecie wielkiej literatury”; Ogólnopolski projekt „Sztuka emocji”, „Debata”, „Program domowych detektywów. Jaś i Małgosia na tropie”, „Fantastyczne możliwości”; „Zaczarowany eliksir”, „Ćpunka” - o uzależnieniach, „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”.

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2024 oparty był na zasadzie integracji działań instytucji funkcjonujących na terenie gminy Pułtusk na rzecz poprawy i utrzymania zdrowia społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony zdrowia psychicznego. Podejmowane w 2023 roku działania były nastawione na podniesienie świadomości dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli oraz całej społeczności na wczesną identyfikację zaburzeń psychicznych.

Ocena realizacji celu szczegółowego nr 1.

Powyższe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach

Kierunek wymagający podjęcia rozszerzenia działań w następnych latach:

- doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, poprzez podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się problematyką niepełnosprawności;
- likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej;
- podjęcie działań w kierunku wprowadzenia usług osobistego asystenta osoby niepełnosprawnej.

2) Likwidacja barier mentalnych społeczeństwa

kierunki działań:

- kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu;
- realizowanie programów profilaktycznych poprzez prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych na temat zdrowego stylu życia;
- zapobieganie osamotnieniu i izolacji poprzez umożliwienie udziału w życiu kulturalno-społecznym, integracja osób niepełnosprawnych;
- edukacja społeczności lokalnej na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych, kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych;
- pozyskanie lokalu na utworzenie mieszkania chronionego;
- promowanie twórczości osób niepełnosprawnych poprzez organizowanie wystaw prac osób niepełnosprawnych w miejscach ogólnodostępnych;
- promowanie i zachęcanie do wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

W ramach kształtowania w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających

likwidacji barier mentalnych poprzez integrację z osobami niepełnosprawnymi na terenie gminy Pułtusk prowadzono działania profilaktyczne, edukacyjne, kulturalne i informatyczne.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Pułtusku w dniu 12 września 2023r. zorganizował Dzień Osób z Niepełnosprawnością, pt. „Budźmy zrozumienie!”, którego honorowy patronat nad wydarzeniem objęło Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w partnerstwie z Narodowym Funduszem Zdrowia, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Rzecznikiem Praw Pacjenta i Fundacją Integracja. Celem Dnia Osób z Niepełnosprawnością było upowszechnienie wiedzy i informacji z zakresu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, uaktywnienie i integracja oraz zachęcanie do aktywności zawodowej i społecznej. Podczas wydarzenia uczestnicy korzystali z porad ekspertów ZUS i zaproszonych instytucji, m.in. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku.

Organizowanie wystaw prac osób niepełnosprawnych w miejscach ogólnodostępnych ma na celu promowanie twórczości osób z niepełnosprawnościami.

Na terenie gminy Pułtusk w kwietniu 2023r. została przygotowana XI Wystawa Twórczości Osób Niepełnosprawnych, która prezentowana była w Miejskim Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku. Na wystawie zaprezentowane zostały prace artystyczne wykonane podczas zajęć oraz warsztatów terapii zajęciowej pod opieką terapeutów przez: uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Anny Karłowicz w Pułtusku, uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Świeszewie, Środowiskowego Domu Samopomocy w Pułtusku, mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Pułtusku, Domu Pomocy Społecznej w Ołdakach i Domu Pomocy Społecznej w Obrytem. Wydarzeniu towarzyszyły występy artystyczne zaprezentowane przez podopiecznych jednostek pomocy społecznej.

W czerwcu 2023r. na Stadionie Miejskim w Pułtusku odbył się XXI Międzypowiatowy Miting Osób Niepełnosprawnych – impreza której celem była promocja aktywności ruchowej i sportu wśród niepełnosprawnych zawodników oraz integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym. Organizatorami wydarzenia byli Starosta Pułtuski oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku. Gościem Honorowym mitingu był Mistrz Polski w Wyciskaniu Sztangi Leżąc, były sportowiec poruszający się na wózku inwalidzkim Artur Świercz. W mityngu brało udział 200 sportowców z Pułtuska, Ciechanowa, Wyszkowa, Jońca, Płońska, Mławy, Brańszczyka, Winnicy, Świeszewa, Obrytego i Ołdak, zmagania sportowców poprzedzono pokazem akrobatyki w wykonaniu uczennic z Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusku.

W 2023 roku Gmina Pułtusk nie realizowała zadania własnego o charakterze obowiązkowym dotyczącego prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych z uwagi na brak zapotrzebowania na tę formę pomocy. Pracownicy socjalni systematycznie prowadzą monitoring w tym zakresie, z chwilą wystąpienia zapotrzebowania na stworzenie mieszkań chronionych, tut. Ośrodek podejmie działania w celu realizacji zadania.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2.

Powyższe kierunki były realizowane w ograniczonym zakresie i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

3) Aktywizowanie zawodowe osób niepełnosprawnych

kierunki działań:

- tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, zdolnych do zatrudnienia we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Pułtusku;
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych;
- podwyższanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych – udział w szkoleniach, kursach zawodowych;
- promowanie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy;
- wspieranie programów rozwiązujących problemy osób niepełnosprawnych w oparciu o środki Unii Europejskiej;
- realizacja projektów integrujących osoby niepełnosprawne ze środowiskiem;
- opracowanie i realizacja programów wspierania osób niepełnosprawnych figurujących w rejestrze PUP.

Aktywizacja osób niepełnosprawnych jest procesem trudnym, ze względu na brak dostatecznej ilości pracodawców chcących zatrudniać osoby niepełnosprawne. Osoby niepełnosprawne postrzegane są na ogół przez pracodawców jako osoby zagrożone większą absencją pracy i mniej wydajne zawodowo. Osoby dotknięte problemami zdrowotnymi lub upośledzeniem niechętnie stają się uczestnikami rynku pracy. Mimo bogatego pakietu pomocowego, zagwarantowanego w dwóch ustawach, tj. *ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* i *ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych* skala wzrostu zatrudnienia osób z niepełnosprawnością jest znikoma. Bezrobotni niepełnosprawni to osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Niepełnosprawność jest podstawową barierą w procesie skutecznego szukania zatrudnienia. Wydłużanie się okresu poszukiwania pracy, zwykle powoduje rozwój bierności, bezradności, a nawet trwałe wycofanie się tych osób z rynku pracy i potęguje procesy wykluczenia społecznego.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, których źródłem finansowania są środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywane według algorytmu samorządom.

Celem rehabilitacji zawodowej jest ograniczanie bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy. Osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności, zarejestrowane w Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu, mogą być objęte wsparciem przewidzianym w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy lub w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, odpowiednio w ramach środków Funduszu Pracy lub Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W 2023 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku było zarejestrowanych **43 osoby**, jako bezrobotne poszukujące pracy z orzeczoną niepełnosprawnością z terenu gminy Pułtusk. Wsparciem w ramach realizacji zadań z zakresu aktywizacji osób niepełnosprawnych, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych objęto **osoby** niepełnosprawne poniżej wymienionymi działaniami:

- dotacja na podjęcie działalności gospodarczej – 2 osoby niepełnosprawne;
- refundacja kosztów doposażenia, wyposażenia stanowiska pracy – 2 osoby niepełnosprawne.

Wszystkie przedsięwzięcia na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane w 2023 roku przez instytucje i placówki oświatowe z terenu gminy Pułtusk zostały opisane w celu szczegółowym nr 1, 2, 3 Priorytetu V niniejszego sprawozdania z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Rekomenduje się utrzymanie dotychczasowych kierunków i form oddziaływań zmierzających do integracji działań w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Pułtusk oraz zapewnienia ciągłości wsparcia dla osób i rodzin borykających się z konsekwencjami niepełnosprawności.

Ocena realizacji celu szczegółowego 3

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Kierunek wymagający podjęcia rozszerzenia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, zdolnych do zatrudnienia we współpracy z Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku;
- wspieranie programów rozwiązujących problemy osób niepełnosprawnych w oparciu o środki z Unii Europejskiej;
- podwyższanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych – udział w szkoleniach, kursach zawodowych;
- realizacja projektów integrujących osoby niepełnosprawne ze środowiskiem.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku sprawozdawczym (2023 rok)	Wartość wskaźnika w roku 2022	Dynamika w stosunku do roku bazowego 2021
1.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem systemu pomocy społecznej	177 rodzin, w tym osób w rodzinach 274	158 rodzin, w tym osób w rodzinach 245	Wzrost o 3 rodziny, w tym osób w rodzinach 9
2.	Liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością	855 osób	719 osób	Wzrost o 131 osób
3.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną	177 osób	158 osób	Wzrost o 3 osoby
4.	Liczba osób korzystających z pomocy objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	2 dzieci niepełnosprawnych autystycznych, oraz liczba opiekunek - 1;	2 dzieci niepełnosprawnych autystycznych, oraz liczba opiekunek - 1;	Pozostaje na jednakowym poziomie
5.	Liczba klas integracyjnych oraz liczba uczniów do nich uczęszczających	16 klas integracyjnych, w tym 58 uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego; 1 oddział integracyjny	15 klas integracyjnych, w tym 57 uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego; 3 oddziały integracyjne	Klasy integracyjne wzrost o 1, zaś na tym samym poziomie pozostała liczba uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia

		dla dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością w Przedszkolu Miejskim nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku do którego uczęszczało 3 dzieci z ustaloną niepełnosprawnością	dla dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością w Przedszkolu Miejskim nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku do których uczęszczało 3 dzieci z ustaloną niepełnosprawnością w oddziale integracyjnym i 6 dzieci z ustaloną niepełnosprawnością uczęszczało do oddziałów ogólnodostępnych	specjalnego. W oddziałach integracyjnych liczba dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością pozostaje na tym samym poziomie.
6.	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, komunikacyjnych, technicznych, uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	architektonicznych -10 technicznych -9, w komunikowaniu się - 23, uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym - 45	architektonicznych -5 technicznych -2, w komunikowaniu się - 45, uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym - 51	Spadek liczby osób, które skorzystały z dofinansowania: - barier architektonicznych o 4, - w komunikowaniu się - 39 - uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym 21
7.	Liczba osób, które uzyskały sprzęt ortopedyczny i inne środki pomocnicze rehabilitacyjny	sprzęt ortopedyczny i inne środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny 131 osób	sprzęt ortopedyczny i inne środki pomocnicze - 52 osoby, sprzęt rehabilitacyjny - 6 osób	Spadek liczby osób, które skorzystały z dofinansowania: - sprzęt ortopedyczny i inne środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny - 7 osób
8.	Liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej i innych form realizowanych przez Środowiskowy Dom Samopomocy	28 osób	29 osób	Spadek o 1 pensjonariusza
9.	Liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	4	0	Wzrost o 4 miejsca pracy
10.	Liczba wolontariuszy	0	0	Brak

PRIORYTET VI

Rozwój i profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego

Cele szczegółowe:

1. Rozwijanie sektora pomocy społecznej

kierunki działań:

- podnoszenie kompetencji przez kadre Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskach poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach;
- zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny;
- projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy;
- zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych m.in. poprzez aktualizację i rozwijanie strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskach;
- opracowanie i realizacja projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz budżetu państwa (w ramach konkursów).

W celu doskonalenia umiejętności zawodowych oraz wzbogacenia wiedzy w zakresie pracy z klientem, pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskach, systematycznie uczestniczyli w szkoleniach zewnętrznych, podnosząc swoje kwalifikacje. Organizowano także spotkania pracowników, których tematyka odpowiadała na aktualne zapotrzebowanie, m.in. interpretacje i stosowanie nowych przepisów prawa, postępowania w sytuacjach kryzysowych, wypalenia zawodowego itp.

W 2023r. pracownicy brali udział w szkoleniach, konferencjach on-line, webinarium zarówno płatnych jak i bezpłatnych, takich, jak:

1. Nowelizacja Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
2. Zmiana Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw – praktyczne omówienie i porównanie do obecnego stanu prawnego. Jak zmiany wpłyną na dotychczasową pracę Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych, część 1.
3. Wojna w Ukrainie. Pomoc humanitarna jako wyzwanie dla instytucji polityki społecznej i pracy socjalnej.
4. Między wsparciem rodziny a ochroną dzieci przed krzywdzeniem.
5. Aspekty administracyjno-prawne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Narzędzia prawne w rękach grupy diagnostyczno-pomocowej oraz poszczególnych ich członków. Dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych w świetle proponowanych zmian w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, część 2.
6. Szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Konsultacje społeczne o-line z zakresu opieki długoterminowej.
8. Bezpieczeństwo pracownika socjalnego w trakcie wykonywania czynności zawodowych.
9. Przemoc wobec dzieci – identyfikowanie, pomoc, interwencja.
10. Usługi opiekuńcze i sąsiedzkie – jak je sfinansować i wdrożyć?

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk w 2023r. zatrudniał 2 asystentów rodziny, w ramach umowy o pracę w wymiarze dwóch etatów. Analiza sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Pułtusk wskazuje na potrzebę zwiększenia zatrudnienia asystenta rodziny.

Mieszkańcy Gminy Pułtusk mają możliwość uzyskania informacji nt. bieżącej działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk, dostępnych formach świadczeń pomocowych, które zostały opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej MOPS w Pułtusk (<http://bip.mops.pultusk.pl/>) oraz aktualnych informacji nt. wydarzeń społeczno-kulturalnych, które są zamieszczone na stronie Urzędu Miejskiego w Pułtusk (<https://pultusk.pl/>).

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy w Pułtusk realizował 3 programy konkursowe ogłoszone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tj.:

1. Program Wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025 otrzymał kwotę dofinansowania **83 866,00 zł** w ramach Modułu II – Zapewnienie funkcjonowania placówki „Senior +”.
2. Program „Opieka 75+” - na realizację zadań programu otrzymał kwotę dofinansowania **12 106,00 zł**, która została wykorzystana w całości. Całkowity koszt realizacji usług opiekuńczych w ramach programu wyniósł 24 196,00 zł. Działaniami w ramach programów objęto 8 osób.
3. Rządowy Program Wspierania „Asystent rodziny w 2023r.” otrzymał kwotę dofinansowania z funduszy zewnętrznych na łączną kwotę **20 484,05 zł**, działaniami w ramach powyższego programu objęto **30 rodzin**.

Ocena realizacji celu szczegółowego 1

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Kierunek wymagający podjęcia rozszerzenia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- opracowanie i realizacja projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z Unii Europejskiej oraz budżetu państwa (w ramach konkursów).

2. Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych

kierunki działań:

- realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego;
- inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków ze źródeł finansowania innych niż budżet samorządu;
- zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowanie się, samopomoc oraz tworzenie organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej;
- wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych;
- zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi;
- propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Współpraca samorządu Gminy Pułtusk z organizacjami pozarządowymi realizowana była zgodnie z „Programem współpracy Gminy Pułtusk na rok 2023 z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” przyjętym uchwałą nr LXXI/608/2022 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 28 listopada 2022r. Program tradycyjnie określił zasady współpracy z sektorem pozarządowym oraz wytyczył kierunki działania w sferze pożytku publicznego zmierzające do zaspokojenia potrzeb mieszkańców Gminy Pułtusk i wzmocnienia aktywności społeczności lokalnej.

W ramach realizacji powyższego Programu został ogłoszony konkurs na realizację zadań publicznych Gminy Pułtusk na rok 2023 w zakresie wspierania upowszechniania kultury fizycznej i opieki paliatywno-hospicyjnej (Zarządzenie Burmistrza Miasta Pułtusk nr 516/2023 z dnia 27 lutego 2023r.) i w zakresie krajoznawstwa i wypoczynku dzieci i młodzieży oraz ratownictwa i ochrony ludności (Zarządzenie Burmistrza Miasta Pułtusk nr 562/2023 z dnia 18 maja 2023r.).

W ramach ww. konkursu 10 podmiotom udzielono dotacji i powierzono do realizacji zadania publiczne na kwotę 250 000,00 zł.

W zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i opieki paliatywno-hospicyjnej:

1. Miejskiemu Klubowi Sportowemu „Narew” w Pułtusku,
2. Młodzieżowemu Klubowi Sportowemu w Pułtusku,
3. Młodzieżowemu Klubowi Sportów Walki „Kan” w Pułtusku,
4. Młodzieżowemu Klubowi Sportowemu „Semiramida” w Pułtusku,
5. Uczniowskiemu Klubowi Sportowemu „Posejdon”,
6. Caritas Diecezji Płockiej.

W zakresie krajoznawstwa i wypoczynku dzieci i młodzieży oraz ratownictwa i ochrony ludności:

1. Pułtuskowskiemu Klubowi Wodniaków,
2. Stowarzyszeniu „Z Serca” w Pułtusku,
3. Stowarzyszeniu „Razem dla Jedyńki” w Pułtusku,
4. Pułtuskowskiemu Wodnemu Ochotniczemu Pogotowiu Ratunkowemu w Pułtusku.

Zgodnie z założeniami „Programu współpracy Gminy Pułtusk w 2023r. z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”, oprócz finansowego wsparcia zadań publicznych realizowanych przez podmioty pozarządowe, Gmina Pułtusk oraz jej jednostki organizacyjne podejmowały współpracę pozafinansową.

W Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Pułtusku publikowane były informacje dotyczące działalności organizacji pozarządowych i współorganizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych. Zamieszczane były ogłoszenia o otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych, ich rozstrzygnięciu, a także obowiązujące druki i formularze.

Gmina Pułtusk wielokrotnie przystępowała do współorganizowania lokalnych wydarzeń o charakterze społecznym, kulturalnym i sportowym, udzielając organizacjom pozarządowym wsparcia organizacyjnego i rzeczowego poprzez przekazanie materiałów promocyjnych, fundowanie statuetek, medali, pucharów i upominków oraz obejmując wydarzenia patronatem Burmistrza Miasta Pułtusk. Przedstawiciele gminy uczestniczyli w spotkaniach oraz uroczystościach organizowanych przez lokalne podmioty pozarządowe, angażowali organizacje w celu promowania wydarzeń zainicjowanych przez gminę. Informacje nt. planowanych działań zamieszczane były na stronie www.pultusk.pl. Gmina udzielała wsparcia poprzez nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń i sprzętu audiowizualnego urzędu

i jednostek organizacyjnych gminy na potrzeby organizowanych przez te podmioty konferencji, szkoleń. Drukowane były plakaty i ulotki dla podmiotów prowadzących działalność pozarządową. Użyczono lokali na siedzibę i działalność statutową organizacji, m.in. Pułtuskiemu Klubowi Wodniaka, Pułtuskiemu Stowarzyszeniu Trzeźwości „Świt”, Stowarzyszeniu Publicznych i Niepublicznych Żłobków i Klubów Dziecięcych na preferencyjnych warunkach.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach.

Kierunek wymagający podjęcia rozszerzenia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku sprawozdawczym (2023rok)	Wartość wskaźnika w roku 2022	Dynamika w stosunku do roku bazowego 2021
1.	Liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej	12 szkoleń	15 szkoleń	Spadek o 10 szkoleń
2.	Liczba i rodzaj udzielonego wsparcia organizacjom pozarządowym	10 organizacjom pozarządowym w formie dotacji (w ramach otwartego konkursu ofert) w kwocie 250 000,00 zł	8 organizacjom pozarządowym w formie dotacji (w ramach otwartego konkursu ofert) w kwocie 200 000,00 zł	Wzrost o 1 organizację
3.	Liczba zleconych zadań organizacjom pozarządowym	10	8	Wzrost o 1
4.	Liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów w celu rozwiązywania problemów społecznych	20 przedsięwzięć	17 przedsięwzięć	Wzrost o 2

Podsumowanie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Natomiast art. 110 ust. 1 pkt. 4 cytowanej ustawy nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązki koordynowania realizacji ww. Strategii. W tym celu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk zebrał szczegółową informację z realizacji zadania przez jednostki organizacyjne, szkoły i instytucje z terenu gminy Pułtusk.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026” realizowana była przy pomocy następujących programów:

1. Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem;
2. Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
3. Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego;
4. Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
5. Programu współpracy Gminy Pułtusk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Rok 2023 jest trzecim rokiem obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2021 – 2026. Analiza informacji przekazanych do sporządzenia sprawozdania z realizacji Strategii za rok 2023 przez podmioty uczestniczące w realizacji zadań pozwala na stwierdzenie, że rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Pułtusk koncentruje się na podejmowaniu działań mających na celu poprawę standardów życia wszystkich mieszkańców obejmując: edukację, kulturę, wypoczynek, ochronę zdrowia, zatrudnienie, a także zabezpieczenie potrzeb materialnych i mieszkaniowych. Jest wypadkową kompleksowych działań podejmowanych przez podmioty działające na różnych szczeblach samorządu, a nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego mieszkańcom wymagającym pomocy.

Działania podmiotów funkcjonujących w obszarze życia społecznego ukierunkowane były na rozwiązywanie problemów mieszkańców Gminy Pułtusk w zakresie: bezrobocia, starzenia się społeczeństwa, pomocy osobom z niepełnosprawnościami, schorowanym, bezdomnym, uzależnionym i niezaradnym życiowo. Realizowany był model interdyscyplinarnego podejścia do problemów i włączenie w ich rozwiązywanie podmiotów realizujących zadania w różnych obszarach życia poprzez rozwój form pomocy, między innymi w postaci poradnictwa, w tym prawnego, psychologicznego oraz terapii i wielopłaszczyznowej pracy socjalnej.

Na sytuację społeczną ludności lokalnej rzutował w głównej mierze poziom bezrobocia, stanowiący przede wszystkim o możliwościach finansowych rodzin.

Skuteczne przeciwdziałanie ubóstwu i aktywizacja zawodowa w ogromnym stopniu zależna była od rozwoju gospodarczego Gminy Pułtusk, przyrostu miejsc pracy, warunków świadczenia pracy i ogólnej pomyślności ekonomicznej, niezależnej wprost od działań ujętych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Istotnym było jednak by osoby i grupy słabsze ekonomicznie nie utrwały swojej trudnej sytuacji poprzez zależność od systemu pomocy społecznej i nie były pozbawiane możliwości podejmowanie ról zawodowych, powrotu na rynek pracy i przezwyciężania aktualnej sytuacji.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk starał się łagodzić trudną sytuację życiową osób i rodzin poprzez wdrażanie pozamaterialnych form pomocy, w tym szeroko rozumianej

pracy socjalnej wobec indywidualnych osób i rodzin, pracy poprzez grupę, aktywizowanie społeczności lokalnej oraz poprzez realizację projektów dofinansowywanych z programów konkursowych ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Realizacja powyższych działań była ukierunkowana na wsparcie oraz zapobieganie marginalizacji osób i rodzin, poprzez ich społeczne aktywizowanie, psychiczne wzmacnianie i mobilizowanie do podejmowania starań w celu poprawy swojej sytuacji.

Warto podkreślić, że w roku 2023 trwający nadal konflikt zbrojny w Ukrainie, spowodował dalszy napływ uchodźców z tego kraju, także na teren gminy Pułtusk. Wywołało to konieczność podjęcia dalszych stosownych działań ponad te zakładane w Strategii przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe działające na terenie naszej gminy zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku realizował m.in. zadania związane z wypłatą jednorazowych świadczeń pieniężnych dla obywateli Ukrainy, zapewnieniem dożywiania w formie posiłku dla dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół i przedszkoli, wypłatą świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego, sprawienie pogrzebu. W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w dniu 29 maja 2023r. zawarł porozumienie o współpracy z Fundacją Pomoc Polakom na Wschodzie im. Jana Olszewskiego, w zakresie kierowania obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i spełniają kryteria dochodowe, tj. 235% kryterium dochodowego do otrzymania paczek żywnościowych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2021 w zakresie dystrybucji dodatkowej żywności w ramach Podprogramu 2021 Plus.

Podsumowując rok 2023 należy podkreślić, że działania podejmowane w ramach poszczególnych celów operacyjnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2026 na terenie gminy Pułtusk przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe przyczyniają się do zmniejszenia zjawisk wykluczenia społecznego i wzmacniania rodzin. Sprzyjają ograniczeniu zjawiska bezrobocia oraz wyrównują szanse osób niepełnosprawnych, co przyczynia się do niwelowania problemów społecznych i potwierdza słuszność przyjętych w Strategii kierunków działania, adekwatnych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców, które rekomendowane są do realizacji w kolejnych latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Osiągnięciu w 2024 roku celów przewidzianych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2021-2026 służyć będzie kontynuowanie zadań dotychczas realizowanych przy wzajemnej współpracy zaangażowanych podmiotów lokalnych Gminy Pułtusk oraz proponowanie nowych przedsięwzięć, dostosowanych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

Sporządzili:
Katarzyna Mamrocha/MOPS
Mariola Ambroziak/MOPS
Dominik Gregajtys/MOPS
Renata Woźniak/MOPS
Edyta Tomczak/MOPS

Beata Gemza
Miejski Ośrodek Pomocy
Społecznej w Pułtusku

